

Yesu Tunntunmpii Kapyiṅkii Semεṅi Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeṅi funṅo jwumpe e ke

Karigii Yesu à pyi ṅṅke na ke, Luka à cyire yyaha jwo u sémeṅi ṅṅcyiṅi i. Nge sémeṅi shṅnwuṅi i, pyiṅkanni na Yesu à kàre ṅṅnyṅi na, ná pyiṅkanni na u à Kile Munaani tun u fyèṅwṅhṅshiinbil'á ke, u na yire yyaha yu. Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Yesu i ke, Kile Munaani à Yesu fyèṅwṅhṅshiinbii yyaha cû, ka pi i puru jwo dṅpyeṅi cyeyi puni i.

Pi n'a mpyi na puru Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á, pi mpyi maha li cyêe pi na na Yesu u ṅye Kile Nṅcwṅnrṅṅi, ṅgemu ṅwṅmεε Kile mpyi a lwó na u sí sùpyire shwṅ ke. Mpii pi ṅye pi ṅye Yahutuu mε, pi n'a mpyi na pu yu pir'á, pi mpyi maha li cyêe pi na na Kileṅi u à yaayi puni dá ke, na uru la ṅye si pi ná uye shwṅhṅṅi yaa. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á na li síṅi ṅye Kile na mà yampii cùṅṅo si pi shwṅ Sitaanniṅi na. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á mú na Yesu à kwû kworokworocige na, sùpyire kapegigii tugure yàfaṅi kurugo; na sùpyir'á yaa ti toroṅkanni kêεṅṅε, ti i dá Yesu na, bà Kile Munaani si mpyi si ti yyaha cû mε.

Karigii tèesiini i, Yesu tūntunmpii mpyi na sṅṅṅi na Yahutuubii làda karigii tayyérege na ṅye Yesu kuni ṅaaraṅi i. Ka Kile Munaani si yi fṅiṅ'a cyêe

pi na na Jwumpe Nintanmpe na ɲɛ supyishiŋi puni wumɔ. Nde li ɲɛ na wíi ke, lire li ɲɛ mà toronƷanni kɛɛnɲɛ maa dá Yesu na. Lire e ke mà maye kan pi à kwòɔn si nta mpyi Yahutu mà tàanna ná pi làdaabil'e, mpíi pi ɲɛ pi ɲɛ Yahutuu me maa dá Yesu na ke, lire mpyiŋi fàɔha ɲɛ pire ɲun'i me.

Jwumpe Nintanmpe à jwo cyaga maha cyag'e ke, píl'à ɲɛ pu na, ka pìi sí pu cyé. Cyeye nɲyahay'e mpiimu pi à pu cyé ke, pir'à Yesu fyɛɲwɔhɔshiinbii kyérege, maa pi le kàsuŋi i. Poli na mpyi pi kyéregefebil'e, ka Yesu si uye cyêe u na maa u pyi u tũntunɲɔ. Lire kàntugo ka Poli sí wá na ɲaare na màre kànyi na, maa Jwumpe Nintanmpe yu maa dánafeebii kuruyi tɲi. U à ɲgaha nɲyahawa ta uru báaraŋi i. Luka u à ɲge sémeŋi séme ke, uru na mpyi ná u e lire kùsheeni là na.

Yesu à jwo cyelempyiibil'á na pi sí Kile Munaani ta

¹⁻² Mii cɔmpworonɲi Tofili, mà lwó tɛni i Yesu à u karigii síi na mpyi maa sùpyire yerege ná Kile jwumpe e, fo mà sà nɔ u tèekonɲirini na mà kàre nɲyiŋi na ke, mii mpyi a cyire puni yyaha jwo mu á na sémeŋi nɲcyiŋi i. Nka mà jwo Yesu u kàre nɲyiŋi na ke, tũntunmpii u mpyi a cwɔɔnrɔ ke, karigii pire mpyi a yaa pi a mpyi ke, Kile Munaani mpyi a u pyi u à cyire puni jwo pi á.

³ Yesu ɲɛɲkwooni kàntugo mà fworɔ kwùŋi i, u à uye cyêe pi na pyiŋkannigii nɲyahagii na. U à lire pyi canmpyaa beeshuunni funŋ'i bà pi si mpyi si ɲcè na, sèeŋi na, uru na ɲɛ ɲyii na me. U mpyi maha Kile Saanre kyaa yu pi á mú.

⁴ Canŋka mà u ná pi yaha pi i lyî siŋcyan, u à yi jwo pi á na pi àha laaga tɔɔn Zheruzalɛmu kàŋhe na mɛ, na yaage ɲwɔmɛɛni Tufoonji à lwó, ná uru mpyi a ku kyaa jwo pi á ke, pi kuru sige,

⁵ na Yuhana à pi batize ná lwɔhe e, ŋka mà jwo canmpyaa cyi tòro ke, pi sí batize ná Kile Munaani i.

*Yesu à kò a dùgo ñìnyìjì na
(Marika 16.19-20; Luka 24.50-53)*

⁶ Nyɛ mà túnntunmpii nimbinnibii yaha Yesu taan, pi à u yíbe: «Kafoonji, lire tɛni i mu sí Izirayeli shiinbii saanre núruŋɔ pi á la*?»

⁷ Ka u u pi pyi: «Mii Tuŋji à tɛni ná canmbilini ndemu bégele ná u yabiliŋji sífente e ke, yii àha raa lire caa si ɲcè mɛ.

⁸ Ŋka Kile Munaani sí n-tíge yii ɲuŋ'i si fànha kan yii á, lire ká mpyi, yii sí raa mii kyaa yu Zheruzalɛmu kàŋhe ná Zhude kùluni sanni puni ná Samari kùluni i, fo mà sà nɔ diŋyɛŋji cyeyi puni i.»

⁹ Nyɛ u à puru jwo ke, mà u túnntunmpii yaha pi i u wíi, u à kò a yíri pi shwɔhɔl'e mà kàre ñìnyìjì na, ka ɲahaŋke kà si u ŋwɔhɔ pi na.

¹⁰ Mà pi yaha pi à yyahayi yîrig'a le ñìnyìjì i, na u niŋkarenji wíi, pi à pâl'a nàmbaa shuunni ɲya pi à vâanvyinɲyɛ le a yyére pi taan.

¹¹ Ka pire shiin shuunniŋji si jwo: «Galile kùluni shiinbii, di k'à ta a jwo ka yii i yyére na ñìnyìjì wíi yɛ? Yesu u à kò a yíri yii shwɔhɔl'e mà kàre ñìnyìjì

* **1:6** Yesu túnntunmpii mpyi na Kile Niŋcwɔnrɔŋji mpanji sigili Yahutuubii sanmpii fiige, u u mpa pire yige Ɔrɔmu shiinbii fànɲyage e, u u Izirayeli shiinbii wà piye na, bà pi mpyi saanŋji Dawuda tiŋji ná saanŋji Solomani tiŋji i me.

na ke, canŋka u sí nùru n-pa bà yii à u niŋkareŋi nya nìnyinji na me.»

Macyasi à Zhudasi tayyérege lwó

¹² Nyε ka Yesu tùnntunmpii si yîri Olivye cire ŋaŋke na, maa nùr'a kàre Zheruzalemu kànhe e. Kuru cyage ná Zheruzalemu mpyi a culumetiri niŋkin kwò.

¹³ Pi à nùr'a nò kànhe e ke, batònge nìnyibabilini i pi mpyi maha ntêe na piye bínnini ke, ka pi i dùg'a jyè lire e. Pyeri ná Yuhana ná Yakuba ná Andire ná Filipi ná Tomasi ná Baritelemi ná Macwo ná Alife jyaŋi Yakuba ná Simò pi maha mpyi Zeloti†, ná Yakuba jyaŋi Zhude, pire pi mpyi.

¹⁴ Pire puni mpyi maha piye bínnini tèrii niŋyahagil'e, marii Kile jáare ná funŋò niŋkin i. Cyeebii pìi ná Yesu nuŋi Mariyama ná Yesu cìnmpyiibii mú mpyi maha mpyi ná pi e.

¹⁵ Nyε pi canmbinniyyi canŋke kà, mà pi nimbin-nibii yaha, pi mpyi a shiin ŋkuu ná beŋjaaga (120) kwò, ka Pyeri si yîr'a yyére pi shwòhòl'e maa jwo:

¹⁶ «Mii cìnmpyiibii, Kile Munaani mpyi a Dawuda yyaha cù, ka u u jwumpe mpemu jwo ná p'à séme Kile Jwumpe Semēŋi i, na Zhudasi u sí n-tòro sùpyire yyaha na, si Yesu le cye e ke, fànha kyaa li mpyi li li, puru jwumpe pu fûnŋò.

¹⁷ Zhudasi sí na mpyi wuu kurunke sùpya, wuu ná uru mpyi na báara niŋkin pyi.»

¹⁸ (Nyε pi à sàraŋi ŋgemu kan u á u kapiini nimpyiini jùŋò taan ke, u à sà kεεεε shwò ná ur'e.

† **1:13** Zeloti»: kuru mege ŋwòhe ku nyε: «kini kyal'à táan ŋgemu á sèl'e ke».

Lire kàntugo u à cwo a jya, ka u funṅo yaayi si ṅcεεg'a m̄aha.

¹⁹ L'à pyi kyaa Zheruzalemu kànhe shiinbii puni mpyi a ndemu cè ke, fo ka pi i mpa kuru cyage mεge le pi shεεnre e: «Akεlidama» kuru ṅwōhō ku ṅye: «Sishange Kεεge».)

²⁰ Nyε Pyeri à shà yyaha na ná jwumpe e sahan̄ki maa jwo na: «Y'à séme Zaburu sémen̄i i na

“U pyεnge niṅgage ku kwôro,

Sùpya kà nt̄εn k'e mε‡.”

“Wabεε u u báaraṅwōge lwó§.”

²¹⁻²² Lire kurugo mà Kafoon̄i Yesu yaha u u ṅaare na nt̄uuli ná wuu e cyeyi yyaha kurugo, mp̄ii pi mpyi maha mpyi ná wuu e ke, wuu à yaa wuu shin niṅkin cwōnrō pire e, wuu bâra wuye na, wuu raa yi yu sùpyir'a na Yesu à ṅè s̄en̄i na. Mà lwó can̄ke Yuhana à Yesu batize ke, fo mà sà nō can̄ke u à kò a ȳiri wuu shwōh̄l'e mà kàre niṅyiṅi na ke, mp̄ii pi à cyire karigii puni ṅya tapyige e ke, uru wà u à yaa u pyi urufoo.»

²³ Nyε ka pi i shiin shuunni cyêe, Yusufu pi maha mpyi Barisabasi, lire ṅye mε Zhutusi ke, uru ná Macyasi.

²⁴ Lire kàntugo maa Kile ṅáare na: «Kafoon̄i, mu u à sùpyire puni zōmp̄ii cè ke, mp̄ii shiin shuunniṅi i, ṅge mu à cwōnrō ke, uru cyêe wuu na,

²⁵ bà u si mpyi si Zhudasi tayyérege lwó t̄un̄nture báaraṅi i, Zhudasi à kuru ṅkemu yaha maa ṅkàre u yabiliṅi cyage e ke.»

‡ 1:20 Zaburu 69.26 § 1:20 Zaburu 109.8

²⁶ Nyε ka pi i ηkyaanlwooni pyi, ka ηkyaanlwooni si Macyasi cyêe, ka uru si bâra Yesu tûnntunmpii ke ná niηkin̄ji na.

2

Kile Munaani à tîge dânafeebii ηun̄'i

¹ Pantekōtiηi can̄ηke, dânafeebii puni mpyi a bínni cyaga niηkin̄ i.

² Ka tûnmbwōhō si mpâl'a fworō niηyηi na, mu à jwo kafeebwōhō tûnmō, bage e pi mpyi a bínni ke, mà kuru ηî.

³ Ka pi i ηjirii ηya na fiige cyi à láha láha cyiye na mà pa ntèen ntèen pi puni niηkin̄ niηkin̄ji na.

⁴ Ka Kile Munaani si pi puni ηî, maa pi shin maha shin pyi u u shεenre tabεε yu mà tâanna ná Kile Munaani ti kann̄kanni i urufol'á.

⁵ Yahutuubii pi mpyi na fyáge Kile na diηyεηi puni yyaha kurugo ke, lir'à pire p̄i ta Zheruzalεmu kânhe e.

⁶ Nyε puru tûnmp'á fworō ke, ka pire si sà piye bínni wani, pi puni kakyanhala wuu pi mpyi, naha na ye pi shin maha shin mpyi na u tatεenge shεenre núru pi ηwō na.

⁷ Li mpyi a pi puni bilibili fo mà pi yîrige pi yákilibii ηun̄'i. Ka pi i wá na piye yíbili maa ηko: «Nte sùpyire ti ηyε na yu amε ke, taha Galile kùluni i bà pi pun'à yîri mε?

⁸ Di l'à pyi wuu shin maha shin sí i u tatεenge shεenre núru pi ηwō na ye?

⁹ Pariti k̄ini ná Medi k̄ini ná Elamu k̄ini shiin na ηyε wuu e, p̄i na ηyε wuu e pir'à yîri Mezopotami k̄ini i, p̄i s'à yîri Zhude ná Kapadōsi ná P̄on wuuni ná Azi kùligil'e,

10 ná Firijyi wuuni ná Panfili wuuni ná Misira wuuni ná Libi k̀̀ni cyage ku nyε Sireni k̀̀nhe taan ke, wuu p̀̀i s'̀̀a ỳ̀ri Ōromu k̀̀nbẁ̀he e.

11 Yahutuu na nyε wuu e, p̀̀i s̀̀i nyε Yahutuu mε, ņka pi à jyè Yahutuubii Kile kuni i. P̀̀i na nyε wuu e, p̀̀ir'̀̀a ỳ̀ri Kεreti k̀̀ni ná Arabubii wuuni i. Di pi à pyi maa j̀̀ni na Kile kabẁ̀higii nimpyiinŲii yu, wuu shin maha shin s̀̀i i cyi ǹ̀ru u tatεenge shεεnre e yε?»

12 Nyε mà pi kakyanhala wuubii yaha fo pi nyε a pi niņjwuyo c̀̀e mε, ka pi i wá na piye ỳ̀bili: «Nde j̀̀ẁ̀he k'̀̀a s̀̀i ņki bε?»

13 Ka p̀̀i si wá na pi fẁ̀hɔre maa ņko: «Sinmpe pu nyε pi na!»

Pyeri à jwo ná s̀̀pyire e

14 Nyε ka Yesu t̀̀nntunmpii kε ná shuunniņi si ỳ̀r'a yyére, ka Pyeri si jwo f̀̀nha na: «Yii pi à t̀̀en Zhude k̀̀luni ná yii mp̄ii puni pi naha naha Zheruzalemu k̀̀nhe e ke, yii niņgyigigii múgo, yii i na jwumpe lógo, yii i pu yyaha c̀̀e.

15 Sinmε bà pu nyε nte s̀̀pyire na mà tàanna ná yii s̀̀nņņņkanni i mε, naha na ye nyège t̀̀ni baacyεere wuuni li nyε numε, sinmε t̀̀ebyaa s̀̀aha ņkẁ̀ a nɔ, wà u kẁ̀ a bya a ẁ̀rugo mε.

16 Kile t̀̀nntunņi Zhoweli mp̄yi a ndemu jwo ke, lire li nyε na mp̄yi numε.

17 U mp̄yi a jwo na Kile à jwo:

“Diņyεņi canzanņyi ká nɔ,

mii s̀̀i na Munaani pyi li t̀̀ge s̀̀pyire puni j̀̀n'̀̀i.

Yii ǹ̀njiip̄yire ná yii p̀̀ceep̄yire s̀̀i raa Kile t̀̀nnture yu.

Mii sí naye cyêe yii nàñjiibii na, si karigii yyaha cyêe pi na.

Yii nàñkolyeebii sí raa mii karigii naa ñooyi i.

¹⁸ Sèe wi, cyire canmpyaagil'e,

mii sí na Munaani pyi li tîge

mii bilinambaabii ná mii bilicyeebii ñuñ'i.

Pi sí n-pyi mii tùnntunmii.

¹⁹ Mii sí kakyanhala yaayi yà pyi yi fworò nìnyinji na,

si kakyanhala kacyeenŋkii cyi yaa ñiñke na,

sìshange ná nage ná ñguruge sí n-pyi.

²⁰ Canñanyiiini sí n-kêenñe n-pyi numpire.

Yiñke sí ñáañja mu à jwo sìshan.

Cyire puni kàntugo, Kafoonji canmbilini sí nò.

Li sí n-pyi canmbwòhò, sí n-pyi canmbile ndemu sìnampe sí n-pêe ke.

²¹ Nyε shin maha shin u nyε na Kafoonji mege yiri ke, urufoo sí n-shwò*."»

²² Nyε Pyeri à kwò Zhoueli jwumpe niñjwumpe na ke, maa núr'a jwo: «Yii, Izirayeli shiinbii, yii niñgyigigii pεre, yii raa nuru. Yii à li cè na Nazarēti kànhe shinji Yesu na mpyi sùpya, ñgemu cye kurugo Kile à u fànhe cyêe yii na ná kabwòhigii ná kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii mpyinji i yii shwòhòl'e ke.

²³ Nka nde Kile mpyi a yaa mà yyaha tíi ná u e, mà tàanna ná u karigii puni ñcèñi i ke, lire yii à pyi. Yii à u le shinpiibii cye e pi à kwòro cige na mà bò.

²⁴ Nka Kile à u ñuñò wwù kwùñi yapwoyi i, maa u ñè a yige kwùñi i. Naha kurugo yε li fànhe mpyi kwùñi na u jà a u cù a yaha wani mε.

* **2:21** Zhoueli 2.28-32

25 Saanŋi Dawuda à fyânda a jwo u kyaa na, u mpyi a jwo:

“Mii maha na Kafoonji naa naye taan tërigii puni i, naaha na ye u maha mpyi mii kàniŋke na, bà li si mpyi yaaga kà n-jà mii cúnŋo njîrige na tayyérege e me.

26 Lire kurugo mii zòmbilin'à jí funntange na, mii jwumpe puni sí nye funntanga jwumɔ. Mii à tèn ná l'e, ali mii kwunƙwooni kântugo, mii cyeere sí jíŋe mii na.

27 Naaha kurugo ye Kafoonji, mu si ɲe mii múnaani yaha li kwôro kwùŋi numpini i me.

Mu mú si ɲe ma báarapyiŋi niɲcɛŋŋi yaha u fwónho fanŋke e me.

28 Mu à numpanŋke tata kuni le mii taan Mà mu yaha ná mii i, mu sí mii pyi mii i jí funntange na†.»

29 Nye Pyeri à kwò Dawuda jwumpe niɲjwumpe na ke, maa núr'a jwo: «Mii cìmpyiibii, yii na yaha si wuu tulyage Dawuda kani fíniŋe njwo yii á. Tèni i u à mpe jwumpe jwo ke, u mpyi a pu jwo a wà uye na me, naaha kurugo ye wuu à li cè na u à kwù, u buwuŋ'à tò. Ali niɲjaa u kwùnni na ɲye naha wuu yyére.

30 Dawuda na mpyi Kile túnntunŋo, u mú mpyi a li cè na Kile à kâa ur'á na uru na sí n-pa u ɲambilini là tiŋe u fânhe tatɛnge e u kântugo.

31 Kile à wyèr'a yi jwo Dawuda á na Kile Niɲcwɔnrɔŋi sí n-pa ɲè n-fworo kwùŋi i. Lire

† 2:28 Zaburu 16.8-11

kurugo Dawuda à jwo na “U sì n-kwôro kwùŋi numpini i mε, u cyeere sì n-fwónhɔ fannke e mε‡.”

³² Yesu kyaa li, Kile à u ɲè a yige kwùŋi i. Lir'à pyi wuu mú puni ɲyii na.

³³ U à dùg'a kàr'a sà ntèen Kile kàniŋε cyεge na. Kile Munaani ɲwɔmεeni u mpyi a lwó wuu á ke, Tufoonji Kile à lire kan u á, ka u u li yaha l'à tige wuu ɲuŋ'i. Lire yii ɲyε na ɲaa amε, maa núru li ɲwɔ na.

³⁴ Yii li cè na Dawuda yabilinji ɲyε a dùgo nìnyinji na mε, ɲka lire ná li wuuni mú i, u à jwo

“Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á

‘Ta ma a pa ntèen na kàniŋε cyεge na,

³⁵ mii sí n-pa mu zàmpεenbii le mu tooyi ɲwɔh'iŝ.’ ”»

³⁶ Nyε Pyeri à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Lire e ke yii Izirayeli shiinbii pun'à yaa yii li cè na nàkaana baa na Yesu yii à kwòro cige na ke, Kile à uru pyi Kafoonji ná uru Kile Nijcwɔnrɔŋi.»

³⁷ Pi à puru lógo ke, ka pu u pi zòmpii cúnŋɔ sèl'e, ka pi i Pyeri ná tùnntunmpii sanmpii pyi: «Wuu cìnmpyibii, ɲaha wuu à yaa wuu pyi bε?»

³⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii yii toronkanni kêenŋε, yii puni niŋkin niŋkinŋ'à yaa yii batize Yesu Kirisita mεge na, bà yii kapegigii si mpyi si yàfa yii na mε. Lire ká mpyi, yii sí Kile Munaani ta.

³⁹ Naha kurugo yε Kile à u Munaani ɲwɔmεeni lwó yii ná yii tùlug'á, mà bâra mp̄ii pi ɲyε tatɔonyi i ke. Mp̄ii wuu Kafoonji Kile sí n-pa n-yyere si mpyi u pyi ke, l'à lwó pire pun'á.»

‡ 2:31 Zaburu 16.10 § 2:35 Zaburu 110.1

40 Pyeri à jwumɔ niɲyahama jwo pi á sahanŋi Yesu kyaa na, maa pi yeɛ na pi núru nge diɲyeɲi sùpyire nintiimbaare ɲwɔh'i, bà Kile si mpyi si pi shwɔ me.

41 Sùpyire t'à dá u jwumpe na ke, ka pire si batize. Mpii pi à bâra dánafeebii kurunŋe na kuru canŋke ke, pire mpyi a shiin kampwɔhii taanre (3.000) kwɔ.

Dánafeebii wwoɲεεge pyiɲkanni

42 Yesu túnntunmpii mpyi maha yeɛyi ɲjemu kaan ke, dánafeebii mpyi a piye waha maa yire núru tèrigii puni i, maa ɲkwôro wwoɲεεge e. Pi mpyi maha bwúuruɲi kwúun na ntáali piye na na lyí, maa Kile ɲáare siɲcyan.

43 Sùpyire puni mpyi ná fyagare e, ɲaha na ye kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii mpyi na mpyi Yesu túnntunmpii cye kurugo.

44 Shin maha shin u mpyi a dá Yesu na ke, pire puni mpyi a wwɔ maa mpyi niɲkin, pi cyeyaayi puni mpyi kàngwɔɔ wuyo.

45 Tèrigii cyil'e, pi mpyi maha pi taare tà ná pi cyeyaayi yà péɛli, maa yire wyéɛɲi táali piye na mà tàanna ná shin maha shin ɲùɲɔ tugure e.

46 Pi mpyi maha piye bínnini canɲa maha canɲa, ná sɔnɲɔɔ niɲkin i Kileɲaarebage e, maa Kile pêre. Pi mpyi maha bínnini pi pyɛnyi i, maa bwúuruɲi kwúun na ntáali piye na maa pi ɲjyɲi lyí ná funtange ná funɲɛɲɲi i.

47 Pi mpyi maha Kile kêre, pi kyaa mpyi a táan sùpyire pun'á. Mpii Kafoonŋi à shwɔ ke, u mpyi maha pire bârali pi kurunŋe na canɲa maha canɲa.

3

Pyeri à cwòhòmfòoji wà cùuŋo

¹ Canŋka yàkoŋo, Kileŋarege tèni i, Pyeri ná Yuhana à kàre Kileŋaarebage e.

² Lir'à pi ta pi à sà faannji wà yaha Kileŋaarebage tajyiŋwòge kà na, pi maha ŋkemu pyi: «Tajyiŋwòge Nisinaŋke» ke. Amuni u mpyi a si. Canŋa maha canŋa, pi mpyi maha mpa u yaha kuru cyage e, sùpyire ti ŋye na jyè Kileŋaarebage e ke, bà u si mpyi s'a pire ñáare me.

³ Uru faann'á Pyeri ná Yuhana ŋya tajyige e maa pi ñáare.

⁴ Ka pi i u yal'a wíi, ka Pyeri si jwo: «Wuu wíi.»

⁵ Ka nàŋi si yyahe yîrig'a le pi e. U mpyi na sônŋi na pi sí yaaga kan ur'á.

⁶ Ŋye ka Pyeri si u pyi: «Wyére, lire ŋye me seen ŋye mii á mii u kan mu á me, ŋka yaage ku ŋye mii á ke, mii sí kuru kan mu á. Nazareti kànhe shinŋi Yesu Kirisita mege na, yîri ma a ñaare!»

⁷ U à yire jwo ke, maa nàŋi cù kàniŋe cyege na mà yîrige. Ŋye ka nàŋi tooyi ná u nintajyiigii si ntíl'a cyiye ta.

⁸ Ka u u yi a yîr'a yyére, maa li ŋwò cù na ñaare, maa sà jyè Kileŋaarebage e* ná Pyeri ná Yuhana i, maa ñaare, maa yini, maa Kile kêre.

⁹ Sùpyire pun'à u ŋya u u ñaare marii Kile kêre.

¹⁰ Pi mpyi a li cè na nàŋi u mpyi maha ntèn Kileŋaarebage Tajyiŋwòge Nisinaŋke na maa

* **3:8** Kuru k'à pyi urufoo canŋcyiige mà jyè Kileŋaarebage kaanŋe funŋke e, ŋaha na ye Yahutuubii Saliyanji i, kafuun li mpyi li li cwòhòmfòoo u jyè Kileŋaarebage kaanŋe funŋke e.

sùpyire náare ke, uru wi. Pyinƙanni na uru nàŋ'á pyi maa já na náare ke, ka lire si sùpyire bilibili.

¹¹ Nàŋi mpyi a taha a yaha Pyeri ná Yuhana fye e. Ka sùpyire kàkyanhala wuubii si fê a kàr'a sà bínni pi taan, Kile náarebage ɲkubabwòhe kà ɲwòh'i, pi mpyi a Saanƙi Solomani mege le kuru ɲkubage na.

¹² Pyeri à sùpyire ɲya ke, maa jwo: «Wuu cìnmpyiibii, Izirayeli shiinbii, ɲaha na nde kan'à yii kàkyanhala ye? Naha na yii na wuu wíl'amε mu à jwo wuu yabilimpíi sífente ná wuu Kile yyahafyagare t'à wuu pyi wuu à ɲge nàŋi pyi u à yîri na náare ye?

¹³ Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba ná wuu tulyeyi sanɲyi u Kileni, u à u báarapyiŋi Yesu ɲùŋke yîrige ná l'e. Yii à u le fànhafoonƙi Pilati cye e, ka uru si li ta na yaaga ɲye a yaa ku pyi u na mε, ka yii i ɲcyé u na Pilati ɲyii na.

¹⁴ Nge u à ɲwò maa ntí ke, yii à cyé uru na, ɲge u à boore pyi ke, maa Pilati náare na u uru cye yaha.

¹⁵ Nge u ɲye na shìŋi niŋkwombaanƙi kaan ke, yii à uru bò, ɲka Kile à u ɲè a yige kwùŋi i. Wuu à u ɲya u ɲɛɲkwooni kàntugo.

¹⁶ Nge nàŋi u ɲge yii i ɲaa, ná yii à u cè ke, wuu à dáníyanƙi pyi Yesu na, lire cye kurugo, u à já a yîr'a yyére. Wuu à dáníyanƙi pyi Yesu mege na, lire l'à ɲge nàŋi yampe kwò feefee bà yii puni ɲyii wá u na mε.

¹⁷ Mii cìnmpyiibii, mii à li cè na li ɲcèmbaanƙi u à yii ná yii ɲùŋufeebii pyi yii à lire kani pyi.

¹⁸ Lire e ke Kile à jwumpe mpemu jwo fo tèmòni i u tùnntunmpii cye kurugo ke, pur'à fûnɲò. U mpyi a jwo na Kile Niɲcwònròŋi à yaa u kyaala.

¹⁹ Lire e ke yii yii toronƙanni kêɛnɲε, yii i yiye kan Kile á, bà u si mpyi si yii kapegigii yàfa yii na mε.

²⁰ Lire ká mpyi, Kafoonji Kile sí taŋɔŋɔ kan yii á. Mà bâra lire na, nge u à yaha yii yahare e ke, u sí uru tùugo yii á, Yesu u nyε Kile Niŋcwɔnrɔŋi ke, uru kyaa li.

²¹ Nka u à yaa u tɛɛn nìnyinji na fo u aha yaayi puni pyi y'à núru yi lyempe e, yire Kile à jwo fo tɛɛmɔni i u tùnntunmpii cye kurugo.

²² Nyε Kile tùnntunŋiMusa à jwo
 “Bà wuu Kafoonji Kile à mii tun mε, amuni u sí n-pa
 yii cìmpworonji wà pyi u tùnntunŋɔ mii fiige.
 U aha jwumɔ maha jwumɔ jwo yii á ke, yii i
 nyε puru na.

²³ Shin maha shin u nyε u nyε a nyε uru tùnntunŋi
 jwumpe na mε, urufoo sí n-bò n-yige sùpyire
 shwɔhɔl'e†.”

²⁴ Nyε mà lwó Kile tùnntunŋi Samuwɛli na, Kile
 tùnntunmpii pun'à jwo nde tɛni kyaa na mú, Musa
 fiige.

²⁵ Jwumpe Kile tùnntunmpil'à jwo ke, pur'à jwo
 yii á mú. Tunmbyaare Kile à le ná yii tulyeyi
 i, tɛni i u à jwo Ibirayima á na uru sí jwó le
 nìŋke supyishinji pun'á u tұлuge cye kurugo ke, tire
 tunmbyaar'à le ná yii e mú‡.

²⁶ Lire e Kile à u báarapyinji yaha a pa yii Izirayɛli
 shiinbii mεε na yyecyiige na, u u jwó le yii á, yii i
 láha pege karigii na.»

4

Pi à kàre ná Pyeri ná Yuhana i yukyaabii yyére

† 3:23 Duterenommu 18.15, 18, 19 ‡ 3:25 Zhenɛzi 22.18; 26.4

1 Nye mà Pyeri ná Yuhana yaha jwumpe na, Kile sáragawwuubii ná Kileɲaarebage saɲcwənsigibii ɲùɲufoonɲi ná Sadusiibii pìl'à nɔ wani.

2 Li mpyi a sàa pɛn pi e mà Pyeri ná Yuhana ɲya pi i sùpyire yɛɛge ná Kile Jwumpe e na Yesu à ɲè a fwordo kwùɲi i, na lir'à li cyêe na sùpyire sí n-pa ɲè n-fwordo kwùɲi i nùmpaɲa.

3 Ka pi i pi cù a le kàsɲi i fo mà sà nɔ kuru canɲa nùmpaɲa na, ɲaha na yɛ numpilage mpyi a wwò a kwò.

4 Nka lire ná li wuuni mú i, mpíi pi mpyi na Pyeri ná Yuhana jwumpe núru ke, píre nɲyahamil'à dá Yesu na, ka lire si dánafeebii kurunke shiinbii pyi pi à kampwəhii kaɲkuro (5.000) kwò.

5 Kuru canɲa nùmpaɲa, Yahutuubii ɲùɲufeebii ná kacwənrɪbii ná Kile Saliyaɲi cyelentiibil'à pa piye bínni Zheruzalɛmu kàhe e.

6 Kile sáragawwuubii ɲùɲufembwəhe Ana* mú mpyi wani, mà bàra Kayifu ná Yuhanaɲi wabɛɛ ná Alɛzandiri ná sáragawwuubii ɲùɲufembwəhe pyɛngɛ shiinbii puni.

7 Ka pi i ɲkàr'a sà Pyeri ná Yuhana yige kàsɲi i mà pa yyéɛɛ piye shwəhəl'e, maa pi yíbe: «Ná fàhe ɲkire e, lire ɲye mɛ ná mɛge ɲkire e yii à ɲge nàɲi cùɲɔ yɛ?»

8 Nye mà Pyeri yaha u à ɲí Kile Munaani na u à jwo: «Yii pi ɲye wuu Yahutuubii ɲùɲufeebii ná kacwənrɪbii ke,

9 ná yii sí naha a wuu yíbe faanɲi ná u cuɲɔɲkanni kyaa na nɲjaa,

* 4:6 Nge Anaɲi na mpyi nò.

¹⁰ yii puni, mà bâra Izirayeli shiinbii sanmpii puni na, yii li cè na Nazarëti kànhe shinŋi Yesu Kirisita mege na nge nàŋ'à cùuŋɔ. Yesu yii à kwòro cige na mà bò, ka Kile sí u nè a yige kwùŋi i ke, uru mege na nge nàŋi nŋjyerenŋi u nge yii yyaha na ke, u à cùuŋɔ.

¹¹ Yesu kyaa l'à jwo Kile Jwumpe Semenŋi i na “Yii bafaanribil'à cyé kafaage ŋkemu na ke, kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbliini na†.”

¹² Nyε shwofoonŋi wà saha nyε uru baare e mε. Mege cyε kurugo wuu sí nùmpañña ta ke, kuru nyε a le sùpyañi wà tufiige na ŋke nŋŋke na Yesu baare e mε.»

¹³ Yahutuubii nŋŋufeebii ná kacwɔnribil'à Pyeri ná Yuhana nyá pi i yu fyagara baa ke, ka li i pi kàkyanhala, naha na yε pi mpyi a li cè na Pyeri ná Yuhana nyε a kâla sèl'e mε, ka pi i li kàanmucya mà li nyá na pi ná Yesu u mpyi.

¹⁴ Nyε nàŋi u à cùuŋɔ ke, pi à uru nŋjyerenŋi nyá Pyeri ná Yuhana taan ke, pi nyε a yà ta si nŋwɔ mε.

¹⁵ Ka pi i Pyeri ná Yuhana pyi pi à fworɔ ntàani na, maa ŋkwóro na piye yíbili:

¹⁶ «Naha wuu à yaa wuu pyi mpíi shiinbii na bε? Kakyanhala kani pi à pyi ke, Zheruzalɛmu shiinbii pun'à li cè, wuu mú sí n-jà nàkaana pyi lire e mε.

¹⁷ Nka nde kani nyε a yaa li cεεg'a nɔ cyeyi puni i mε, lire e ke wuu pi yyere, wuu u pi fùguro, bà li si mpyi pi àha núru kuru mege kyaa jwo sùpyañi wà tufiig'á mε.»

¹⁸ Ka pi i Pyeri ná Yuhana yyere maa yi jwo a waha pi á, na pi àha núru Yesu kyaa jwo sùpyañi

† 4:11 Zaburu 118.22

wà tufiig'á, lire nyε me si sùpyanji wà kâla ná u kani i me.

¹⁹ Ka Pyeri ná Yuhana si pi pyi: «Ncyii kapyaagii mú shuunniŋi i, li ndi l'à tii Kile á ye? Mà yii ɲwɔmɛɛni cù laa, mà Kile ɲwɔmɛɛni cù? Yii yabilimpii pi yi kàanmucya de!

²⁰ Nde wuu kɔn'à ɲya maa li lógo ke, wuu si n-jà n-pyi ná wuu nyε na lire yu me.»

²¹ Ka pi i pi fùguro sahanƙi maa pi yaha. Pi nyε a mpyi a cè yaage pi sí n-pyi pi na me, ɲaha na ye kakyanhala kani li mpyi a pyi ke, sùpyire mpyi na Kile kêre lire kurugo.

²² Nàŋi u mpyi a cùŋɔ lire kakyanhala cuŋɔŋkanni na ke, uru shiŋi mpyi a ɲaha yeye beeshuunni na.

Dánafeebil'à Kile ɲáare

²³ Pi à Pyeri ná Yuhana cye yaha ke, ka pi i ɲkàre Yesu tūntunmpii sanmpii cyage e. Nje Kile sáragawwuubii ɲùŋufeebii ná Yahutuubii kacwɔnribil'à jwo pi á ke, maa sà yire puni yyaha jwo pi á.

²⁴ Nyε pi à yire lógo ke, ka pi puni si wwò sòŋŋɔɔ niŋkin na maa Kile ɲáare fànha na: «Kafoonji, mu u à niŋyiŋi ná niŋke dá, maa suumpe lwøhe ná ku funŋɔ yaayi puni dá.

²⁵ Wuu tulyage Dawuda u nyε mu báarapyiŋi ke, mu à ma Munaani pyi l'à u yyaha cù, ka u u jwo “Naha kurugo supyishiŋ'à ɲùŋɔ kyán ye?

Naha na k̄irigii sùpyire maha vùnmpwøre pyi ye? Ti nyε ɲùŋɔ baa.

²⁶ Saanbii pi nyε niŋke na ke, pir'à piye bégele kàshige mɛɛ na,

ka ɲ̀nɲufeebii si piye bégele Kafoonji Kile ná u
Nɲɲcwɔnrɔŋi mee ná‡.”

27 Sèe wi dɛ! Nɲke kànze e, saanɲi Erɔdi ná Pɔnse
Pilati à wwɔ ná Izirayeli shiinbii ná supyishinji
saanɲi i, báarapyinji mu à cwɔnr'a yaha maye mee
na, ná uru u ɲye Yesu ke, maa ntɔŋke taha uru na.

28 Lire mpyinji cye kurugo, kyaa maha kyaa mu à
kyaala a yaha fo tɛemɔni i mà tàanna ná ma sífente
ná ma ɲyii wuuni i ke, cyire pi à pyi.

29 Nka Kafoonji, pi à wuu fùguro ná jwumpe
mpemu i numɛ ke, mu à puru lógo. Wuu pi ɲye
mu báarapyii ke, wuu tɛge, wuu raa mu jwumpe yu
fyagara baa.

30 Li síŋi yaha wuu na, wuu já wuu a yampii
cùŋi, wuu raa kacyeenƙii ná kakyanhala karigii
pyi mu báarapyinji nɲɲcɛnɲi Yesu mege na.»

31 Pi à Kile ɲáar'a kwɔ ke, cyage e pi mpyi a
bínni ke, ka kuru cyage ɲɲke si ɲcyɛenne, ka Kile
Munaani si pi puni ɲí, ka pi i wá na Kile jwumpe
yu fyagara baa.

Dánafeebii cyeyaayi pun'à pyi kàŋgwɔrɔ wuyo

32 Dánafeebii kurunke mpyi a wwɔ maa pi zòmpii
ná pi sɔnɲɔre pyi nɲɲkin, fɛrenɛ yaaga saha ɲye a
mpyi pi wà á me, pi yaayi puni mpyi kàŋgwɔrɔ
wuyo.

33 Sífente na mpyi Yesu tɔnntunmpil'á sèe sèl'e pi
i yi yu sùpyir'á ná Kafoonji Yesu à ɲɛ a fworɔ kwùŋi
i. Kile mpyi a ɲwɔ pi puni na maa pi tɛge sèl'e.

34 Kanhamafoo ɲye a mpyi pi e me, ɲaha na ye
mpii pi mpyi ná taare e, lire ɲye me pyɛnyi i ke, pire
mpyi maha yire pérelɛ,

‡ 4:26 Zaburu 2.1, 2

³⁵ maa ma na uru wyérenji kaan Yesu túnntunmpil'á. Pi mpyi maha uru wyérenji táali piye na, maha ntàanna ná pi shin maha shin jùṅṅò tuguire e.

³⁶ Nye nàṅi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Yusufu, Levi tùluge shin u mpyi u wi, u mpyi na yîri Sipiri kîni i. Yesu túnntunmpii mpyi a u mege le Barinabasi, kuru mege jwòhe ku nyε: «Ŋgemu u maha màban leni sùpyire e ke.»

³⁷ Kerεge na mpyi uru nàṅ'á, ka u u ku pére, maa mpa ná ku wyérenji i mà pa ṅkan Yesu túnntunmpil'á.

5

Ananiyasi ná u cwonji Safira kani

¹ Nye nàṅi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Ananiyasi, u cwonji mege sí nyε Safira, ka pire mú si taare tà pére.

² Ka pi mú shuunni si bê li na, ka u u taare wyérenji táa, maa taaga ṅwòhò, maa ṅkàre ná ku sanṅke e mà sà ṅkan Yesu túnntunmpil'á.

³ Ka Pyeri si u pyi: «Ananiyasi, di mu à pyi maa Sitaanniṅi yaha u à sòṅṅopeere tég'a mu zòmbilini ṅi fo mu à ma taare wyérenji wà ṅwòhò maa mpa finε Kile Munaani á ye?

⁴ Mà mu yaha mu sàha ṅkwò a taare pére me, taha mu woro bà ti mpyi ti ti me? Mu à ti pére ke, taha mu wu bà u mpyi ti wyérenji me? Naha k'à nde kani mpyiṅi sòṅṅore tírige mu funṅke e ye? Sùpya á bà mu à finε mà dε! Kile á mu à finε.»

⁵ Ananiyasi à puru lógo ke, maa jcwò jìṅke na mà kwû. Mpii pi à yire lógo ke, ka pire puni si fyá sèl'e.

⁶ Ka nàñjiibii si yîri maa u buwuŋi pwo a sà ntò.

⁷ Nyε tèt' à pyi ke, ka Ananiyasi cwoŋi si nò wani, nde l' à u pooŋi ta ke, u mpyi a lire cè mε.

⁸ Ka Pyeri si u pyi: «Sèeŋi jwo na á, kampyi nge dáŋi na taar' à péré.» Ka ceenji si jwo: «Ɖon, uru na t' à péré.»

⁹ Ka Pyeri si u pyi: «Naha k' à pa ná l' e, ka yii i jwo a jwo si Kafoonji Munaani jwo cú ye? Nyε mpïi pi à sà mu pooŋi tò ke, pire pi mpïi cyíinŋi na, pi mú si n-kàre ná mu i.»

¹⁰ Ka ceenji si ntíl' a cwo ñŋke na Pyeri fere e mà kwû. Ka nàñjiibii si jyè pyenge e, mà u ta u à kwû. Ka pi i u lwó a kàr' a sà ntò u pooŋi taan.

¹¹ Nyε dánafeebii kurunke ná sùpyire puni t' à puru jwumpe lógo ke, ka pire puni si fyá sèl' e.

Yesu túnntunmpil' à kakyanhala karii niŋyahagii pyi

¹² Kacyeeŋii niŋyahagii ná kakyanhala karii niŋyahagii mpyi maha mpyi sùpyire shwòhòl' e Yesu túnntunmpii cye kurugo. Dánafeebii puni mpyi maha piye bínnini Kileŋaarebage ntàani na, saanŋi Solomani ŋkubabwòhe jwòh' i.

¹³ Mpïi pi nyε pi nyε a dá Yesu na mε, pire wà nyε a mpyi na jεεg' a bàra pi na mε. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha pi père sèl' e.

¹⁴ Nàmbaabii ná cyeebii pi mpyi na ma na piye kaan Kafoonji á ke, là mpyi na bàrali pire na sèl' e.

¹⁵ Kakyanhala karigii nimpïiŋkii kurugo, sùpyire mpyi maha ma na yampii sínŋiŋi bàmbahanyi, lire nyε mε dèmebii na pyenkuubil' e, bà li si mpyi li méε ka bê shin niŋkin na, Pyeri

nintonoŋi nàŋjaŋi ká ntò ŋgemu na ke, urufoo si ɲcùuŋo mɛ.

¹⁶ Shinɲahara mú mpyi maha yíri ná yampii ná jínacyaanbil'e Zheruzalemu kwùumpe kànyi na, na ma na ɲcyêre Yesu tûnntunmpii na, pi puni mú sí mpyi maha ɲcùuŋi.

Pi à Yesu tûnntunmpii kyérege

¹⁷ Nyɛ ka yiŋcyɛge si jyè Kile sáragawwuubii ɲùŋufembwøhe ná u fyèŋwøhøshiinbii Sadusiibil'e.

¹⁸ Ka pi i cye taha Yesu tûnntunmpii na, maa pi cù a le kasubabwøhe e.

¹⁹ Nyɛ ka Kafoonɲi Kile mèlɛkɛŋi wà si mpa kasubage ɲwø múgo numpilage e, maa pi yige, maa pi pyi:

²⁰ «Yii a sà Kileŋaarebage e, yii i sà a ŋge shìŋi kani sɛnmɛge yii a yu sùpyir'á.»

²¹ Nyɛ pi à yire lógo ke, kuru canɲa nùmpañña ɲyèsøoge na, ka pi i ŋkàre Kileŋaarebage e, maa sà a sùpyire kálali.

Tèr'à pyi ke, ka Kile sáragawwuubii ɲùŋufembwøhe ná u fyèŋwøhøshiinbii si yukyaala kurunke ná Izirayeli shiinbii kacwønribii puni yyer'a bínni, maa sòrolashiibii pyi pi sà Yesu tûnntunmpii yige kasubage e, pi a ma.

²² Ka pire si ŋkàre, pi ɲyɛ a sà tûnntunmpii ta wani mɛ, maa núr'a sà pi pyi:

²³ «Wuu à kàr'a sà kasubage ta k'à yal'a tò, ku saŋcwønsgibii mú si wá a mpyi na ku saŋcwønŋi sigili. Nka wuu à ku múgo ke, wuu ɲyɛ a sùpya ta wani k'e mɛ.»

²⁴ Nyɛ Kileŋaarebage saŋcwønsgibii ɲùŋufoonɲi ná sáragawwuubii ɲùŋufeebil'à puru lógo ke, pi saha

nyε a pi nimpyii cè mε, ka pi i wá na piye yíbili li pyiŋkanni na.

25 Mâ pi yaha puru na, ka wà si mpa pi pyi: «Nâmpii yii à cû a le kâsuŋi i ke, pi wá na sùpyire kâlali Kileŋaarebage e.»

26 Nyε ka Kileŋaarebage saŋcwansigibii nùŋufooŋi ná u shiinbii pìi si yîr'a kâr'a sà pi yyer'a pa. Pi nyε a ŋen'a pi cû fânhe e mε, ŋaha na ye pi mpyi na fyáge sùpyire kà ŋkwò pire wà mbò ná kafaayi i mε.

27 Pi à nò ná pi e yukyaala kurunke yyére ke, ka sáragawwuubii nùŋufembwøhe si pi pyi:

28 «Taha wuu nyε a mpyi a yi jwo a waha yii á na yii àha núru raa sùpyire kâlali ná Yesu mεge e mε? Ku ke, yii à Zheruzalemu kânhe puni shwø a ta ná yii kàlaŋi i, mà bâra lire na, yii sí ŋge nàŋi mbòŋi tugure pyi ti pyi wuu woro.»

29 Ka Pyeri ná Yesu túnntunmpii sanmpii si pi pyi: «Wuu pi Kile ŋwømεeni cû, wuu à lire funŋø cè mà tòro wuu yii ŋwømεeni cû.

30 Yesu yii à kwòro cige na mà bò ke, wuu tulyeyi u Kileni à u ñè a yige kwùŋi i,

31 maa u pyi u à dùg'a kâr'a sà ntèen uru kàniŋε cyege na, maa u pyi Nùŋufooŋi ná Shwofooŋi, bà u si mpyi si Izirayeli shiinbii pyi pi pi toronkanni kèenŋε pi i láha kapegigii na, Kile si cyi yàfa pi na mε.

32 Wuu ná Kile Munaani na cyire karigii shεenre yu, Kile à lire ndemu kan u ŋwømεeni cùveebil'á ke.»

33 Yukyaala kurun'k'à yire lógo ke, ka pi lùgigii si yîri fo pi la mpyi si Yesu túnntunmpii bò.

34 Nyε Farizhenŋi wà na mpyi pi shwøhøl'e, uru

mεge na mpyi Gamaliyeli, Kile Saliyaŋi cyelentu u mpyi u wi, sùpyire puni mpyi na u pêre, ka uru si yîr'a yyére yukyaala kurunke shwôhól'e maa jwo na pi Yesu tûnntunmpii yige ntàani na tère nimbilere funŋ'i.

³⁵ Pi à fworò ntàani na ke, ka u u jwumpe lwó maa jwo: «Mii cìnmpyiibii Izirayeli shiinbii, nde yii la nyε si mpyi mpìi shiinbii na ke, yii a yiye kàanmucaa dε!

³⁶ Naha kurugo yε li sàha mō mε, nàŋi wà mpyi a yîri naha, u mεge mpyi Tedasi. U mpyi a uye pyi shinbwo fo shiin ŋkwuu sicyεere (400) fiige mpyi a taha u fye e. Nka pi à pa u bò ke, ka u shiinbii puni si ncaala, ka yire si yyére wani.

³⁷ Lire kàntugo Galile kùluni shinŋi wà à yîri sùpyire mεsemeni tēni i, uru nàŋi mεge mpyi Zhudasi, u mpyi a shinnyahara yákilibii kēenŋe pi à taha u fye e. Nka uru mú à bò, ka u fyènwôhōshiinbii puni si ncaala.

³⁸ Lire kurugo numε, mii sí njemu jwo yii á ke, yire yi nyε, yii àha mpìi shiinbii kani pwō yii múnahigii na mε, yii pi yaha pi a sì. Kampyi pi funŋō kani, lire nyε mε pi kapyin'à fworò sùpyire e, li sí n-pa n-yyére.

³⁹ Nka kampyi Kile e l'à fworò, yii sì n-jà li kèεge mε. Yii a yiye kàanmucaa, bà li si mpyi yii àha ŋkwò nta yii i Kile tûnni mε.»

Nyε ka yukyaala kurunke si nyε Gamaliyeli jwumpe na,

⁴⁰ maa Yesu tûnntunmpii yyer'a pa, maa pi bwòn, maa pi pyi na pi àha núru Yesu mεge kyaa jwo sùpya á mε, maa pi cye yaha pi a sì.

41 Ka tũntunmpii funntanga wuubii si yĩri yukyaala kurunƙe taan mà kàre ƙaha kurugo ye Kile à li ta na pi à yaa pi kyaala Yesu mege kurugo, ka lire si mpyi pi á ƙũƙjirire kyaa.

42 Canƙa maha canƙa, pi mpyi maha sũpyire yege Kile ƙaarebage ná pyenyi i tẽrigii puni i, maa Jwumpe Nintanmpe yu na Yesu u ƙye Kile Nĩƙwɔnrɔŋi.

6

Kacwɔnrɔŋi tẽgefeebii kani

1 Ƙye cyire canmpyaagil'e là mpyi na b̄arali cyelempyiibii ƙyahaŋi na. Dánafeebii kurunƙe e, mp̄ii pi mpyi na Girekiibii sheenre yu ke, ka pire si wá na Eburubii sheenre jwufeebii ƙũƙyi tare, ƙaha na ye pi mpyi a li k̄anmucya mà lí ƙya na pire u k̄ampanƙe lenƙwucyeebii ƙye a cũ ƙũkanna nĩƙcenne na yalyire k̄ampanƙe na me*.

2 Ƙye ka Yesu tũntunmpii ke ná shuunniŋi si cyelempyiibii puni yyer'a bínni, maa yi jwo pi á: «Wuu aha Kile Jwumpe ƙjwuŋi yaha maa wuye p̄wɔ ƙjyĩŋi karigii kanni ƙcwɔnrɔŋi na, lire ƙye a tí me.

* **6:1** Yahutuubii mpyi a t̄aa mà pyi kuruyo shuunni: 1 mp̄ii pi ƙye pi ƙye Izirayeli taare e me, maa Girekiibii sheenre yu, ná tire ti ƙye pi nush̄eenre ke; 2 mp̄ii pi ƙye Izirayeli taare e maa Eburubii sheenre yu ke. Mp̄ii pi à t̄en cyeyi yabere e n̄amponnte e ke, ŋgemu ká lye ke, uru maha n̄ur'a k̄are Izirayeli kini i, ƙaha na ye Yahutuubii la mpyi pire puni si nt̄o Izirayeli taare e. Mp̄ii pi à kw̄ú Zheruzalemu i maa pi cyeebii yaha ke, pire lenƙwucyeebii mpyi maha nt̄en wani. Lire kurugo lenƙwucyeebii nĩƙyahamii mpyi na Girekiibii sheenre yu.

³ Lire e ke wuu cìnmpyiibii, yii nàmbaa baashuunni cwəənrə yiye shwəhəl'e, mpiimu pi nyε ná metange e maa mpyi yákilifee, maa jî Kile Munaani na ke. Wuu sí njyîŋi kataanmpe le pire cye e.

⁴ Wuu pi ke, wuu sí wuye pwə Kilejarege ná Kile jwumpe njwuŋi na.»

⁵ Ka puru jwumpe si ntáan sùpyire puni i, ka pi i shiin baashuunni cwəənrə. Pi nijcyiŋi u à pyi Ecyeni, u mpyi a dá Kile na sèl'e, Kile Munaani mpyi a u jî, uru ná Filipi ná Porokori ná Nikanəri ná Timə ná Parimenasi ná Antiyəshi kàhe shinŋi Nikola u mpyi a fyánha a pyi Yahutuubii Kile kuni i ke.

⁶ Ka pi i mpa pire shiin baashuunniŋi cyêe Yesu tūntunmpii na, ka pire si Kile jáare pi na, maa cyeyi taha pi njūŋi na, maa jwó le pi á.

⁷ Kile Jwumpe mpyi na jcaali, cyelempyiibii sí i nyahage fwəfwə Zheruzalemu kàhe e, Kile sáragawwuubii nijyahamii sí i jεεge Yesu na.

Yahutuubil'à Ecyeni cû

⁸ Kile mpyi a jwə Ecyeni na sèl'e, maa síŋi kan u á. U mpyi maha kakyanhala karigii ná kacyeenŋii pyi sùpyire shwəhəl'e.

⁹ Nyε Kile Jwumpe kàlambage pi maha mpyi: «Bilibii nijhabii kàlambage» ke, Sireni kàhe shiinbii ná Alézandire kàhe shiinbii pìi mpyi a yîri kuru kàlambage e, mà bâra Silisi kùluni shiinbii pìi ná Azi shiinbii pìi na, ka tire sùpyire si mpa nàkaana pyi ná Ecyeni i.

10 Ņka Kile Munaani mpyi a Ecyeni yyaha cū maa u pyi u u yákilifente jwumpe mpemu yu ke, pi nyε a jā a jwōshwōrō ta puru na mε.

11 Nyε lir'à pyi ke, ka pi i wyérenji tég'a sùpyire tà sòn a yaha Ecyeni na, ka pire si fin'a taha u na maa jwo: «Wuu à u jwumpe lógo, u à Kile tūntunŋiMusa ná Kile mεge kèεge.»

12 Lir'à pyi ke, ka sùpyire ná kacwōnribii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii lūgigii si yīri Ecyeni taan, maa u cyán a cū fānhe e, maa ŋkàre ná u e yukyaala kurunke yyére.

13 Pi mpyi a kàre ná kafinivinibii pìl'e mú, ka pire si finì na: «Ņge nāŋi maha jwumpimpe yu Kileŋaarebage ná Musa Saliyaŋi na tērigii puni i.

14 Wuu à lógo u jwō na na Nazareti kànhe shinŋi Yesu na sí n-pa Kileŋaarebage jya, si Kile tūntunŋi Musa làdaabii kēēnŋe.»

15 Ka yukyaala kurunke shiinbii puni si yyahayi le Ecyeni i na wíi, mà u yyahe jya k'à pyi mu à jwo Kile mèlεkenji wà wogo ki.

7

Ecyeni à Yahutuubii funŋo cwo Kile Jwumpe na

1 Ka Kile sáragawwuubii jūŋufembwōhe si Ecyeni pyi: «Nje pi na yu mu na ke, sèe wi la?»

2 Ka u u pi pyi: «Mii cìnmpyiibii ná mii tiibii, yii lógo na jwō na. Mà wuu tulyage Ibirayima yaha Mezopotami kìni i, sìnampe foonji Kile à uye cyêe u na mà u ta u sàha ntēen Kyaran kànhe e mε.

3 Maa yi jwo u á na u fworu u tupyenge e, u fworu u kìni i, kìni uru sí n-cyêe u na ke, u raa sì lire e*.

* 7:3 Zhenēzi 12.1

⁴ Nye ka Ibirayima si yîri Kalide shiinbii kùluni i, maa ñkàr'a sà ntèen Kyaran kànhe e. U tunji kwùñkwooni kàntugo, kìni i yii nyε amε ke, ka Kile si u pyi u à nùr'a pa naha.

⁵ Kile nyε a mpyi a u mεγε cyaga kan u á kìni i mε, ali cyaga nimbilere nyε a mpyi a kan u á mε. Nka Kile mpyi a ñwəmεeni lwó u á na uru sí kìni kan u á, u kwùñkwooni kàntugo, li mú sí n-pyi u tùluge wuu, mà li ta kuru canñke na, pyà nyε a mpyi Ibirayima á mε.

⁶ Kile mpyi a yi jwo Ibirayima á na u tùluge sí n-pa n-pyi nàmponnte e kìni laber'e, pi sí n-pyi bilii, pi sí pi kyéregε yyee ñkwuu sicyεere (400) funñ'i.

⁷ Nka kìni shiinbil'á pi sí bilere pyi ke, uru Kile yabilinji u sí lire kìni shiinbii tùn†. Lire kàntugo pi sí n-yîri wani si mpa uru Kile pêe naha ñke cyage e.

⁸ Lire kàntugo ka Kile si tunmbyara le ná Ibirayima e, maa ñkwòññi pyi tire fyèñi. Lire kurugo Ibirayima à u jyañi Ishaka kwòn u canzege canmpyibaatanrewuuni. Ishaka mú à pa Yakuba ta ke, maa uru kwòn, ka Yakuba mú si wuu tulyeyi ke ná shuunninji kwòn.

⁹ Wuu tulyeyi i, wà mεge na mpyi Yusufu, uru yinçyεge mpyi pi sanmpil'e, ka pi i u pére, u à kàr'a sà mpyi biliwe Misira kìni i. Nka Kile mpyi ná u e,

¹⁰ maa u shuu yyefuge karigii puni na. Kile mpyi a yákilifente kan u á, maa u kyaa pyi l'à táan Misira kìni saanñi Faròn á, ka uru si u tinε Misira kìni ná u pyεnge puni ñùñḡ na.

¹¹ Nyε ka katibwòhḡ si mpa ñcwo Misira kìni puni ná Kana kìni puni na. Sùpyire mpyi na ñkyaali sèl'e.

† 7:7 Zhenεzi 15.13, 14

Wuu tulyeyi mpyi na njyì taa na lyî mε.

¹² Yakuba à pa lógo na njyì na wá na ntaa Misira k̀ini i ke, maa wuu tulyeyi tun pi tojcyiige e pi sà wà shwɔ, pi a ma.

¹³ Nyε pi à pa shà pi tozhɔnwoge na s̀umaŋi tashwɔge e ke, ka Yusufu si nta a uye cyêe u c̀inmpyiibii na. Lir'á pyi ke, ka Farɔn si nta a Yusufu c̀inmpyiibii cè.

¹⁴ Lire k̀antugo ka Yusufu si pi tun pi à k̀ar'a sà u tuni Yakuba ná u pyεngε shiinbii lwó mà pa. Pi shiin beetaanre ná kε ná kaŋkuro (75) pi mpyi.

¹⁵ Lire pyiŋkanni na, Yakuba à k̀are Misira k̀ini i. Wani u à kwù, mà bàra wuu tulyeyi sanjyi na mú.

¹⁶ Ibirayima mpyi a fannke ŋkemu shwɔ Kyamɔri jyaabil'á Sikemu k̀anhe e ke, ka pi i pi buwuubii tug'a k̀ar'a sà ntò wani kuru fannke e.

¹⁷ Nyε jwɔmεeni Kile mpyi a lwó Ibirayima á ke, lire tèefunŋɔn'à pa na byanhare ke, ka wuu shiŋi si mpa jyaha maa mpêe Misira k̀ini i.

¹⁸ Pi à kwôro Misira k̀ini i fo mà sà nɔ saanŋi wà u t̀i na. Uru saanŋi jye a mpyi a yafyin cè Yusufu kataanmpe e mε.

¹⁹ Uru saanŋ'á wuu shiŋi s̀upyire kyérege cwòore e. U mpyi maha pi pyi pi i pi pyilibii lwúu na wàa, bà pi si mpyi s'a ŋkwúu mε.

²⁰ Lire t̀eni i Kile t̀unntunŋiMusa à si. U lemε mpyi a jwɔ, u kyaa mpyi a táan Kile á, ka u sifeebii si u ŋwɔhɔ yijye taanre funŋ'i bage e maa u jwɔ caa.

²¹ U à pa ŋwɔhɔ jà, ka pi i u yige bage e ke, ka saanŋi Farɔn pworonŋi si u lwó na byí mu à jwo u yabilinŋi jya wí.

²² Lire pyiŋkanni na, yaaga maha yaaga na

Misira k̀ini shiinbii mpyi a taanna ke, Musa mpyi a taanna yire puni na. F̀anhe na mpyi u jwumpe ná u kapyiinŋkii puni i.

23 Nyε Musa sh̀iŋ'á pa nɔ yyee beeshuunni na ke, u c̀inmpyiibii pi nyε Izirayeli shiinbii ke, ka u u li lwó uye funŋ'i si sà f̀woro pi na.

24 U à sà nɔ wani mà sà Misira shinŋi wà ta u u u c̀inmpworonŋi wà bẁun, ka Musa si u c̀inmpworonŋi shwɔ maa u ŋkoonŋi wẁu fo mà Misira shinŋi b̀o.

25 Musa mpyi na s̀onŋi na lire mpyinŋi sí uru c̀inmpyiibii pyi pi li c̀e na Kile na sí pi yige bilere e uru cye kurugo, ŋka u c̀inmpyiibii nyε a jà a yi yyaha c̀e mε.

26 Kuru canŋa ǹumpanŋa, ka Musa si sà u c̀inmpyiibii p̀i shuunni ta pi i nt̀unni, ka u u wá na jcaá si pi jwo nde piye e maa jwo pi á “Yii na nyε c̀inmpyii, ŋaha kurugo yii nyε na nt̀unni ye?”

27 Nge u mpyi na u shinŋεεŋi bẁun ke, ka uru si Musa ŋɔɔŋ'a wà maa jwo: “Jofoo u à mu t̀iŋe mà pyi wuu j̀uŋufoonŋi ná wuu yukyaanŋi ye?”

28 Bà mu à Misira shinŋi b̀o tanjaa mε, taha amuni mu la nyε si mii b̀o‡?”

29 Nàŋ'á puru jwo ke, ka Musa si f̀e a k̀are Madiyani k̀ini i. Maa ceewe f̀uru wani maa p̀unampyire shuunni ta u na.

30 Nyε yyee beeshuunni k̀antugo, canŋka mà Musa yaha Sinayi ŋanŋe byanham'i, ka Kile m̀elεkεŋi wà si uye cỳe u na, nage mpyi na j̀i tahe ŋkemu na ke, kuru funŋke e.

‡ 7:28 Ekizodi 2.14

³¹ Musa à lire nya ke, ka li i u kàkyaanhala. Ka u u file ku na si ku yaa ngíi, ka Kafoon̄ji Kile si u pyi

³² “Mii u nye mu tulyeyi Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kilen̄jĩ§.” Ka Musa si fyá fo na n̄cyêenni, u saha nye a n̄en'a ku wíi m̄e.

³³ Nye ka Kafoon̄ji si u pyi “Ma tanh̄anyi wwû ma tooyi na, naha na ye cyage e mu à yyére am̄e ke, kuru na nye Kile wogo.

³⁴ Yyefuge e mii shiinbii nye Misira k̄ini i ke, mii à kuru nya, mii à pi parage lógo mú. Mii à t̄ig'a pa si mpa pi n̄un̄o wwû bilere e. Nye num̄e, mii sí mu tun Misira e*.”

³⁵ Nye Izirayeli shiinbii mpyi a cyé Musan̄ji ngemu na, maa u pyi “Jofoo u à mu t̄iye mà pyi wuu n̄un̄ufoon̄ji ná wuu yukyaan̄ji ye?” ke, uru Musan̄ji Kile à tun u à sà mpyi pi n̄un̄ufoon̄ji, si pi yige bilere e, Kile m̄eleken̄ji u à uye cyêe u na tahe nage woge e ke, uru m̄eleken̄ji cye kurugo.

³⁶ Uru Musan̄ji u à pi yige bilere e Misira e, maa kakyaanhala karigii ná kacyeen̄kii pyi Misira k̄ini ná Suumpe Lwøhe N̄inyage ná síwage e yyee beeshuunni fun̄ji'i.

³⁷ Uru Musan̄ji ninun̄ji mú u à yi jwo Izirayeli shiinbil'á na, bà Kile à uru tun m̄e, amuni Kile sí n-pa t̄un̄tun̄j̄o yige pi shin̄ji i uru fige†.

³⁸ Mà s̄up̄yire yaha t'à bínni síwage fun̄jke e, Kile M̄eleken̄ji u mpyi na yu Sinayi nan̄ke n̄un̄ji'i ke, uru Musan̄ji ninun̄ji u mpyi uru M̄eleken̄ji ná wuu tulyeyi shwøhøl'e. U à jwum̄o b̄araga wum̄o jwo u á, ka u u pu jwo wuu á.

§ 7:32 Ekizodi 3.6 * 7:34 Ekizodi 3.5, 7, 8, 10 † 7:37 Duteren̄omu 18.15, 18

39 Ŋka wuu tulyeyi ŋye a ŋee puru jwumpe na me, pi à pu cyé maa sônŋi si núru s'a wá Misira k̀ni i.

40 Ka pi i Arɔn pyi “Yasunŋyi yà yaa ŋjemu yi sí wuu yyaha c̀u ke, ŋaha na ye Musanŋi u à pyi kaŋunɔ mà wuu pyi wuu à fworo Misira e ke, yaage k'á u ta ke, wuu ŋye a c̀e me‡.”

41 Ŋye cyire canmpyaagil'e, ka pi i nunaga yaa mà pyi kacyiin, maa kuru sunni. Kuru nunage pi à yaa ná pi yabilimp̄ii cyeyi i ke, maa kuru kataanni pyi.

42 Ŋye ka Kile l̀uni si ỳiri, maa kàntugo wà pi á, maa pi yaha pi i ǹnyinŋi yaayi p̀ere mu à jwo bà Kile t̀unntunŋi wà mpyi a yi séme Kile Jwumpe Semenŋi i na

“Yii Izirayeli shiinbii, yatɔre yii à pyi sáraga, mà bâra sárayi yii à wẁu yyeegii beeshuunninŋi funŋ'i

mà yii yaha síwage e ke, taha mii á yii à yire wẁu la?

Mii á bà yii à yire wẁu mà de!

43 Yii yasunŋke mege ku ŋye M̀lɔki§ ke, kuru u v̀aannke bage yii à tug'a k̀are.

Mà bâra lire na, woni mege ku ŋye Erefan ke, lire shinŋi yii à yaa na mp̀ere.

Lire e ke mii sí yii c̀u n-k̀are fo Babilɔn kàntugo*.”»

44 Ŋye Ecyeni à puru jwumpe taha a kẁd ke, maa jwo: «Mà wuu tulyeyi yaha ŋani na síwage e, tunmbyaare v̀aannke bage na mpyi pi á. Kuru

‡ 7:40 Ekizodi 32.1 § 7:43 Am̀riti shiinbii yasunŋke mege ku ŋye kure. Kuru yasunŋke kyal'á pen Kile á mà t̀oro yasunŋyi sanŋyi na. Ku t̀eesunni i, ǹaŋkopyire ku maha mpyi pi i ŋkaan k'á sáraga. (Levitiki 18.21; 20.2-5; 1 Saanbii 11.7; 2 Saanbii 23.10; Zheremi 32.35). * 7:43 Am̀si 5.25-27

bage mpyi maha li cyêe na Kile na nyε ná pi e. Kile mpyi a yaanƙanni ndemu cyêe Musa na ke, lire yaanƙanni na u mpyi a ku yaa.

⁴⁵ Lire kântugo lyeɲwage ku mpyi a taha wuu tulyeyi woge na ke, ka u u kuru bage kan pir'á. Kìni shiinbii Kile mpyi na sí n-kàrɔ n-yige si li kan Izirayeli shiinbil'á ke, ka Zhosuwe si pi yyaha cû mà kàre lire kìni i ná kuru bage e. Tunmbyaare vâanƙe bag'á kwôro wani pi á fo mà sà nɔ saanƙi Dawuda tìɲi na.

⁴⁶ Dawuda kyaa mpyi a táan Kile á, ka u u li cya Kile á si bage faanra u á, uru ɲgemu u nyε Yakuba u Kileni ke.

⁴⁷ Ɓka saanƙi Solomani u mpyi Dawuda jyanƙi ke, uru u à pa mpyi kuru bage faanrafooɲi.

⁴⁸ Ɓka wuu à yaa wuu li cè na nìɲyiɲi u Kileni nyε na ntèn sùpyanƙi bafanrage e mε, bà Kafooɲi Kile à yi jwo u tùnntunƙi wà cye kurugo mε, na

⁴⁹ “Nìɲyiɲi u nyε mii saanre yatεεɲƙe, ɲìɲƙe sí nyε mii tooyi tayahage.

Bage ɲkire yii saha sí n-jà n-faanra mii á, kuru si mpyi mii taɲɲƙe ye?

⁵⁰ Mii cyεge bà k'à yire yaayi puni yaa mà†?”»

⁵¹ Nyε Ecyeni à puru jwumpe taha a kwè ke, maa jwo: «Yii à kwòn, ɲka yii à yii zòompìi ná yii ɲiɲgyigigii tò Kile yini yyaha na, maa ɲcyé Kile Munaani na. Yii à pyi yii tulyeyi fiige.

⁵² Yii tulyey'á Kile tùnntunmpii puni kyérege. Nge u à sàa tí ke, mpìi pi à uru mpanƙi kyaa jwo ke, pi à pire bò. Numε, ka yii i núr'a pa wwû uru sùpyanƙi nintiɲi ɲwòh'i mà bò.

† 7:50 Ezayi 66.1-2

53 Yii pi à Kile Saliyaŋi ta Kile mèlekεebii cye kurugo ke, yii nyε a nyε na uru Saliyaŋi kurigii jaare mε.»

Ecyeni boŋkanni

54 Yukyaabil'à yire lógo ke, ka pi lùgigii si yîri fo mà tateenge fô pi na Ecyeni kurugo.

55 Nka mà Ecyeni yaha u à nî Kile Munaani na, u à yyahe yîrig'a le nînyinî i, mà Kile sinampe nya, maa Yesu nya u à yyére Kile kàniŋε cyεge na,

56 ka u u pi pyi: «Yii lógo, mii naha nînyinî nya u à múgo, Supyaŋi Jyaŋi s'à yyére Kile kàniŋε cyεge na.»

57 Nyε Ecyeni à puru jwo ke, ka pi i ŋkwúulo fànha na, maa pi niŋgyigigii tò, maa ŋkàr'a sà bôgoro u na,

58 maa u cú a yige kànhe kântugo yyére, maa sà u wà ná kafaayi i mà bò. Mpii pi à fin'a taha u na ke, pire mpyi a pi vāanntinnyi wwû a kan nàŋjiinî wà á, uru mεge na mpyi Soli.

59 Mà pi yaha pi i Ecyeni wàa ná kafaayi i, u à Kile jáare na: «Kafoonî Yesu, mii sí na múnaani kan mu á!»

60 Maa niŋkure sín maa jwo fànha na: «Kafoonî, ma hà nde kapiini fwooni tò pi na mε!» U à puru jwo ke, ka u múnaani si fwordo u e.

8

Soli à dánafeebii kyérege

1 Soli mú mpyi a nyε Ecyeni mbòŋi i. Kuru canŋke, ka pi i li jwo cú na Zheruzalemu kànhe dánafeebii kyérege sèe sèl'e. Kuru yyefuge mpèenî kurugo, tūntunmpii baare e, dánafeebii puni mpyi a caala mà kàre Zhude kùluni ná Samari wuuni i.

² Mpii pi mpyi na fyáge Kile na ke, ka pire pìi si Ecyeni lwó a kàr'a sà ntò, maa u kwùñi yameeni sú sèl'e.

³ Soli sí wi ke, uru mpyi a sàa uye pwò si dánafeebii kurun̄ke shi tò. U mpyi maha jyè pyenyi i, maa dánafeebii, nàmbaabii bâra cyeebii na, maa pire cwôre na sî na leni kàsun̄i i.

Filipi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni i

⁴ Nyè dánafeebii pi mpyi a fê a yîri Zheruzalemu kànhe e ke, pire mpyi na jaare na mâre na Jwumpe Nintanmpe yu.

⁵ Pire e, wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Filipi, ka uru si ñkàre Samari kànhe e mà sà na Kile Nijcwôn̄rñi kyaa yu sùpyir'á.

⁶ Kakyanhala karigii Filipi mpyi na mpyi kànhe shiinbii sí i cyi jaa marii cyi kyaa núru ke, cyire mpyi a pi puni pyi pi a niñgyigigii pεε sèl'e maa u jwumpe núru.

⁷ Filipi mpyi na jínacyaanbii nijyahamii jínahii kòre na yige pi e. Pire jínabii mpyi maha ñkwúuli fànha na maa fwore pifeebil'e. U mpyi na supyimuruyo nijyahaya ná dìshiyifée nijyahamii cùuñi.

⁸ Lire mpyi a pyi kuru kànhe shiinbil'á funtanga nimbwòhò.

⁹ Nyè nàñi wà na mpyi wani kuru kànhe na, uru mege na mpyi Simò. U mpyi maha jinamahare pyi, u kapyiin̄kii mpyi maha Samari kùluni shiinbii puni kàkyanhala. U mpyi a uye pyi shinbwo.

¹⁰ Shinbwo bâra shinbilere na, sùpyire puni mpyi a jεε u á. Pi mpyi maha ñko na: «Kile sífente ti jyε sífente nimbwòre ke, tire ti jyε ñge nàñ'á.»

11 Pi puni mpyi a ɲεε u á, ɲaha na ye mà lwó fo tɛemɔni i, u mpyi a pi tɛgɛɛ ta ná u jinamahare karigil'e.

12 Nyε Jwumpe Nintanmpe Filipi à jwo pi á Kile Saanre ná Yesu Kirisita kyaa na ke, ka pi i dá puru na, maa batize, nɔ bâra ceewe na.

13 Ka Simɔ mú si dá puru jwumpe na, maa batize, maa ɲkwôro Filipi taan. Kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii u mpyi na ɲaa cyi i mpyi ke, cyire mpyi a u bilibili.

14 Yesu tûnntunmpii pi mpyi a kwôro Zheruzalɛmu kânhe e ke, pir'à lógo na Samari kânhe shiinbii pìi na wá a dá Kile jwumpe na ke, ka pi i Pyeri ná Yuhana tun pi á.

15 Pyeri ná Yuhana à nɔ Samari kânhe e ke, maa Kile ɲáare dánafeebil'á, bà pi si mpyi si Kile Munaani ta mε.

16 ɲaha na ye Kile Munaani mpyi na sàha ɲkwò a tîge pi ɲuŋ'i mε, pi mpyi a batize kannna Kafoonji Yesu mεge na.

17 Nyε ka Pyeri ná Yuhana si pi cyeyi taha pi ɲùɲyi na, ka Kile Munaani si jyè pi e.

18 Nyε Simɔ à tûnntunmpii ɲya pi à pi cyeyi taha dánafeebii na, ka Kile Munaani si jyè pi e ke, ka u u wyéɛɛ ɲwɔ jya Pyeri ná Yuhana á,

19 maa pi pyi: «Yii kuru fânhe kà kan na á mú, bà li si mpyi mii aha na cyεge taha shin maha shin ɲùŋke na ke, Kile Munaani si jyè urufol'e mε.»

20 Ka Pyeri si u pyi: «Ná mu sí naha na sônŋi na Kile màkange maha jà a shwɔ wyéɛɛŋi na, mu ná ma wyéɛɛŋi puni u kèεge siɲcyan.

21 Mu nàzhan ɲye a siì nde kani i mε, ɲaha na ye mu zòŋi ɲye a ɲwɔ Kile yyahe taan mε.

22 Ma toronƙanni kêenne, ma a ma sònnonƙanni nimpini yaha, ma a li náare Kile á, kampyi li sí n-jà n-pyi, u u li yàfa ma na.

23 Naha kurugo ye mii naha a li nya mu i, na mu a nî nyipenni na, maa mpyi biliwe kapegigii mpyinji kàmpañke na.»

24 Nyε ka Simo si Pyeri ná Yuhana pyi: «Yii yabilimpii pi Kafoonji náare na á, nje yii à jwo ke, bà u si mpyi si mii shwɔ yire puni na me.»

25 Pyeri ná Yuhana à Kafoonji kani ná u jwumpe jwo sùpyir'á mà kwò ke, maa núru na nkèege Zheruzalemu kàhe e. Pi ninƙaribii mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni kanyi niyahaya na, na nkèege.

Filipi ná Ecwopi kini shinji kani

26 Ka Kafoonji Kile mèlekenji wà si Filipi pyi: «Yîri maa si wòro kùl'e yyére kàmpañke na. Kuni l'à yîri Zheruzalemu kàhe e mà kàre Gaza kàhe e, ná wà saha nyε na ntùuli l'e me, ma a lire lwó.»

27 Ka Filipi si ntíl'a yîr'a kàre. U ninƙareni, ka u u bê ná Ecwopi kini shinji w'e, u à yîri Kile tapeenke e Zheruzalemu i. Uru nàni na mpyi fànhafembwòhò. Saancwonji u mpyi Ecwopi kini nùno na, ná u mege mpyi Kandasi ke, uru u mpyi uru saancwonji nàfuunji puni tabegege nùno na.

28 U mpyi a núru na nkèege pyenge. U mpyi a tèn u shonge wòronji funnke e maa Kile tùnntunji Ezayi Semeni kâlali.

29 Ka Kile Munaani si Filipi pyi: «File nge wòronji na.»

30 Ka u u fê a file wòronji na, mà sà Ecwopi shinji ta u u cyage kà kâlali Kile tùnntunji Ezayi

sémenji i. Ka u u pyi: «Cyage mu nyε na ηkâlali amε ke, mu à ku yyaha cè la?» ³¹ Ka u u Filipi pyi: «Di mii sí ku yyaha cè, ná wà bà u a ku yyaha jwo mii á mà yε?» Maa li cya Filipi á na u dùg'a tèn uru ηkere na wòtoronji juy'i.

³² Ka u u dùg'a tèn u ηkere na. Cyage u mpyi na ηkâlali ke, kuru ku nyε:

«U à pyi mu à jwo mpàni pi à cû na ηkèege tabonke e ke,

mu à jwo mpàni u nyε u nyε na yu u shire kwɔnfeebii cye e mε.

U nyε a yafyin jwo mε.

³³ U à uye tîrige, ηka pi nyε a tanga kan u á mε.

Ná pi à u shi tò ηke n̄ηke na,

di wà sí n-jà u tùluge kyaa jwo n-jwo yε*?»

³⁴ Ka n̄ni si Filipi pyi: «Jofoo kyaa Kile t̄nntunji nyε na yu amε yε? U yabiliŋi laa, waberε? Mii na mu náare, ma a yi yyaha jwo na á.»

³⁵ Ka Filipi si jwumpe lwó, maa uye tígile kuru takalage na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Yesu i ke, maa puru f̄iniŋ'a jwo u á.

³⁶ Mà pi nin̄karibii yaha, pi à sà n̄ lwòhe kà na, ka n̄ni si u pyi: «Lwòhe ku ηke dε, mii sì n-jà batize mà?» [

³⁷ Ka u u jwo: «Mu aha dá Yesu na ná ma zòmbilini puni i, mu sí n-jà batize.» Ka u u pyi: «Mii à dá li na na Yesu Kirisita u nyε Kile Jyaŋi.»]

³⁸ Nyε ka u u wòtoronji yyéεŋε, ka pi i nt̄ige lwòhe e, ka Filipi si u batize.

* **8:33** Ezayi 53.7, 8

³⁹ Pi à fworó lwəhe e ke, ka Kafoonji Kile Mu-naani si Filipi lwó a yíri nàñi taan, u saha nyε a u nya mε, ka u funntanga wunji si kuni lwó na ñkèεge.

⁴⁰ Filipi wi ke, ka uru si sà uye ta Azoti kàñhe e, maa yíri wani mà kàre Sezare kàñhe e. U ninjkareñi Sezare e, kàñha maha kàñha na u à tòro ke, u à Jwumpe Nintanmpe jwo yire puni na.

9

Soli à dá Yesu na pyiñkanni ndemu na ke

¹ Nyε lire tēni i Soli saha mpyi a uye pwə Kafoonji Yesu cyelempyiibii vùguroñi na. U mpyi maha ñko na uru ká pi ñgemu ta ke, na uru sí uru-foo bò. Canñka ka u u ñkàre Kile sáragawwuubii ñùñufembwəhe pyεnge e,

² maa sà yi jwo u á na u sémii yaa u kan ur'á. U la mpyi si sà pire sémεbii kan Kile Jwumpe kàlambayi ñùñufeebil'á Damasi kàñhe e, bà li si mpyi, nò bàra ceewe na, u aha shin maha shin ta u à jyè Yesu kuni i ke, si urufoo pwə s'a ma Zheruzalεmu kàñhe e mε.

³ Mà u ninjkareñi yaha, u à sà byanhara Damasi kàñhe na ke, ka bèεnmε si mpâl'a yíri nìnyinji na mà pa u kwúulo.

⁴ Ka u u ñcwo ñiñke na, ka mejwu u si fworó na: «Soli, Soli, ñaha kurugo mu nyε na mii kyérege yε?»

⁵ Ka u u jwo: «Jofoo u nyε mu yε, ñùñufoonji?» Ka mejwuuni si núr'a fworó maa jwo: «Mii u nyε Yesu, mii mu nyε na ñkyérege.

⁶ Numε, yíri ma a sà kàñhe funñke e, nde mu à yaa mu u pyi ke, pi sí lire jwo mu á wani.»

7 U kùsheŋεεbii fyagara wuubii mpyi a yyére jwumɔ baa, pi mpyi na jwumpe núru, ŋka pi mpyi na sùpya ɲaa mε.

8 Ka u u yír'a yyére, u ɲyiigii mpyi a múgo, ŋka u mpyi na ɲaa cyi e mε, ka pi i u cù cyεge na mà kàre Damasi kànhe e.

9 U à canmpyaa taanre pyi, u ɲye na ɲaa mε, u ɲye na lyí mε, u ɲye na byii mε.

10 ɲye Yesu cyelempyaŋi wà na mpyi Damasi kànhe e, uru mεge na mpyi Ananiyasi, ka Kafoonji si uye cyêe uru na maa u pyi: «Ananiyasi!» ka u u jwo: «Mii u ŋge, Kafoonji.»

11 Ka Kafoonji si jwo: «Pyenkuuŋi pi maha mpyi kuntiige ke, yíri ma a kuru lwó, ma a sì Zhuda pyenge e. Tarisi kànhe shinŋi mεge pi maha mpyi Soli ke, ma a sà uru yibige pyi. U numε wuŋi na ɲye Kileɲarege na.

12 Mà u yaha Kileɲarege na, u à mu Ananiyasi ɲya, mu à jyé bage e, ma a ma cyeyi taha u na, bà u si mpyi si núru s'a ɲaa mε.»

13 Ka Ananiyasi si jwo: «Ei Kafoonji! Mu wuubii pi ɲye Zheruzalemu i ke, kyéregenŋanni na ŋge nàŋ'à pire kyérege ke, shinɲahara à lire jwo mii á.

14 Kile sáragawwuubii ɲùɲufeebil'à kuni kan u á naha wuu yyére, na u aha shin maha shin ta u u mu mεge yiri ke, u u pifee cù a pwɔ.»

15 Ka Kafoonji si Ananiyasi pyi: «Ta sì, ɲaha na ye mii à ŋge nàŋi cwɔɔnrɔ, bà u si mpyi s'a báare mii á, si mii mεge cyêe supyishinŋi sanŋi ná pi saanbii ná Izirayeli shiinbii na mε.

16 Yyefuge k'à yaa ku u ta mii mεge kurugo ke, mii yabilinŋi sí kuru cyêe u na.»

17 Nyε ka Ananiyasi si yîr'a kàrè, maa sà jyè bage e, maa u cyeyi taha Soli na, maa jwo: «Mii cìmpworonaji Soli, Kafoonji Yesu u à uye cyêe mu na mà mu nimpanji yaha kuni na ke, uru u à mii tun mu á, bà mu si mpyi si núru s'a jaa, Kile Munaani si mu jî mε.»

18 Ka yaayi yà si ntíl'a fworò Soli jyiigil'e fyákwooyo fiige, mà cwo jùŋke na. Ka u u núru na jaa, maa yîri, ka pi i u batize.

19 Lire kàntugo ka pi i jjiyi kan u á, ka fànhe si jyè u e. Yesu cyelempyiibii pi mpyi Damasi kànhe e ke, ka u u canmpyaa pyi pire taan.

Soli à Jwumpe Nintanmpe sîi na yu

20 Ka Soli si ntíl'a li jwò cû na yi yu Kile Jwumpe kàlambayi i, na Yesu u nyε Kile Jyanji.

21 Mpii pi mpyi na u jwumpe núru ke, ka pire puni kakyanhala wuubii si wá na ŋko: «Taha ŋge nàŋi bà u mpyi maha Yesu mege yyerefeebii kyérege Zheruzalému kànhe e mε? U kapani jùŋke bà ku mpyi naha, si mpa tire sùpyire shiŋi cû si pi jwò si raa sî Kile sáragawwuubii jùŋufeebii yyére Zheruzalému i mà?»

22 Nyε Soli jwumpe mpyi a li jwò cû na sùpyire yákilibii kèenŋi. Yahutuubii pi mpyi Damasi kànhe e ke, li mpyi a pire bilibili, fo pi sàha mpyi a niŋjwuyo cè mε, u mpyi maha yi fíniŋi na yu pi á na Yesu u nyε Kile Niŋcwònròŋi.

23 Nyε tèr'à pyi ke, ka pi i bê li na, maa li lwó piye funŋ'i si Soli bò.

24 Ŋka kuru vùnŋke pi à jwò Soli na ke, u à pa fworò kuru jwòhò na. Pi mpyi na kànhe tajyiŋwòyi

puni kàanmucaa pìlaga bàra canŋa na, bà pi si mpyi si u ta mbò mε.

²⁵ Canŋka numpilage e, ka Soli cyelempyiibii si u le shàhala funŋ'i, maa mεεre pwɔ li na mà yige káanŋke kàntugo, bà u si mpyi si shwɔ mε.

²⁶ Ka Soli si ŋkàre Zheruzalεmu i. U à nɔ wani ke, ka u la si mpyi si jyè Yesu cyelempyiibii kurunŋke e, ŋka pi puni mpyi na fyáge u na. Pi nyε a mpyi a dá li na na Soli na nyε sèenŋi na Yesu cyelempya mε.

²⁷ Barinabasi sí wi ke, ka uru si ŋkàre ná Soli i Yesu tùnntunmpii yyére. Mà Soli ninŋarenŋi yaha Damasi kànhe e, nyanŋkanni na u à Kafoonŋi nya mà u yaha kuni na ke, ná jwuŋkanni na Kafoonŋi à jwo ná u e ke, ná pyinŋkanni na Soli à Yesu mεge fíniŋ'a jwo fyagara baa Damasi kànhe e ke, ka Barinabasi si yire puni yyaha jwo tùnntunmpil'á.

²⁸ Mà lwó lire tèni na, ka Yesu tùnntunmpii si nyε Soli na, ka u u wá na sì na Jwumpe Nintanmpe yu Kafoonŋi Yesu mεge na fyagara baa Zheruzalεmu kànhe e, marii ma.

²⁹ Yahutuubii pi mpyi na Girekiibii shεenre yu ke, u ná pire mpyi maha Kafoonŋi kani nàkaante pyi, ŋka pire mú mpyi na pyinŋkanna caa si u bò.

³⁰ Dánafeebii sanmpil'à yire lógo ke, maa u tùgo Sezare kànhe e. Lire kàntugo maa u yaha u à kàre Tarisi kànhe e.

³¹ Nyε mà lwó lire tèni na, dánafeebii pi mpyi Zhude ná Galile ná Samari kùligil'e ke, ka pire puni si yyenŋke ta. Pi mpyi maha piye tère, maa naare Kafoonŋi yyahafyagare e. Kile Munaani mpyi a pi pyi pi i sì yyaha na Kile kuni i, là sí i bàrali pi nyahanŋi na.

Pyeri à Tabita buwuŋi nè

³² Pyeri mpyi maha ñaare na mâre kîni yyaha kurugo, maa dânafeebii kâanmucaa. Canŋka dânafeebii pi mpyi Lida kânhe e ke, ka Pyeri si ŋkâr'a sà fworopire na,

³³ mà sà nàŋi wà ta u à yye baataanre pyi yampe tasinnage e. Uru nàŋi mēge mpyi Enε. U mpyi a mûruŋo.

³⁴ Ka Pyeri si jwo: «Enε, Yesu Kirisita à mu cùuŋo, yîri ma a ma yasinnŋke yaa may'á.» U à yire jwo ke, ka Enε si ntíl'a yîri.

³⁵ Lida ná Saron kànyi shiinbii pun'à lire ñya ke, ka pi i piye kan Kafoonŋi á.

³⁶ Nyε ceenŋi wà na mpyi Zhope kânhe e, cyelempya u mpyi u wi, u mēge mpyi Tabita. Kuru mēge ku ñyε Girekiibii shεenre e: «Dorokasi» kuru ñwōhe ku ñyε: «Ceŋke». Uru ceenŋi mpyi maha kacεnŋkii pyi tērigii puni i, maa fōŋofeēbii tēre.

³⁷ Mà Pyeri yaha Lida kânhe e, ka yama si Tabita ta cyire canmpyaagil'e, ka u u ŋkwû. Ka pi i u buwuŋi wili, maa u lwó a sà yaha batōnge nìnyibabilini l'e.

³⁸ Lida kânhe ná Zhope kânhe laage mpyi a tōon mε. Cyelempyiibii pi mpyi Zhope kânhe e ke, pir'à lógo na Pyeri na ñyε Lida kânhe e ke, ka pi i shiin shuunni tun pi sà u ñáare, na u pa numε sasa.

³⁹ Nyε pi à sà tūnnture jwo ke, ka Pyeri si ntíl'a yîr'a kàre ná pi e. U à nō wani ke, ka pi i dùgo ná u e batōnge nìnyibabilini i. Lenkwucyēēbii pi mpyi wani ke, ka pire puni mεsuwuubii si file u na. Vāanntinmpyēere ná vāanntinmbwoyi Tabita mpyi a

yaa pi á mà u yaha shì na ke, maa yire cyêe Pyeri na.

⁴⁰ Ka u u sùpyire puni yige ntàani na, maa niŋkure sín niŋke na, maa Kile jáare. Lire kàntugo maa yyahe kêennε bunji yyéere maa jwo: «Tabita, yîri!» Ka u u nyiigii múgo. U à Pyeri nya ke, maa yîr'a tèn.

⁴¹ Ka Pyeri si u cù cyεge na, maa u tégε, ka u u yîri. Lire kàntugo ka Pyeri si lenkwucyeebii ná Kile wuubii sanmpii yyere, maa Tabita nyii wunji cyêe pi na.

⁴² Zhope shiinbii pun'à lire kani lógo. Ka pi niŋyahamii si mpa dá Kafoonji na.

⁴³ Ka Pyeri si ntèn mà tère nimbwoo pyi Zhope e, seefanhaŋi wà pyεngε*.

10

Pyiŋkanni na Kile à Pyeri taanna Jwumpe Nintanmpe njwuŋi na supyishiŋi sanŋ'á ke

¹ Nàŋi wà na mpyi Sezare kànhe e, uru mεge mpyi Kərinεyi. Ɔrəmu sòrolashiibii yyaha yyéere shinŋi wà u mpyi u wi. Sòrolashiibii kurunke niŋŋə na u mpyi ke, pi mpyi maha kuru mεge pyi Itali sòrolashikurunke.

² U ná u pyεngε shiinbii mpyi a piye pwə sèl'e Kile na, maa mpyi ná Kile yyaha fyagare e. U mpyi maha Yahutuubii fòŋəfeebii tère sèl'e, u mpyi maha Kile jáare tèrigii puni i.

* **9:43** Yahutuubil'á, shinŋi u nyε na yatəəre seeyi báare ke, urufoo maha jwóhə Kile á, u mú si n-jà n-file Kile na mε. Puru funŋke e, Pyeri u nyε Yahutu ke, mu aha uru nya u à jεn'a kàre seefanhaŋi Simə pyεnge e, lir'à li cyêe na u sònŋəŋkanni na ŋkêenni.

³ Nye can̄ka yàkoŋɔ*, mà u yaha u bage e, ka Kile mèlekɛŋi wà si uye cyêe u na, maa u pyi: «Korinɛyi!»

⁴ Ka Korinɛyi fyagara wuŋi si yyahe yîrig'a le mèlekɛŋi i, maa jwo: «Nùŋufooni, ñaha shi ye?» Ka mèlekɛŋi si u pyi: «Kileŋareyi mu ñye na mpyi, maa fòŋofebii tère ke, yir'à pyi sáraga nùguntanga wugo fiige mà nɔ Kile na.

⁵ Numɛ, ma shiinbii p̄i yaha pi shà Zhope kànhe e, nàŋi mege ku ñye Simɔ, ná pi maha u pyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere.

⁶ U à tîrige seefanhaŋi wà yyére, uru mege mú na ñye Simɔ. U bage na ñye suumpe lwøhe ñwøge na.»

⁷ Nye mèlekɛŋi'à puru jwumpe jwo a kwò maa ñkàre ke, ka Korinɛyi si u báarapyiibii p̄i shu-
unni yyere, sòrolashiŋi u mpyi na fyáge Kile na u sòrolashikuruŋke e ke, mà bâra uru na.

⁸ Jwumpe mèlekɛŋi à jwo u á ke, maa puru puni jwo pi á, maa pi tun Zhope kànhe e.

⁹ Kuru can̄a nùmpañña, pire shiin taanren̄'à kàr'a sà byanhara Zhope kànhe na mà can̄ke yaha nùŋɔ niŋi i ke, ka Pyeri si dùgo bage kàtan̄ke na, maa Kile ñáare.

¹⁰ Kateg'à pa u ta ke, ka u u jwo na uru sí n-lyí. Mà pi yaha pi i yalyire sore u á, ka Kile si kani là cyêe u na.

¹¹ Ka u u n̄inyiŋi ñya u à múgo, maa yaage kà ñya vâañña nitabaaga fiige, ku mb̄iŋkii sicyeeren̄i s'à pwɔ, k'à yîri n̄inyiŋi na, na ntîri ñiŋke na. ¹² Sige yaare shiŋi puni ná ñiŋke yafiliyi shiŋi puni ná

* **10:3** Yahutuubii yàkoŋke Kileŋarege t̄eni li mpyi li li.

sajncyεenre shin̄ji puni mpyi kuru v̄aanh̄ke funn̄ji†.

¹³ Ka mejwuu si fworu na: «Pyeri, ȳiri ma a bùu ma a ŋkyàa.»

¹⁴ Ka Pyeri si jwo: «Lire sí n-jà n-pyi la Kafoon̄ji? Yaaga maha yaaga ku nyε ku nyε a yaa k'a lȳi mε, lire nyε mε k'à jwóh̄o ke, mii s̄aha s̄aa kuru kà lȳi mà nyε mε.»

¹⁵ Ka mejwuuni si núr'a fworu maa jwo: «Yaage Kile à pyi na k'à f̄iniñε ke, ma hà j̄jwo na kur'à jwóh̄o mε.»

¹⁶ Lir'à pyi mà n̄o tooyo taanre na ke, ka v̄aanh̄ke si ntíl'a núr'a dùgo ñ̄jyini na.

¹⁷ Lire kani Pyeri à jya ke, mà u funmp̄en wun̄ji yaha u u uye ȳibili li jwóhe na, lire t̄eni mpyi a K̄orin̄eyi t̄un̄ntun̄pii ta pi à n̄o Zhope k̄an̄he e, maa seefan̄han̄ji Sim̄o pyenge yibige pyi, ka pi i ku saha cyêe pi na, ka pi i ŋkàr'a s̄a yyéere pyenge jwóge na,

¹⁸ maa yini pyi, maa jwo: «Sim̄o pi maha mpyi Pyeri ke, naha u sunmbage nyε la?»

¹⁹ Lire t̄eni saha mpyi a Pyeri ta u u uye ȳibili lire kani jwóhe na. Ka Kile Munaani si jwo: «Pyeri, shiin taanre pi mp̄ii pi i mu kyaa pyi pyenge jwóge na.

²⁰ Ȳiri numε sasa, ma a nt̄ige, ma a s̄i ná pi e fyagara baa, jaha na ye mii u à pi tun mu á.»

²¹ Ka Pyeri si nt̄ig'a pa, maa jwo: «S̄upyañ̄ji ȳii nyε na j̄caa ke, mii wi, ȳii kà kan!»

²² Ka pi i u pyi: «S̄òrolashiibii yyaha yyéere shin̄ji m̄ege ku nyε K̄orin̄eyi ke, uru u à wuu tun. U na nyε s̄upya ŋgemu u à tíi, maa fyáge Kile na ke.

† 10:12 Mà tàanna ná Yahutuubii Kile kuni i, Kile mpyi a pi pyi na pi àha raa kyaare shin̄ji wà kyàa mε.

Yahutuubii puni na u metange yîri. Kile mèlekeŋi wà à uye cyêe u na, maa yi jwo u á na u mu yyer'a shà u pyenge e, na jwumə na nyε mu á, mu u jwo u á.»

²³ Ka Pyeri si pi pyi pi à jyè pyenge e, maa tashwəngə kan pi á. Nyèg'á múgo ke, ka u ná pire si ŋkàre, mà bâra Zhope kàhe cìmpyiibii dánafeebii pìi na.

²⁴ Kuru canŋa nùmpañja, pi à sà nə Sezare kàhe e, mà sà Kərinəyi ta u u pi sigili. U mpyi a u cìmpyiibii ná u ceveebii sèe wuubii yyere uye yyére.

²⁵ Nyε Pyeri à sà nə na ŋko raa jyè pyenge e ke, ka Kərinəyi si mpa u jùŋə bê, maa ninjure sín jùŋke na u fere e, si u pèe.

²⁶ Ka Pyeri si u cù cyεge na mà yîrige, maa jwo: «Mii mú na nyε sùpya mu fiige!»

²⁷ Ka Pyeri ná Kərinəyi si wá na yu na ŋkèεge mà sà jyè bage e, mà sà shinnyahara ta pi à bínni wani.

²⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii à li cè na mà tàanna ná wuu Yahutuubii saliyaŋi i, wuu nyε a yaa wuu a bârali supyishinji sanŋi na mε, lire nyε mε mà jyè u wà pyenge e mε. Nka Kile à li cyêe mii na na mii nyε a yaa mii u sùpyaŋi wà tufiige pyi na u à jwóhə, lire nyε mε u nyε ffiniŋimbaa Kile yyahe taan mε.

²⁹ Lire l'á li ta, yii à mii yyere, ka mii i ntíl'a pa jwunyahama baa. Nyε numε, yii à mii yyere ndemu na ke, mii la na nyε si lire cè.»

³⁰ Ka Kərinəyi si Pyeri pyi: «Cyi canmpyaa sicyεere u nyε ninjaa, mà mii yaha Kileŋarege na yàkoŋke na pyenge e, mii à pâl'a nàŋi wà nya u à vāanvyinweeweere le mà yyére mii yyahe taan, maa

jwo

³¹ “Kərinəyi, Kile à mu ɲarege shwə, ntègeni mu à pyi fòŋəfeebil'á ke, Kile funŋə ɲye a wwə uru na mɛ.

³² Pii tun Zhope kànhe e, Simə pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere pi a ma. U à t̄rige seefanhaŋi wà yyére, pi maha uru mɛge pyi Simə mú. U pyenge na ɲye suumpe lwəhe ɲwəge na.”

³³ Lir'à pyi ke, ka mii i ntíl'a pii tun pi sà mu yyere. Mu pama lem'à ɲwə. Numɛ, wuu puni pi mp̄ii Kile yyahe taan, yaaga maha yaaga Kafoonji à pyi mu u jwo wuu á ke, wuu la ɲye si yire lógo.»

³⁴ Ka Pyeri si jwumpe lwó maa jwo: «Numɛ mii à li cè sèenji na, Kile ɲye a sùpya p̄wəŋə sùpya na mɛ.

³⁵ Shin maha shin u ɲye na fyáge Kile na, maa ɲaare nt̄iŋi i ke, u méé ká nta supyishi o shi ke, uru kyaa li maha nt̄aan Kile á.

³⁶ Kile à u jwumpe jwo Izirayeli shiinbil'á. Jwumpe Nintanmpe pu ɲye na yyeŋiŋke kaan ke, maa puru jwo pi á Yesu Kirisita cye kurugo, uru ŋgemu u ɲye sùpyire puni Kafoonji ke.

³⁷ Yuhana Kile jwumpe jwuŋkwooni kàntugo maa batizeliŋi pyi, karigii cyi à pyi mà lwó Galile kùluni na, mà sà nə Zhude wuuni na ke, yii à cyire cè.

³⁸ P̄yiŋkanni na Kile à Nazareti kànhe shinji Yesu cwəənrə, maa u Munaani t̄eg'a u ɲi, maa fànha kan u á ke, yii à lire cè. U mpyi na ɲaare na mâre, maa kacəŋŋkii pyi sùpyire na. Mp̄ii pi mpyi Sitaanniŋi bilere e ke, maa pire puni yige tire bilere e, ɲaha na ye Kile mpyi ná u e.

³⁹ Karigii puni u à pyi Zheruzalemu kànhe ná Yahutuubii kànyi sanɲyi na ke, wuu na ɲye cyire shérii. Pi à u kwòro cige na mà bò.

⁴⁰ U kwùŋi canmpyitanrewuuni, Kile à u jè a yige kwùŋi i, maa u pyi u à uye cyêe sùpyire na.

⁴¹ Sùpyire puni bà t'à u jya mε. Kile mpyi a fyâha a wuu mpiimu cwœnrœ mà pyi u shérii ke, wuu pi à u jya. U jεŋkwooni kântugo mà fworó kwùŋi i, wuu pi à lyî maa bya ná u e.

⁴² U à túnnture le wuu cye e, na wuu a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, wuu raa yi fíniŋi wuu a yu pi á, na Kile à Yesu tîŋe u u kwùubii ná jyii wuubii sâra u tâanna ná pi kapyiinŋkil'e.

⁴³ Kile túnntunmpii puni mpyi a jwo u kyaa na na shin maha shin u à dá u na ke, u mεge fânhe cye kurugo, urufoo kapegigii sí yâfa u na.»

⁴⁴ Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, mpíi pi mpyi na u jwumpe núru ke, Kile Munaani à tîge pire puni jwŋ'i.

⁴⁵ Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a shà ná Pyeri e ke, li mpyi a sâa pire kàkyanhala mà Kile jya u à u Munaani sùguro supyishinŋi sanŋi jwŋ'i mú.

⁴⁶ Naha kurugo ye pi mpyi a tire sùpyire jya ti i yu shεenre taber'e, maa Kile mεge kère Kile Munaani cye kurugo.

Nyε ka Pyeri si jwo:

⁴⁷ «Tá wuu saha sí n-jà nte sùpyire sige t'àha batize lwœhe e mε? Bà wuu à Kile Munaani ta mε, amuni pi mú à li ta.»

⁴⁸ Nyε u à puru jwo ke, maa pi pyi pi à pi batize Yesu Kirisita mεge na. Pi batizenŋkwooni kântugo, ka pi i li cya Pyeri á na u canmpyaa pyi ná pire e.

11

Karigii cyi à pyi supyishinŋi sanŋi shwœhœl'e ke,

Pyeri à cyire jwo Zheruzalemu dánafeebil'á

¹ Yesu túnntunmpii ná dánafeebii pi mpyi Zhude kùluni i ke, pire mpyi a lógo na supyishin̄i san̄ji sùpyiibii pi mú na nyε a nyε Kile Jwumpe na.

² Nyε Pyeri à núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e ke, Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a ñkwònn̄i le barag'e ke, ka pire si u faha,

³ maa jwo: «Naha na sùpyire ti nyε ti nyε a kwònn̄ mε, mu à nyε'n'a sà wwò ná pire e, fo mà lyí ná pi e yε?»

⁴ Nyε karigii cyi à pyi ke, ka Pyeri si jyè cyire yyahe e nin̄kin nin̄kin mà jwo pi á.

⁵ U à jwo: «Mà mii yaha Zhope kànhe e Kilenyεrege na can̄ka, Kile à kani là cyêe mii na, ka mii i yaage kà nyε vàn̄nyε nitabaaga fiige, ku mb̄in̄kii sicyεren̄i s'à pwò, k'à yîri n̄nyin̄i na na ntîri, mà pa yyére mii taan.

⁶ Ka mii i ku yal'a wíi. Yatòore ná sige yaare ná n̄nyεke yafiliyi ná san̄cyεenre, yire yi mpyi kuru vàn̄nyεke e.

⁷ Ka mii i m̄ejwu lógo na “Pyeri, yîri ma a bùu ma a ñkyàa.”

⁸ Ka mii i jwo “Lire sí n-jà n-pyi la Kafoon̄i? Naha na yε yaaga maha yaaga ku nyε ku nyε a yaa k'a lyí mε, lire nyε mε mà nyóhò ke, mii sàha sàa kuru kà lyí mà nyε mε.”

⁹ Ka m̄ejwuuni si núr'a fwordo n̄nyin̄i na “Yaage Kile à pyi na k'à f̄in̄nyε ke, ma hà nyjwo na kur'à nyóhò mε.”

¹⁰ Lir'à pyi mà nò tooyo taanre na, ka vàn̄nyεke ná ku fun̄nyε yaayi si nta a dùgo n̄nyin̄i na.

11 Pyenge e mii mpyi ke, lire tèn'à nàmbaa taanre ta pi à yyére kuru pyenge ɲwəge na. Pi mpyi a pire tun mii á mà yîri Sezare kànhe e.

12 Ka Kile Munaani si yi jwo mii á na mii u a sì ná pi e fyagara baa. Cìmpyinambaabii baaniŋi u ŋge ke, pire pi à mii tùugo mà kàre Sezare e, ka wuu u sà jyè Kòrineyi pyenge e.

13 Nyaŋkanni na u à Kile mèlɛkɛŋi niŋjyereni nya u bage e, ka mèlɛkɛŋi si ɲjemu jwo u á ke, ka u u jyè yire yyahe e mà jwo wuu á, na mèlɛkɛŋ'á jwo na uru u pìi tun Zhope kànhe e, Simə pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyére pi a ma.

14 Pyiŋkanni na u ná u pyenge shiinbii sí n-pa n-shwə ke, na mii Pyeri u sí n-pa lire jwo u á.

15 Nyɛ mii à jwumpe sìi ke, ka Kile Munaani si ntíl'a tîge pi ɲuŋ'i bà li mpyi a fyânya a tîge wuu ɲuŋ'i mɛ.

16 Lir'à pyi ke, jwumpe Kafoonji mpyi a jwo ke, ka mii funŋə si ntíl'a cwo puru na. U mpyi a jwo na “Yuhana à sùpyire batize ná lwəhe e, ŋka yii pi ke, ná Kile Munaani i yii sí batize.”

17 Nyɛ lire pyiŋkanni na, wuu pi à dá Kafoonji Yesu Kirisita na ke, Kile à ɲwə wuu na maa màkange ŋkemu kan wuu á ke, kuru ninuge u à kan pi á, lire e ke, di mii mpyi na sí n-jà Kile ɲyii wuuni fyilinne n-jwo yɛ?»

18 Mpii pi mpyi wani maa Pyeri jwumpe lógo ke, ka pire funŋyi si nta a ɲíŋɛ, ka pi i Kile kêe maa jwo: «Sèe wi, mpii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, Kile à pyiŋkanna kan pir'á bà pi si mpyi si pi toroŋkanni kêɛnŋɛ, si nùmpañña ta mɛ.»

Antiyəshi kànhe dánafeebii kurunke tasiige

19 Yyefuge ku mpyi a dánafeebii ta Ecyeni bonkwooni kàntugo na ke, kuru mpyi a pi pyi pi à fê a caala. Ka pi pìi si ñkàre fo Fenisi kùluni ná Sipiri kìnì i, ka pìi si ñkàre Antiyòshi kànhe e. Yahutuubii baare e, pire ɲɣɛ a mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu waber'á mɛ.

20 Lire ná li wuuni mú i, dánafeebii pìi mpyi a yîri Sipiri kìnì ná Sireni kànhe e mà pa Antiyòshi kànhe e. Mpii pi ɲɣɛ pi ɲɣɛ Yahutuu mɛ, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kafoonji Yesu i ke, ka pire si puru jwo pi á.

21 Kafoonji à pire dánafeebii tège sèl'e pi báaraŋi i, ka lire si shinɲahara pyi t'à dá u na, maa tiye kan u á.

22 Zheruzalɛmu kànhe dánafeebii kurunŋk'à yire lógo ke, ka pi i Barinabasi tun Antiyòshi kànhe e.

23 Pynŋkanni na Kile mpyi a ɲwə Antiyòshi kànhe dánafeebii na ke, Barinabasi à nɔ wani maa lire ɲya ke, ka u funŋke si ntáan, ka u u màban le pi e, maa pi pyi na pi piye waha pi i ñkwôro Kafoonji kuni i.

24 Yii li cè na Barinabasi na mpyi sùpya niɲcɛɲɲɛ. Kile Munaani mpyi a u ɲî, u dániyaŋi mpyi a pêe, ka shinɲahara si ɲɛɛ Kafoonji na.

25 Lire kàntugo ka Barinabasi si ñkàre Tarisi kànhe na mà sà a Soli caa.

26 U à u cya a ɲya ke, maa núr'a kàre ná u e Antiyòshi e. Pi à yyee niŋkin pyi wani, pi mpyi maha sî na bínnini ná cyelempyiibil'e, maa shinɲahara kâla Kile kuni na. Antiyòshi kànhe e, pi à cyelempyiibii mɛɣɛ le: «kercyɛnbii*». Lire l'à pyi ku toɲcyiige.

* 11:26 Kercyɛnbii ɲwəhe ku ɲɣɛ: Yesu Kirisita fyɛɲwəhəshiinbii.

27 Kile tùnntunmpii pìi mpyi a yîri Zheruzalemu i cyire canmpyaagil'e mà pa Antiyòshi kànhe e.

28 Wà mɛge na mpyi pi e Agabusi. Mà Kile Mu-naani yaha l'à uru yyaha cû, ur'à jwo na katibwəhə na sí n-pa n-pyi dijnyɛɲi cyeyi puni i. Nyɛ saanɲi Kolodi tɛni i, lir'à pa mpyi.

29 Lir'à pyi ke, cyelempyiibii pi mpyi Antiyòshi e ke, ka pire si li lwó piye funɲ'i, cìnmpyiibii dánafeebii pi nyɛ Zhude kùluni i ke, si cyeyi wà yiye na mà tàanna ná pi shin maha shin pèrege e si ntège pire tɛge.

30 Yaayi pi à wà yiye na mà ta ke, ka pi i yire kan Barinabasi ná Soli á pi sà ɲkan Zhude kùluni dánafeebii kacwənribil'á.

12

Yakuba mbòɲi ná Pyeri kàsuyiini kani

1 Lire tɛni i, saanɲi Erədi mpyi na dánafeebii pìi kyérege.

2 U à Yuhana cìnmpworonɲi Yakuba bò ná kàshikwəɲɲwəɲni i.

3 U à lire nya l'à táan Yahutuubil'e ke, bwúuruɲi nɲjirigembaanɲi kataanni i, ka u u pi pyi pi à Pyeri cù mú.

4 Pì à Pyeri cû ke, ka u u pi pyi pi à u le kàsɲi i, maa sòrolashii ke ná baani pyi pi i u kàanmucaa. U la mpyi kataanni ká ntòro si nta u yìbe sùpyire nyii na.

5 Mà Pyeri yaha kàsɲi i, dánafeebii mpyi a kwôro Kileɲarege na u á.

6 Canmbilini i Erədi mpyi na sí Pyeri yìbe sùpyire nyii na ke, numpilage ku sí n-tòro lire canmbilini sí n-ta a nɔ ke, kuru numpilage e, mà Pyeri nimpwəɲi

yaha ná yòrɔyɔ shuunni i sòrolashiibii pìi shuunni shwɔhɔl'e, u mpyi na ηwúuni. Sòrolashiibii pìi mpyi a yyére kasubage ηwɔge na maa ku kàanmucaa. ⁷ Ka Kafoonji Kile mèlekɛɛɛni wà si mpâl'a jyè kasubage e, ka ku puni si mpyi bèenmɛ, ka mèlekɛɛɛni si Pyeri bwòn bwòn ηkere na mà ηè, maa jwo: «Yîri fwɔfwɔ!» Ka yòrɔyi si ntíl'a kwòn a láha u cyeyi na mà cwo, ka u u yîri.

⁸ Ka mèlekɛɛɛni si jwo: «Seepwɔge tɛg'a maye bînni, ma a ma tanhajyi pwɔ.» Ka u u li pyi amuni. Ka mèlekɛɛɛni si núr'a jwo: «Ma vâanntinmbwɔhe le, ma a ma na fye e.»

⁹ Ka u u fwor'à taha u fye e. Nde mèlekɛɛɛni'à pyi ke, u ηye a mpyi a cè na lire na ηye sèe mɛ. U mpyi na sônɛni na ηɔɔgɔ uru ηye na ηwúuni.

¹⁰ Sòrolashiibii pi ηye na kasubage kàanmucaa ke, ka Pyeri ná mèlekɛɛɛni si ηkâr'a sà ntòro pire sòrolashikuruηke niηcyiige taan, maa ηkâr'a sà ntòro kuruηke shɔnwogɛ taan, tɔɔnnte bàrage ku mpyi a tɛg'a tajyiηwɔge tò, ná ku ηwɔge mpyi a kan kânhe funηke yyére ke, mà jwo pi nɔ kuru na ke, ka ku u múgo kuy'á, ka mèlekɛɛɛni ná Pyeri si fworɔ na ηkɛɛge. Mà pi niηkaribii yaha, ka mèlekɛɛɛni si mpâl'a pînni u na.

¹¹ Lir'à pyi ke, ka Pyeri yákiliŋi si nta a múgo, ka u u jwo: «Numɛ sèɛni na, mii à dá li na na Kafoonji u à u mèlekɛɛɛni wà tun u à pa mii shwɔ Erɔdi na, Yahutuubii la mpyi si kapegigii ηcyiimu pyi mii na ke, si mii shwɔ cyire puni na mú.»

¹² Pyeri yákiliŋi'à pa ntèen ke, Yuhana pi maha mpyi Marika ná u nunji mɛge ηye Mariyama ke, ka u u ηkàre uru Mariyamanji pyenge e. Dánafee

nijyahamii mpyi a bínni wani, maa Kile jáare.

¹³ U à nò maa bage jwòge kúu ke, báarapyicwónjì wà na mpyi wani na Ɔròda, ka uru si yír'a pa si mpa ku múgo.

¹⁴ U à Pyeri mejwuuni lóg'a cè ke, funntange kurugo, mà jwo u pyenge jwòge múgo ke, ka u u fê a kàr'a sà yi jwo pi sanmpil'á, na Pyeri nijjyerenjì na wá pyenge jwòge na.

¹⁵ Ka pi i jwo: «Taha mu nùmbwuuni bà nyε a jwò mε?» Ká Ɔròda si núr'a jwo: «Sèe, uru u wá sii u wi!» Ka pi i núr'a jwo: «Mèlèkènjì u maha u kàanmucaa ke, uru u sí n-ta u à uye pyi u fiige mà pa.»

¹⁶ Mà pi yaha puru na, ka Pyeri si ñkwôro na pyenge jwòge kúuli. Pi à pa jwòge múgo mà u nya ke, ka li i pi bilibili.

¹⁷ Ka u u cyεge yírige pi á, maa pi pyi pi à fyâha. Pyyinkanni na Kafoonjì à u yige kàsujì i ke, ka u u yire puni yyaha jwo pi á. Maa yi jwo pi á na pi sà yi yyaha jwo Yakuba* ná cìnmpyiibii sanmpil'á, maa yíri wani mà kàre cyage kabεr'e.

¹⁸ Nyèg'à pa múgo ke, ka sòrolashiibii si wá na nyàha na wùruge piye e, maa piye yíbili: «Di Pyeri à pyi a jwo yε?»

¹⁹ Ka Eròdi si pi pyi pi à sà a u caa, ñka pi nyε a u nya mε. Ka Eròdi si sòrolashiibii yyer'a yíbe, maa pi pyi pi à pi bò†. Lire kàntugo maa yíri Zhude kùluni i, mà kàre Sezare kànhe e mà sà tère pyi wani.

* **12:17** Yakubanji kyaa l'à jwo naha ke, Yesu cìnmpworonji kyaa li.

† **12:19** Ɔròmu shiinbil'á, kasubage kàanmucyafoonjì ká mpyi u nyε na ku kàanmucaa na jwòge mε, ka kàsujyinjì wà si fworò, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsujyinjì na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafoonjì na.

Erɔdi kwùŋkanni

²⁰ Lire mpyi a saanŋi Erɔdi lùuni ta l'à yîri Tiri ná Sidɔn kànyi shiinbii taan sèe sèl'e. Ka pire si bê ninŋin na, maa sà jwo a ɲwɔ ná saanŋi bage ɲùŋufoonŋi i, uru mɛge na mpyi Bilasitusi. Lire kàntugo maa ŋkàr'a sà saanŋi ɲáare na u uye sanŋi yaha u u yoge kwɔ, ɲaha na ye Erɔdi kinni i pire mpyi na pi ɲjyŋi taa.

²¹ Canmbilini na pi mpyi a bê si cyire karigii yyaha cwɔɔnrɔ ke, lir'à pa nɔ ke, ka Erɔdi si u fànhe vâanntinŋke le, maa mpa ntèen saanre yatɛɛnŋke e, jwumpe pu ɲye u á ke, maa puru jwo sùpyir'á.

²² U à kwɔ u jwumpe na ke, ka sùpyire si jwo fànha na: «Kile u à mpe jwo lire baare e, sùpya bà mɛ!»

²³ Lire tèenuuni i, ka Kafoonŋi Kile mèlɛkɛŋi wà si ntíl'a fyɛɛnre cyán Erɔdi i mà bɔ, ɲaha na ye pèente t'à yaa ti taha Kile na ke, u ɲye a tire taha u na mɛ.

²⁴ Kile Jwumpe mpyi na ɲcaali, dánafeebii sí i ɲyahage.

²⁵ Barinabasi ná Soli à kwɔ pi báaraŋi na Zheruzalɛmu kànhe e ke, maa núr'a kàre Antiyɔshi kànhe e. Pi ninŋkaribii, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, maa ŋkàre ná ur'e.

13*Kile Munaani à Barinabasi ná Soli cwɔɔnr'a yaha piye kanni na*

¹ Kile túnntunmii ná cyelentii na mpyi Antiyɔshi kànhe dánafeebii kurunŋke e. Pire mɛyi yi ɲye: Barinabasi ná Simiyɔn pi maha mpyi: «Nizheri» ke, ná Lusisi uru mpyi a yîri Sirɛni kànhe e, ná Manayeni uru ná saanŋi Erɔdi mpyi a lyɛ pyennuge e, ná Soli.

² Canŋka mà dánafeebii yaha pi a súnŋi le maa Kile pêre, ka Kile Munaani si jwo ná pi e na: «Yii Barinabasi ná Soli yaha piye kanni na mii á, báaraŋi mεε na mii à pi yyere ke, bà pi si mpyi si uru pyi mε.»

³ Pi à súnŋi le maa Kile ɲáare a kwò ke, maa pi cyeyi taha Barinabasi ná Soli ɲùŋke na, maa pi yaha pi à kàre Kile báaraŋi na.

Barinabasi ná Soli à kàre Sipiri k̀ini i

⁴ Nye lire pyiŋkanni na, Kile Munaani à Barinabasi ná Soli tun pi à kàre Selusi k̀anhe na. Pi à nɔ wani ke, ka pi i jyè bakwɔɔge k'e maa ŋkàre Sipiri k̀ini i, lire k̀ini na ɲye lwɔhe niŋke e.

⁵ Pi à sà nɔ Salamisi k̀anhe e ke, ka pi i wá na ɲaare na Kile jwumpe yu Yahutuubii Kile Jwumpe k̀alambayi i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, uru mpyi a pi t̀ege pi báaraŋi i.

⁶ Lire k̀antugo ka pi i k̀ini puni jyiil'a sà nɔ Pafɔsi k̀anhe na. Yahutu ǹaŋi wà na mpyi kuru k̀anhe na, uru mεge na mpyi Bariyesu. Jinamaha u mpyi u wi. U mpyi maha fini na uru na ɲye Kile t̀unntunŋɔ.

⁷ Uru jinamahaŋi mpyi ná Sipiri k̀ini ɲùŋufooŋi Sɛrijusi Polusi i. Sɛrijusi Polusi yákiŋi mpyi a ɲwɔ, ka u u Barinabasi ná Soli yyere, ɲaha na ye u la mpyi si Kile jwumpe lógo.

⁸ Pi mpyi maha uru jinamahaŋi pyi Girɛkiibii shɛɛnre e: «Elimasi». Ka u u wá na Barinabasi ná Soli kyáali. U la mpyi si k̀ini ɲùŋufooŋi ɲùŋɔ kyán bà u si mpyi u àha ndá Yesu na mε.

⁹ Soli pi maha mpyi: «Poli» ke, mà u yaha u a ɲí Kile Munaani na, u à jinamahaŋi yal'a wíi,

¹⁰ maa jwo: «Mu funŶk'à jî cwòore ná kafinare na, SitaanniŶi sùpya u nyε mu, mu kafuunni li nyε mà katiile pyi. KafoonŶi Kile kurigii cyi à tíi ke, naha tère e mu sí cyire ŶkèεεŶi jwɔ yaha yε?»

¹¹ Yi lógo! Numε, KafoonŶi sí mu pyi fyin. Mu sí tère pyi, mu sì canŶaŶyiini bènmpe nya mε.»

Lire tèenuuni i, ka Elimasi nyiigii si ntíl'a wwò, ka numpini si jyè u yyahe e, ka u u wá na cyεge fyíngε na mâre na wà caa Ŷgemu u si u cyεge cû, si u yyaha cû ke.

¹² Kîni jùŶufoonŶi'à lire nya ke, maa dá Yesu na. Nde u mpyi a lógo KafoonŶi kyaa na ke, lire mpyi a u kâkyanhala sèe sèl'e.

Poli ná Barinabasi à kàre Antiyɔshi kànhe e

¹³ Lire kàntugo ka Poli ná u shèrefeebii si yîri Pafɔsi kànhe e, maa jyè bakwɔge k'e mà kàre Pεrige kànhe e, kuru kànhe na mpyi Panfili kùluni i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, ka uru si láha pi na, maa núr'a kàre Zheruzalem u kànhe e.

¹⁴ Lire kàntugo ka Poli ná Barinabasi si yîri Pεrige kànhe e mà kàre Antiyɔshi kànhe e, kuru na nyε Pisidi kùluni i. YahutuubiicanŶŶk'à pa nɔ ke, ka pi i Ŷkàr'a sà jyè a tèn Kile Jwumpe kàlambage e.

¹⁵ Nyε cyag'à pa Ŷkâla a kwò mà fworu MusaSaliyaŶi ná Kile tùnntunmpii sanmpii sémebil'e ke, ka kàlambage jùŶufeebii si pi pyi pi à yi jwo Poli ná Barinabasi á: «Cîmppyiibii, kampyi yεrege jwumɔ na wá yii á mà jwo sùpyir'á, yii pu jwo.»

¹⁶ Nyε ka Poli si yîri, maa cyεge yîrige sùpyir'á, maa pi pyi na pi fyâha. Pi à fyâha ke, ka u u jwo: «Yii

Izirayeli shiinbii ná yii mpíi puni pi nyε na fyáge Kile na ke, yii lógo na jwɔ na.

17 Wuu pi nyε Izirayeli shinji ke, wuu u Kilenji à wuu tulyeyi cwɔnrɔ, maa pi pyi pi à nyaha mà pi yaha bilere e Misira kini i. Lire kàntugo maa pi yige lire kini i ná u fànhe e.

18 U à kwôro ná pi e síwage funŋke e, maa pi karigii kwú uye e, mà sà nɔ yye beeshuunni laage na.

19 Lire kàntugo u à supyishi kuuyo baashuunni shi bò a yige Kana kini i, maa pire u taare kan pi á.

20 Pi à tire taare fente pyi mà sà nɔ yye ηkwuu sicyεere ná yye beeshuunni ná ke (450) laage na. Lire kàntugo ka u u kacwɔnríbii pì tìŋe wuu tulyeyi jɔŋ'i fo mà sà yaa ná Kile tũntunŋi Samuweli u tìŋi i.

21 Puru funŋke e, ka wuu tulyeyi si li cya na u saannji wà kan pir'á. Nyε Kisi u nyε Benzhamá u tũluge shin ke, ka Kile si uru jyanji Sawuli pyi u à pyi pi saannji yye beeshuunni funŋ'i.

22 Nyε ka Kile si mpa jcyé Sawuli na, maa Dawuda kan pi á, pi à pyi pi saannji. Uru kyaa na Kile à jwo na “Sũpyanji shinji mii nyε na jcaa, ná uru u nyε mii nyii wunji ke, uru u nyε Zhese jyanji Dawuda. Uru u sí n-pa mii nyii karigii puni pyi.”

23 Bà Kile mpyi a li jwɔmεeni lwó mε, Dawuda tũluge shin u à pa mpyi Izirayeli shiinbii Shwofoonji. Uru u nyε Yesu.

24 Mà jwo uru Shwofoonji u pa ke, Yuhana mpyi a fyánha a yi jwo Izirayeli shiinbii pun'á, na pi pi toronkanni kēnnε pi i láha kapegigii na, pi i batize.

25 Yuhana báaranji mpyi na byanhare u takwɔre na ke, u mpyi maha ηko sũpyir'á na “Yii na sũnŋi na

jofoo u ɲye mii ye? Shwofoonji yii ɲye na sigili ke, uru bà u ɲye mii mà dɛ! Ŋka wà sí n-pa mii kântugo, mii ɲùŋke bá à cyére u tanhanji mɛere zànhaji i.”

²⁶ Mii cìmpyiibii, wuu pi ɲye Ibirayima tùluge shiinbii ke, mà bàra yii mpìi puni pi ɲye na fyáge Kile na ke, wuu á uru zhwoŋji jwump'à jwo.

²⁷ Yii li cè na Zheruzalemu kàhe shiinbii ná pi ɲùŋfeebii mpyi a cè na Yesu u ɲye uru Shwofoonji mɛ. Kile tùnntunmpii jwumpe pi mpyi na ɲkâlali canŋŋŋ maha canŋŋŋ ke, pi mpyi a puru yyaha cè mɛ. ɲye pi Yesu ntùŋji cye kurugo, Kile tùnntunmpii jwump'à tòro pu jwuŋkanni na.

²⁸ Ali mà li ta pi ɲye a ɲùŋŋ ta, ɲkemu ku sí n-pa ná l'e u bò mɛ, lire ná li wuuni mú i, pi à fànhafoonji Pilati ɲáare si u ta mbò kworokworocige na.

²⁹ Kile tùnntunmpii mpyi a yaaga maha yaaga séme Yesu kyaa na ke, tènì i cyire pun'à fùŋŋŋ ke, ka pi i u tîrige kworokworocige na mà sà ntò fanŋke e.

³⁰ Ŋka Kile à u ɲè a yige kwùŋji i.

³¹ Mpìi pi mpyi a taha u fye e mà yîri Galile kùluni i, mà kàre Zheruzalemu i ke, u ɲɛŋkwooni kântugo, u à uye cyêe pire na canmpyaa ɲiŋyahagii funŋ'i. Pire mú pi ɲye na u kyaa yu sùpyir'á numɛ.

³² Mii ná Barinabasi sí wi ke, Jwumpe Nintanmpe ɲwɔmɛni Kile mpyi a lwó wuu tulyey'á ke, puru wuu mú ɲye na yu yii á.

³³ Wuu pi ɲye pi tùluge shiin ke, Kile à lire ɲwɔmɛni fùŋŋŋ wuu á, Yesu ɲèŋji cye kurugo, bà l'à séme Zaburu sémeŋji kuni shɔnwuuni i na

“Mu u ɲye mii Jyaŋji, Nijjaa mii à pyi mu Tuŋji*.”

* 13:33 Zaburu 2.7

34 Kile à Yesu nè a yige kwùṅi i, lire e u saha sì n-fwónhò mε, yire y'à jwo
 “Yaayi niṅcεṅṅyi ṅwómεeni mii à lwó Dawuda á ke, mii sí yire kan yii á†.”

35 Y'à séme Zaburu sémeṅi cyage kabεr'e lire ṅwómεeni kyaa na na
 “Mu sì ṅε ma báarapyiṅi niṅcεṅṅi buwuṅi yaha u fwónhò fannṅke e mε‡.”

36 Dawuda sí wi ke, Kile mpyi a ndemu yaa ke, Dawuda à báaraṅi pyi mà tàanna ná lire e. U à báaraṅi pyi a kwò ke, u a kwû, maa sà bâra u tiibii na, maa fwónhò mú.

37 Nka Kile à Yesu nè a yige kwùṅi i, u ṅye a fwónhò mε.

38 Mii cìṅmpyiibii, yii à yaa yii li cè na uru cye kurugo, yii kapegigii sí n-jà yàfa yii na. Kile tùnntunṅi Musa Saliyaṅi mpyi na sì n-jà cyi yàfa yii na mε.

39 Nka yii shin maha shin u à dá Yesu na ke, urufoo wogigii puni sí yàfa u na.

40 Lire e ke nde Kile tùnntunmpil'à jwo ke, yii a yiye kàanmucaa, bà li si mpyi lire kà ṅkwò nò yii na mε. Pire cye kurugo Kile à jwo

41 “Yii wíi, yii pi ṅye yii ṅye a Kile jwumpe yaha laage e mε,
 nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire sí yii kàkyanhala, puru funṅke e yii sí n-kwû.

Yii téen ná l'e, mii sí n-pa kani là pyi yii tìṅi i, ndemu li ṅye, wà mée n'a mpyi a li jwo yii á, yii mpyi na sì n-dá li na mε§.”»

42 Nye Poli ná Barinabasi mpyi na fwore Kile Jwumpe kàlambage e ke, pi à li cya pi á, na pi pa

† 13:34 Ezayi 55.3 ‡ 13:35 Zaburu 16:10 § 13:41 Abakuki 1.5

yà jwo pir'á nde kani ninuuni kyaa na canḡḡke nimpanke na.

⁴³ Sùpyire mpyi na ḡcaali ke, mp̄ii pi à jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka pire niḡyahamii ná Yahutuu niḡyahamii si ntaha Poli ná Barinabasi ḡwḡh'i, ka pi i wá na màban leni pi e, maa pi pyi, na Kile à ḡwḡ pi na maa pi le kuni ndemu i ke, na pi kwôro lire e.

⁴⁴ Nyε canḡḡk'á núr'a nḡ ke, ka kànhe shiinbii fànha si ḡkâr'a sà bínni, maa Kafoon̄i Jwumpe lógo Poli ná Barinabasi ḡwḡ na.

⁴⁵ Yahutuubii ḡḡufeebil'á tire supȳiḡyahare ḡya ke, ka ȳiḡcyεge si jyè pi e, ka pi i wá na Poli ná Barinabasi jwumpe ndire páanni, maa pi cyere.

⁴⁶ Nyε ka Poli ná Barinabasi si yi f̄fiñ'á jwo pi á: «Yii Yahutuubil'á, Kile Jwumpe mpyi a yaa pu fyânha a jwo. ḡka ná yii s'á cyé pu na, maa li cyêe na yii nyε na ḡcaa sh̄iḡi niḡkwombaani na mε, lire e ke mp̄ii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, wuu sí n-kàre pire yyére.

⁴⁷ Naha kurugo yε yire Kafoon̄i Kile à jwo wuu á u Jwumpe Semεḡi i na

“Mii à mu t̄iḡε, bà mu si mpyi si mpyi b̄εn̄mε supȳish̄iḡi pun'á,

si zhwon̄i jwumpe jwo diḡyεḡi cyeyi puni i mε*.”»

⁴⁸ Mp̄ii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, pir'á puru jwumpe lógo ke, pi funntanga wuubil'á Kafoon̄i Jwumpe le barag'e. Mp̄ii pi mpyi sh̄iḡi niḡkwombaani n̄tan̄i laage e ke, ka pire puni si dá Yesu na.

⁴⁹ Lire pyiḡkanni na, Kafoon̄i Jwumpe mpyi na ḡcaali lire kùluni puni i.

* 13:47 Ezayi 49.6

⁵⁰ Cyeebii mεγεfeebii pi mpyi a jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka Yahutuubii nùḡufeebii si pire ná kànhe shinbwoobii sòn mà yaha Poli ná Barinabasi na, ka pi i pi kyérege, maa pi kòr'a yige pi kùluni i.

⁵¹ Poli ná Barinabasi nivworobil'à pi tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu pi na†. Lire kàntugo maa ḡkàre Ikoni kànhe e.

⁵² Cyelempyiibii pi mpyi Antiyòshi kànhe e ke, pire mpyi a ḡî funntange ná Kile Munaani na.

14

Poli ná Barinabasi à Kile jwumpe jwo Ikoni kànhe e

¹ Nyε nde l'à pyi Antiyòshi kànhe e ke, lire ninuuni l'à pyi Ikoni kànhe e. Poli ná Barinabasi à sà nò Ikoni i ke, maa ḡkàre YahutuubiiKile Jwumpe kàlambage e, maa Kile Jwumpe jwo fo ka Yahutuu niḡyahamii ná supyishinji sanji sùpyire tà niḡyahara si dá Yesu na.

² Nka Yahutuubii pi mpyi a cyé si piye kan Yesu á ke, ka pire si dánafeebii mεyi kèεεε supyishinji sanḡ'á, ka pire si yîri dánafeebii kurugo.

³ Lire ná li wuuni mú i, Poli ná Barinabasi à kwôro wani mà tère nimbwoo pyi. Pi mpyi a pi cyεge taha Kafoonji Yesu na maa u kyaa yu sùpyir'á fyagara baa. Kafoonji mpyi maha fànhe kaan pi á, pi i kakyanhala karigii ná kacyeenḡkii pyi. Lire cye kurugo pi mpyi maha li cyêe na jwumpe pi ḡyε na yu na Kile à ḡwò ke, na puru na ḡyε sèe.

† 13:51 Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

⁴ Nyε lir'à pyi ke, ka kànhe shiïnbiï si ntáa, ka taage kà si mpyi ná Yahutuubii kàmpanŋke e, ka ku sanŋke si mpyi ná Yesu tũntunmpil'e.

⁵ Yahutuubii ná supyishiŋi sanŋi ná pi jũŋufeebii mpyi a bê li na, si Poli ná Barinabasi kyéregε, si pi wà mbò ná kafaayi i.

⁶ Poli ná Barinabasi à pa jçè na pi na pire taboŋɔ caa ke, maa fê a kàre Likayoni kũluni i, Lisitiri ná Deribe ná yi kwũumpe kànyi na.

⁷ Mà pi yaha wani, pi mpyi maha Jwumpe Nintanmpε yu.

Pi mpyi na s̄nŋi na Poli ná Barinabasi na jye yasunyɔ

⁸ Nànŋi wà na mpyi Lisitiri kànhe e, u tooyi mpyi a fàan. U mpyi a si cwðhɔmɔfoo.

⁹ Canŋka mà Poli ná Barinabasi yaha pi i yu ná sũpyire e, uru nànŋi nintεenŋi na mpyi sũpyire shwɔhɔl'e. U mpyi na Poli jwumpe núru. Ka Poli si mpa u yal'a wíi mà li jya na dáníyaŋi jye u á, u jà a cùŋɔ.

¹⁰ Ka u u jwo fànha na: «Yíri, ma a ntíl'a yyére ma tooyi na!» Ka nànŋi si yi a yír'a yyére, maa ntíi na jaare.

¹¹ Sũpyir'à lire jya ke, maa jwo fànha na pi shεenre e: «Kakyanhala! Yasunŋyi yà à yiye kêenŋ'a pyi sũpyii, mà tíg'a pa wuu yyére!»

¹² Ka pi i Barinabasi mεge le Zusi, pi yasunmbwɔhe mεge ku mpyi kure. Yasunŋke mεge ku mpyi Erimesi ke, kuru ku mpyi maha Zusi tũnture yu, ka pi i kuru mεge le Poli na, jaha na ye uru mpyi maha jwumpe yu.

¹³ Yasunŋke Zusi bage na mpyi kàhe tajyɪnwɔge na. Nge u mpyi maha kuru sunni ke, ka uru si nupyahigii cyi cù, maa cire yafyεεnre myígile cyi yacyi i, mà pa yyéεnε yyéεnε kàhe tajyɪnwɔge na. U ná sùpyire la mpyi si yire nìyi bò si mpyi sáraga Poli ná Barinabasi á.

¹⁴ Poli ná Barinabasi à pa yire cè ke, ka pi nàvunŋɔ wuubii si pi vāanntinŋyi cwɔn cwɔn, maa fyâl'a pi nùŋɔ bê, maa jwo fànha na:

¹⁵ «Wuu cìnmpyiibii, naha kurugo yii nɣε na nde pyi yε? Wuu na nɣε sùpyii, yii fiige. Wuu à pa mpa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, na yii kàntugo wà ncyii laaga baa karigii na, Kileni nɣii wunɪ u à nìnyinɪ ná nìŋke ná suumpe lwɔhe ná ku funŋɔ yaayi dá ke, yii i yyaha kēεnŋε uru Kileni á.

¹⁶ Tèni là à tòro, Kile mpyi a supyishinɪ puni yaha pi i pi nɣii kurigii naare.

¹⁷ Nka lire ná li wuuni mú i, Kile maha u tàange cyère yii na ná kacεnŋii nìnyahagil'e: u maha zànhe kaan yii á na yîri nìnyinɪ na, maa yii sùmanɪ pyi u u nɣwɔge u tèefaani i, maa nɣyɪnɪ kaan yii á fo maha yii funɣyi táan.»

¹⁸ Poli mée nɣε u à mpe jwumpe puni jwo ke, pi à kànha maa jà a sùpyire sige nìyi mbòni na, si mpyi sáraga pi á.

¹⁹ Lire kàntugo ka Yahutuubii pìi si yîri Antiyɔshi kàhe ná Ikoni kàhe e, maa mpa sùpyire sòn a wà pi na, ka pi i Poli wà a cyán ná kafaayi i, maa u filil'a sà ncyán kàhe kàntugo. Pi mpyi na sònŋi na u à kwû.

²⁰ Nka cyelempyiibil'à pa bínni u taan ke, ka u u yîri mà jyè kàhe e. Kuru canŋa nùmpanŋa, ka u ná Barinabasi si yîri wani mà kàre Deribe kàhe na.

21 Nyε Poli ná Barinabasi à Jwumpe Nintanmpe jwo Dεribe kànhe e, ka shinnyahara si dá Yesu na, maa mpyi u cyelempyii.

Poli ná Barinabasi à núr'a kàre Antiyōshi kànhe e

Lire kàntugo ka Poli ná Barinabasi si núr'a kàre Lisitiri kànhe e, maa yîri wani mà kàre Ikoni kànhe e, maa núr'a yîri wani mà kàre Antiyōshi kànhe e, kuru na nyε Pisidi kùluni i.

22 Pi nintorobii na yire kànyi na, pi mpyi maha màban leni cyelempyiibil'e, maa pi yεrεge bà pi si mpyi si ŋkwôro Kile kuni i mε. Pi mú mpyi maha yi yu pi á na: «Wuu à yaa wuu yyefugo karii niŋyahagii kwú wuye e si nta nyjyè Kile Saanre e.»

23 Dánafeebii kuruyi yi mpyi yire kànyi na ke, ka Poli ná Barinabasi si kacwōnribii p̄i cwōnr'a yaha yire kuruyi puni niŋkin niŋkinji jùŋo na. Lire kàntugo maa súnŋi le, maa Kile jáare pi kyaa na. Kafoonji Yesu na pi à dá ke, maa pi kyaa le uru cye e.

24 Lire kàntugo maa Pisidi kùluni jyiile maa ŋkàre Panfili wuuni i.

25 Pi à Kile jwumpe jwo Pεrige kànhe e mà kwò ke, maa ŋkàre Atali kànhe e.

26 Pi à nɔ wani ke, maa jyè bakwōoge e mà kàre Antiyōshi kànhe e. Báaraŋi u ŋge Poli ná Barinabasi à pyi amε ke, wani kuru kànhe na dánafeebii mpyi a Kile jáare pi na maa pi le Kile cye e uru báaraŋi mpyiŋi mε na, bà Kile si mpyi si jwɔ pi na si pi tēge mε.

27 Pi à nɔ wani ke, maa dánafeebii puni bínni. Kile mpyi a pi pyi pi à jà a yaaga maha yaaga pyi ke, mà bâra pyiŋkanni na Kile mpyi a dányiyanji kuni cyêe

supyishiŋi sanŋi na ke, maa yire puni yyaha jwo dánafeebil'á.

²⁸ Maa ntènn'a tère nimbwoo pyi ná pi e wani.

15

Dánafeebil'à mpinni nimbwo pyi Zheruzalɛmu i

¹ Yahutuubii dánafeebii p̄i mpyi a ȳiri Zhude kùluni i mà pa Antiyòshi kànhe e, c̀̀nmpyiibii dánafeebii pi mpyi pi nyɛ Yahutuu mɛ, maa mpa a pire kálali maa ŋko pir'á na: «Yii aha mpyi yii nyɛ a kwòn mà tàanna ná Kile t̀̀nntunŋi Musa Saliyaŋi i mɛ, yii si ǹ̀mpanŋa ta mɛ.»

² Poli ná Barinabasi nyɛ a mpyi a nyɛ puru jwumpe na mɛ, ka ti i mpyi nákaana pi shwòhòl'e fo mà ti náaŋa. Li nyɛ a pa jwò mɛ fo ka li i yaa mà Poli ná Barinabasi ná piiberii tun Zheruzalɛmu kànhe e, pi sà mpe jwumpe cyêe Yesu t̀̀nntunmpii ná kacwòribii na.

³ Ka dánafeebii kurunke si pi t̀̀ugo. Pi niŋkaribil'à tòro Fenisi kùluni ná Samari wuuni i. Mpii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, pyiŋkanni na pir'à piye kan Yesu á ke, ka pi i lire yyaha jwo cyire k̀̀ligii c̀̀nmpyiibil'á. Puru jwumpe mpyi a c̀̀nmpyiibii puni funjyi táan sèl'e.

⁴ Poli ná u shèrfeebil'à sà nò Zheruzalɛmu i ke, ka dánafeebii kurunke ná Yesu t̀̀nntunmpii ná kacwòribii si pi niŋò b̄ê a jwò. Yaaga maha yaaga pi à jà a pyi Kile fànhe cye kurugo ke, ka pi i yire puni yyaha jwo pi á.

⁵ Farizhɛɛnbii pi mpyi a dá Yesu na ke, ka pire p̄i si ȳiri maa jwo: «Supyishiŋi sanŋi s̀̀pyiibii pi à dá Yesu na ke, fànha kyaa li pire pi kwòn, mà bâra

lire na, pi à yaa pi a Musa Saliyaŋi kurigii sanŋkii ŋaare.»

⁶ Lir'à pyi ke, ka tũnntunmpii ná kacwǎnribii si bínn'a tǝɛn, maa piye ŋya puru jwumpe na.

⁷ Pi à puru jwumpe ðiri piye shwǎhǎl'e mà mǎ, ka Pyeri si mpa yĩri maa jwo:

«Mii cĩnmpyiibii, yii à li cè, mà lwó fo tèmǎni i Kile à mii cwǎnrǎ yii shwǎhǎl'e, bà mii si mpyi s'a Jwumpe Nintanmpe yu supyishiŋi sanŋ'á, pi i pu lógo, si dá Yesu na mɛ.

⁸ Kile sí u à sùpyire puni zòomp̄ii cè ke, ur'à li cyêe na ur'à ŋɛɛ supyishiŋi sanŋi na, lire kurugo u à u Munaani le pi e bà u à li le wuu e mɛ.

⁹ Kile ŋye a s̄iŋcwǎnrǎgo pyi wuu ná pire shwǎhǎl'e mɛ. U à pi zòomp̄ii fĩniŋɛ, ŋaha na ye pi à dáníyaŋi pyi Yesu na.

¹⁰ Ŋye wuu Yahutuubii, tugure ti ŋye wuu ná wuu tulyeyi ŋye a jà ti na mɛ, ŋaha na yii à cyé Kile ŋyii wuuni na si tire tǝɛɛ mp̄ii cyelempyiibii ŋuŋ'i ye?

¹¹ Yii àha funŋǎ wwǎ li na na bà wuu à dá li na mɛ, amuni pire mú à dá li na na Kafoonŋi Yesu à ŋwǎ wuu na maa wuu shwǎ.»

¹² Ka sùpyire puni si fyâha maa núru, kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii Barinabasi ná Poli à pyi Kile fǎnhe cye kurugo supyishiŋi sanŋi shwǎhǎl'e ke, ka pi i cyire jwo pi á.

¹³ Pi à jwo a kwǎ ke, ka Yakuba* si jwumpe lwó maa jwo: «Mii cĩnmpyiibii, yii lógo na ŋwǎ na.

* **15:13** Yakuba na mpyi Yesu cĩnmpworo maa mpyi Zheruzalemu dánafeebii kurunŋe yyaha yyére shinŋi.

14 M̀à lwó fo ku tasiige e, Kile à yá kili yaha supyishiŋi sanŋi na, maa p̀i cwəənrə pi shwəhəl'e m̀a pyi uye wuu pyiŋkanni ndemu na ke, Simə Pyeri à yire jwo yii á.

15 Puru jwumpe ná Kile t̀nntunmpii jwump'̀a pa b̀e niŋkin na, bà yi mpyi a séme Kile Jwumpe Seməŋi i na

16 “Lire k̀antugo mii sí ǹuru n-pa, Dawuda bage k'̀a cwo ke, mii sí kuru faanra sahanŋi.

Mii sí n-pa ku ŋkunuyi ỳirige si ntí sahanŋi,

17 Mpii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, bà pire puni si mpyi si mpa mii Kafoonŋi Kile á, s'a mii p̀ere mε.

Mii à supyishiŋi sanŋi yyer'a pyi naye wuu, pi raa mii p̀ere†.

18 Cyire karigii mii Kafoonŋi Kile à cyēe fo t̀eməni i.”

19 Lire kurugo mii Yakuba á, supyishiŋi sanŋi s̀upyiibii pi à piye kan Kile á ke, wuu àha ǹuru tuguro taha pire nuŋ'i mε.

20 Nka wuu l̀etere kan pi á, wuu u yi jwo pi á na pi àha raa yasunuyi kyaare kyàa mε, pi àha raa jacwənrə pyi mε, yatəge k'̀a kwú m̀a ta s̀ishan nyε a fworə k'e mε, pi àha kuru kyà mε, pi àha raa s̀ishange lyí mε.

21 Yii à li c̀e na m̀a lwó fo t̀eməni i, canŋəŋə maha canŋəŋə, Musa Saliyanŋi jwumpe na ŋk̀alali Kile Jwumpe k̀alambayi i k̀anyi puni i.»

Yesu t̀nntunmpil'̀a l̀etere tun supyishiŋi sanŋi d̀anafebil'̀a

† 15:17 Aməsi 9.11, 12

22 Yakuba a jwo a kwò ke, ka t̀̀ntunmpii ná kacẁ̀nrìbii ná d̀̀nafèebii kuruǹ̀ke shiinbii puni si b̀̀e li na na pi p̀̀i cẁ̀onr̀̀o piye shẁ̀h̀̀l'e pi bàra Poli ná Barinabasi na, pi tun Antiỳ̀shi k̀̀nhe e. Nỳ̀e Zhude pi maha mpyi Barisabasi ke, ka pi i uru ná Silasi cẁ̀onr̀̀o, pire shiin shuunniŋi tayỳ̀erege mpyi a p̀̀e c̀̀nmpyiibii d̀̀nafèebii shẁ̀h̀̀l'e.

23 Leteŋi pi mpyi a s̀̀m'a kan pi á pi s̀̀a ŋkan ke, yi mpyi a s̀̀m̀e ur'e na:

«Wuu c̀̀nmpyiibii d̀̀nafèebii pi à fworò supyishiŋi sanŋi i ná pi nỳ̀e Antiỳ̀shi k̀̀nhe ná Siri k̀̀ni ná Silisi wuuni i ke, wuu fẁ̀u na nỳ̀e yii na. Wuu pi nỳ̀e Yesu t̀̀ntunmpii ke, wuu ná d̀̀nafèebii kuruǹ̀ke kacẁ̀nrìbii pi à ŋge letēŋi tun yii á.

24 Wuu à l̀̀go na p̀̀i na nỳ̀e a ỳ̀ri naha wuu yỳ̀ere mà k̀̀r'a s̀̀a yii ỳ̀kilibii ẁ̀rugo ná jwumpe p'e fo mà yii funŋyi pyi y'̀̀a p̀̀en, mà li ta wuu bà pi à pi tun m̀̀e.

25 Lire kurugo wuu pun'̀̀a wẁ̀ò a t̀̀en maa b̀̀e li na, si p̀̀i tun yii á, mà bàra wuu nt̀̀annamacinmpyiibii Barinabasi ná Poli na.

26 Pire shiin shuunniŋi'̀̀a piye kan wuu Kafoonji Yesu báaraŋ'̀̀a fo na ŋko si mp̀̀on pi m̀̀nahigil'e.

27 Wuu à Zhude ná Silasi tun mà bàra pi na, nje wuu à jwo s̀̀m̀eŋi i ke, pire yabilimp̄ii sí yire jwo yii á.

28 Kile Munaani à ndemu cỳ̀e wuu na, ka wuu u nỳ̀e li na ke, lire li nỳ̀e, wuu nỳ̀e a yaa wuu tugure tabeŋe t̀̀ge yii ŋun'̀̀i, ná ŋcyii kapyaaŋii bà m̀̀e. Wuu sí yi jwo n-waha yii á,

29 yii àha raa yasunŋyi kyaare kỳ̀a m̀̀e, yii àha raa sìshange lỳ̀i m̀̀e, yat̀̀oge k'̀̀a kẁ̀u mà ta sìshan nỳ̀e a fworò k'e m̀̀e, yii àha kuru kyaare kỳ̀a m̀̀e, yii láha

jacwǝre na. Yii aha láha cyire karigii mpyiŋi na, lir'à jwǝ. Wuu fwù jye yii na.»

³⁰ Jye ka pi i pi yaha pi à kàre. Pi à sà nǝ Antiyǝshi kànhe e ke, maa dánafeebii bínni, maa lɛtɛɛŋi kan pi á.

³¹ Ka pi i u kâla, yɛɛyi jwumpe pu mpyi u e ke, puru jwumpe mpyi a sâa pi funŋyi táan.

³² Zhude ná Silasi u jye Kile tǝnntunmpii ke, ka pire si yɛɛye niŋyahaya kan cǝnmpyibii dánafeebil'á, maa màban le pi e Kile kuni i,

³³ maa ntɛɛn wani mà tère pyi ná pi e. Lire kàntugo ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi tǝugo. Cyage e pi mpyi a yîri ke, ka pi i núr'a kàre wani pi tunveebii yyére. [

³⁴ Ka Silasi si li lwó uye funŋ'i si ntɛɛn Antiyǝshi kànhe e.]

³⁵ Ka Poli ná Barinabasi si tère pyi Antiyǝshi e. Sùpyire tabɛɛ niŋyahara mpyi a bâra pi na, pi i sùpyire kâlali, maa Kafoonŋi jwumpe yu pi á, puru pu jye Jwumpe Nintanmpe.

Poli ná Barinabasi à láha piye na

³⁶ Lire kàntugo ka Poli si Barinabasi pyi: «Wuu à Kafoonŋi jwumpe jwo kànyi njemu na ke, wuu núr'a shà wani, wuu sà dánafeebii kàanmucya kampyi pi wá na sǝ yyaha na Kile kuni i.»

³⁷ Mà pi yaha pi i ŋko raa núruli, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, Barinabasi la mpyi uru si ŋkàre ná pire e.

³⁸ Ka Poli si jwo na u jye a yaa u kàre ná pire e mɛ, ŋaha na ye mà pire yaha Panfili kùluni i, u à nùru pire fye e, u saha jye a pire tɛɛɛ pi báaraŋi na mɛ.

³⁹ Nyε ka li i mpyi jwuɲyahama pi shwəhəl'e fo ka pi i láha piye na. Ka Barinabasi si Marika bâra uye na, ka pi i jyè bakwəəge e, mà kàre Sipiri k̀ini i.

⁴⁰ Poli wi ke, ka uru si Silasi bâra uye na. Ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi kyaa le Kile cye e, bà Kafoonji si mpyi si ɲwə pi na, si pi t̀ègε mε.

⁴¹ Lire kàntugo ka pi i ɲkàre Siri k̀ini i, maa ỳiri wani mà kàre Silisi k̀uluni i. Lire tooy'e, pi mpyi maha màban leni dánafeebil'e.

16

Timəti à bâra Poli ná Silasi na

¹ Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si ɲkàre Dεribe k̀ànhe e, maa ỳiri wani mà kàre Lisitiri k̀ànhe e. Cyelepɲyaɲi wà na mpyi wani Lisitiri k̀ànhe e, uru mεge na mpyi Timəti. U nuɲi na mpyi dánafoo, Yahutu u mpyi ure, ɲka u tuɲi na mpyi Girεki.

² C̀inmpyiibii dánafeebii pi mpyi Lisitiri k̀ànhe e, mà bâra mp̄ii pi mpyi Ikoni k̀ànhe e ke, pire mpyi na u mεtange yiri.

³ Lire kurugo Poli la mpyi si u pyi u báarapyiɲεε. Nyε Yahutuubii pi mpyi wani ke, pire kurugo, ka Poli si u kẁòn, ɲaha na yε s̀ùpyire puni mpyi a c̀è na u tuɲi na ɲyε Girεki*.

⁴ Pi niɲkaribii na, k̀ànha maha k̀ànha na pi à tòro ke, Yesu t̀unntunmp̄ii ná Zheruzalεmu k̀ànhe dánafeebii kacẁənribii mpyi a karigii ɲcyiimu jwo

* **16:3** Ná Timəti nuɲi sí mpyi Yahutu, lire e pi mú mpyi maha u wíi Yahutu. ɲka Yahutuubii pi ja pi a u wíi Yahutu s̀èe wu, u mpyi a yaa u kẁòn mà tàanna ná pi saliyaɲi i. Poli à Timəti pyi u à uye kan pi à kẁòn bà u si mpyi si mpyi Yesu Kirisita shεɲε jwufoo niɲcεɲε Yahutuubii shwəhəl'e mε.

ke, ka pi i cyire jwo yire kànyi dánafeebil'á, maa li cya pi á, na pi a cyi kurigii ñaare.

⁵ Là mpyi na bârali dánafeebii kuruyi fànhe nyahañi na, pìi sí i bârali pi na canña maha canña.

Kile kacyeeni l'à Poli pyi u à kàre Masedoni kùluni i ke

⁶ Nyε Poli ná u shèrɛfeebii la mpyi si sà Kile jwumpe jwo Azi kùluni i, ñka Kile Munaani nyε a ñεε mε. Lire e ka pi i Firijyi kùluni jyiile mà kàre Galati kùluni i.

⁷ Pi à sà byanhara Misi kùluni na ke, ka pi la si mpyi si ñkàre Bitini wuuni i, ñka Yesu Munaani † nyε a ñεε mε.

⁸ Nyε ka pi i Misi kùluni jyiile mà kàre Torasi kànhe na.

⁹ Mà Poli yaha wani, Kile à kani là cyêe u na. Canñka numpilage e, u à Masedoni kùluni shinñi wà ñijyerewe ñya, ka uru si jwo: «Poli, mii na mu ñáare, ta ma Masedoni i ma a wuu tɛ̀gɛ.»

¹⁰ Nyε Poli à yire jwo wuu á ke, ka wuu‡ u ntíl'a li lwó wuye funñ'i si ñkàre Masedoni i, ñaha na yε wuu à li ñya na nàkaana baa, Kile à li cyêe wuu na na wuu sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani shiinbil'á.

Lidi à uye kan Kafoonji á Filipi kànhe na

¹¹ Ka wuu u yîri Torasi kànhe e, maa bakwɔɔge lwó maa ntíl'a kàre Samɔtirasi kànhe e. Kuru canña nùmpañña, maa ñkàre Neyapolisi kànhe e.

¹² Maa yîri wani mà kàre Filipi kànhe na, kuru ku nyε Masedoni kùluni kànhe ñijcyiige, maa mpyi

† **16:7** Yesu Munaani ná Kile Munaani nyε ñijkin. ‡ **16:10** Luka à jwo: «wuu»: lir'à li cyêe naha ñke cyage e u à bâra Poli na, pi i báare sijcyan.

Ɔrømu shiinbii màrampe e. Wuu à canmpyaa pyi kuru kànhe e.

¹³ Canŋəŋk'à pa nò ke, ka wuu u ŋkàre kànhe kàntugo yyére dùge ŋwøge na, ŋaha na ye wuu à li ta na wani pi maha Kileŋarege pyiŞ. Wuu à sà cyeebii mpiimu ta pi à bínni wani ke, wuu à Kile jwumpe jwo pir'á.

¹⁴ Pire cyeebil'e, wà mege na mpyi Lidi, uru mpyi a yiri Cyatiri kànhe e, u mpyi na fyáge Kile na. Uru ceenji mpyi maha vàanŋyi niŋyeŋyi lonŋara wuyi péreli. Ka Kafoonji Kile si u zòmbilini múgo, maa u pyi u à ŋee Poli jwumpe na.

¹⁵ Ka u ná u pyenge shiinbii puni si batize. Lire kàntugo ka u u wuu pyi: «Ná yii s'à dá li na na sèenji na mii à naye kan Kafoonji á, yii a ma mii pyenge e.» U à wuu kárama fo wuu à ŋee.

Pi à Poli ná Silasi cú a tò kàsujì

¹⁶ Canŋka mà wuu niŋkaribii yaha Kileŋarege cyage e, wuu à círi ná bilicwoŋi w'e. Jínanji wà na mpyi u e, uru jínanji mpyi maha u pyi u u ceere pyi. Uru ceenji mpyi maha wyéŋyahaga taa lire céepyiini i na ŋkaan u ŋùŋufeebil'á.

¹⁷ Ka uru ceenji si ntaha wuu ná Poli fye e, maa ŋko fànha na: «Mpii shiinbii na ŋye Kilenji niŋyi wuŋi báarapyii. Kuni i zhwoŋi ŋye na ntaa ke, lire pi ŋye na ŋcyêre yii na.»

Ş **16:13** Filipi kànhe Yahutuubii nàmbaabii ŋye a mpyi a ke kwò me. Lire e kuni ŋye a mpyi a kan pi á pi Kile Jwumpe kàlambaga cyán wani me. Lire kurugo Yahutuubii mpyi maha piye bínni lwøhe ŋwøge na kànhe kàntugo. Làdaabii pi mpyi maha mpyi tufeempe ntaŋi kurugo ke, kuru lwøhe pi mpyi maha ntège na pire pyi.

18 Ceen'á à lire pyi canmpyaa niŋyahagii funŋ'i, li ɲye a pa ɲwə mə. Canŋka ka Poli lùyiri wuŋi si yyaha kéenne u á, maa jínaŋi pyi: «Yesu Kirisita mege na, fworon ge ceenji i.» Ka jínaŋi si ntíl'a fworon u e.

19 Uru bilicwonji ɲùɲufeebil'à li ɲya na wyérenji pire ɲye na ntaa u céepyiini cye kurugo ke, na lire kuni na ŋko s'a ntùni ke, ka pi i Poli ná Silasi cù, cyage e sùpyire maha bínnini ke, maa ŋkàre wani ná pi e fànhafeebii yyére.

20 Pi à nɔ wani ke, maa jwo yukyaabil'á: «Mpii shiinbii wá na wuu kànhe ɲyàha na wùruge. Yahutuu pi ɲye pi pi.

21 Pi wá na karigii ɲcyiimu yu sùpyir'á ke, kapyimbaagii cyi ɲye cyi cyi, wuu Ōromu shiinbii sè ɲɛ cyi na, si nta ɲjyere cyi mpyi na mə.»

22 Sùpyir'à yire lógo ke, ka pi lùgigii si yíri Poli ná Silasi taan. Ka yukyaabii si pi pyi pi à pi vaaŋɲyi ðiril'a wwû pi na, maa pi bwòn ná kàsorigil'e.

23 Pi à pi bwòn sèl'e mà kwò ke, maa pi le kàsunji i, maa kasubage kàanmucyafoonji pyi u a pi kàanmucaa sèl'e.

24 Pi à puru jwo kàanmucyafoon'á ke, ka u u ntíl'a Poli ná Silasi lèŋe kasubage bapyεεgii puni kàntugo yyére wuuni i, maa pi tooyi le a shwòhɔ cinnke kà na.

25 Nyɛ ɲìɲɲke byanhampe e, Poli ná Silasi mpyi na Kile ɲáare, maa Kile pèente myahigii cêe, kàsujyiibii sanmpii sí i núru.

26 Mà pi yaha puru na, ka ɲìŋke si mpâl'a cyéenne, maa kasubage cúnŋɔ cúnŋɔ sèe sèl'e, ka ku ɲwəyi puni si ntíl'a múgo, ka kàsujyiibii puni yòrəyi si ŋkwòn ŋkwòn a láha pi na.

27 Ka kasubage kàanmucyafoonji si jè. U à kasubage jwɔyi nya y'à múgo ke, maa wá na sônŋi na kàsujyiibil'á fê a fworu, maa u ŋwɔtɔɔnge ðìr'a wwú si ntège uye bò*.

28 Ka Poli si jwo fànha na: «Ma hà kapii pyi maye na mɛ! Wuu puni na naha naha!»

29 Nyɛ ka kasubage kàanmucyafoonji si bɛɛnmɛ cya. U fyagara wuŋi fo na jcyɛɛnni, maa fyâl'a jyè babilini i, mà sà jcwɔ Poli ná Silasi fere e.

30 U à yîri ke, maa pi yige ntàani na, maa jwo: «Na cìmpyii, naha mii à yaa mii u pyi si nùmpañja ta ye?»

31 Ka pi i u pyi: «Dá Kafoonji Yesu na, lire ká mpyi, mu ná ma pyɛnge shiinbii sí nùmpañja ta.»

32 Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si Kafoonji jwumpe jwo u ná u pyɛnge shiinbii pun'á.

33 Kuru numpililyage e, ka kasubage kàanmucyafoonji si ŋkàre ná Poli ná Silasi i, maa sà pi nɔɔyi wyɛɛ pyi, maa ntíl'a batize mà bâra u pyɛnge shiinbii puni na.

34 Lire kàntugo maa Poli ná Silasi pyi pi à dùgo u bage ñjyinjì na, maa pi kan pi à lyî. Uru nàŋi ná u pyɛnge shiinbii puni mpyi funntange e, naha na ye pi mpyi a piye kan Kile á.

35 Nyɛ jnyèg'á pa múgo ke, ka yukyaabii kurunke si pì tun pi sà yi jwo kasubage kàanmucyafoonj'á na u Poli ná Silasi cye yaha.

36 Ka kasubage kàanmucyafoonji si sà Poli pyi: «Fànhafeebii naha a tùnntunmii yaha pi à pa yi jwo

* **16:27** Ɔɔmu shiinbil'á, kasubage kàanmucyafoonji ká mpyi u jye na ku kàanmucaa na jwɔge mɛ, ka kàsujyiŋi wà si fworu, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsujyiŋi na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafoonji na.

mii á na mii u yii cye yaha. Yii sí n-jà n-fworo s'a sù yyeŋŋke e.»

³⁷ Ka Poli si pi pyi: «Pi ɲye a wuu yal'a yíbe me, maa wuu bwòn, mà li ta wuu na ɲye Ɔrɔmu shiin†. Lire kàntugo pi à wuu le kàsunji i. Numε, pi la na ɲye si nùru wuu ɲwəhə ɲjige kàsunji i la? Lire mpyi ɲye me, fo pire yabilimpìi pi pa wuu yige.»

³⁸ Ka tũntunmpii si nùr'a kàr'a sà yire jwo yukyaabil'á. Pi à lógo na Poli ná Silasi na ɲye Ɔrɔmu shiin ke, ka pi i fyá,

³⁹ maa ɲkàr'a sà piye mpìnni kan Poli ná Silasi á, maa pi yige kàsunji i, maa li ɲáare pi á na pi fworo kànhe e.

⁴⁰ Pi à fworo kàsunji i ke, maa ɲkàre Lidi yyére, mà sà dánafeebii ta wani, maa pi yeε maa màban le pi e, maa nta a kàre.

17

Nyàhanɲurugunji u à pyi Tesaloniki kànhe e ke

¹ Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si ntòro Anfipolisi kànhe e, maa yíri wani maa sà ntòro Apoloni kànhe e mà kàre Tesaloniki kànhe e. Kile Jwumpe kàlambage kà na mpyi wani Yahutuubil'á.

² Bà Poli mpyi maha ntêe na li pyi me, canɲəŋke ká nɔ, u mpyi maha ɲkàre Kile Jwumpe kàlambage e. Canɲəɲyi taanre funɲ'i, ɲje y'à séme Kile Jwumpe Semɛŋi i ke, ka u ná wani shiinbii si jwo yire kyaa na.

† **16:37** Mpìi pi ɲye pi ɲye Ɔrɔmu shiin me, yukyaabii mpyi maha pi pyi pi à pire bwòn maa nta a pi yíbe. Ɗka li mpyi na fún mà Ɔrɔmu shin pyi amuni. Poli ná Silasi mpyi Ɔrɔmu shiin, lire e ke pi mpyi a yaa pi bwòn me.

³ U mpyi maha yi fíniŋi na yu pi á, maa li cyêre pi na na fànha ku mpyi ku ki Kile Niŋcwɔnrɔŋi u kyéreg'a bò, u u ɲè a fwooro kwùŋi i. U mpyi maha pi pyi: «Yesu kyaa mii ɲye na yu yii á ke, uru u ɲye Kile Niŋcwɔnrɔŋi.»

⁴ Yahutuubii pìi mpyi a ɲεε puru jwumpe na, maa bâra Poli ná Silasi na. Mpii pi mpyi na fyáge Kile na Girekiibil'e ke, ka pire niŋyahamii ná cyeebii megefeebii pìi niŋyahamii mú si dá.

⁵ Ka lire yiŋcyεge si jyè Yahutuubii ɲùɲufeebil'e, ka pire si kànhe supyifahafahayi yà yyer'a wà yiye na, maa yi sòn mà wà Poli ná Silasi na. Ka yire si jwunyahama yîrige sùpyire shwɔhɔl'e fo mà kànhe puni ɲyàha a wùrugo. Maa piye tug'a kàre Zhasɔn pyenge e, mà sà a Poli ná Silasi caa si ɲcû raa ma sùpyire cyage e.

⁶ Pi ɲye a sà Poli ná Silasi ta wani me, maa Zhasɔn ná dánafeebii piiberii cû a kàre fànhafeebii cyage e maa jwo fànha na: «Nte sùpyire ti ɲye na diŋyɛŋi puni ɲyàha na wùruge ke, numε pir'à nɔ naha wuu yyéle!

⁷ Zhasɔn yyére pi à sunmbage lèŋε, mà li ta karigii cyi ɲye cyi ná Ɔrɔmu saanbwɔhe saliyaŋi ɲye a bê me, cyire pi ɲye na yu. Pi wá na ŋko na saanŋi wabεε na ɲye, na uru mege na ɲye Yesu.»

⁸ Puru jwumpe ndògoŋi mpyi a sàa kànhe shiinbii ná fànhafeebii yákilibii wùrugo.

⁹ Mà tàanna ná saliyaŋi i, wyéε Zhasɔn ná u pyenge shiinbil'à kan a yaha fànhafeebil'á pi i nta a pi yaha.

Poli ná Silasi à Kile jwumpe jwo Bere kànhe e

¹⁰ Numpilag'à pa wwò ke, ka dánafeebii si ntíl'a Poli ná Silasi pyi pi à kàre Bere kànhe e. Pi à sà nò wani ke, maa ntíl'a jyè YahutuubiiKile Jwumpe kàlambage e.

¹¹ Yahutuubii pi mpyi Bere kànhe e ke, pire mpyi funɲcɛnɲɛfee mà tòro Tesaloniki kànhe wuubii na. Kile jwumpe ndògoɲi mpyi a táan pir'á sèe sèl'e. Jwumpe Poli ná Silasi mpyi maha yu ke, pi mpyi maha puru kàanmucaa canɲa maha canɲa, si ɲcè kampyi pu ná Kile Jwumpe Semɛɲi wumpe na ɲye niɲkin.

¹² Lir'à pyi ke, ka Yahutuubii niɲyahamii si dá Yesu na. Giriikiibii shwòhòl'e, ka cyeebii mɛgɛfeebii niɲyahamii ná nàmbaabii niɲyahamii mú si dá Yesu na.

¹³ Nka Tesaloniki kànhe Yahutuubii píl'à lógo na Poli ná Silasi wá na Kile jwumpe yu Bere kànhe e ke, ka pire si ɲkàr'a sà Bere kànhe shiinbii sòn a wà pi na.

¹⁴ Nyɛ ka cìnmpyiibii dánafeebii si ntíl'a Poli pyi u à kàre suumpe lwòhe ɲwòge na, maa sà bakwòoge kà lwó, ka Silasi ná Timòti si ntèen wani Bere kànhe e.

¹⁵ Mpii pi mpyi a kàr'a sà Poli tùugo ke, pir'à kàr'a sà u yaha fo Ateni kànhe e. Pi ninurubii na, ka Poli si yi jwo pi á na pi sà yi jwo Silasi ná Timòti á, na pi a fyáa, pi a sì uru ɲwòh'i.

Poli à jwo ná Ateni kànhe ɲcèfeebil'e

¹⁶ Mà Poli yaha u u Silasi ná Timòti sigili Ateni kànhe e, u à li kàanmucya mà li ɲya na kàn'h'à ɲi yasunɲyi na, ka lire si sàa pɛn u e.

17 Nyε Yahutuubii ná supyishiŋi sanŋi u mpyi na fyáge Kile na ke, u mpyi maha sì na yu ná pire e Kile Jwumpe kàlambage e. Canŋa maha canŋa, u mpyi maha sì sùpyire tabinniŋi i, u aha sà mpiimu ta wani ke, u mpyi maha jwo ná pire e.

18 Ka Epikuri tonkuni shiinbii pìi ná Sitoyiki tonkuni shiinbii pìi si mpa na yu ná Poli i*. Pi pìl'à jwo: «Naha jwuŋyahama ŋge nàŋi nyε na yu yε?» Ka pìi si jwo: «Yasunŋyi yi nyε yi nyε naha wuu yyére mε, li naha kee yire kyaa u nyε na yu.» Pi à yire jwo naha na yε Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo pi á Yesu ná kwuŋeni kyaa na†.

19 Ka pi i Poli yyer'a kàre kànhe jwumpe tabin-nige e, pi maha kuru cyage mege pyi: «Areyopazi». Pi à nɔ wani ná u e ke, maa jwo: «Ná kàlanŋi nivɔnŋi i mu à pa ke, wuu la nyε ma a yà jwo wuu á uru kàmpanŋke na.

20 Naha kurugo yε jwumpe mu nyε na yu ke, puru na nyε jwumɔ nivɔnmɔ wuu á, lire kurugo, wuu la na nyε ma a pu yyaha yal'a jwo wuu á.»

21 Ateni kànhe shiinbii puni ná nàmpwuunbii pi

* **17:18** Mà tàanna ná Epikuri tonkuni shiinbil'e sùpyanŋi maha mpyi shi na ntàanŋi kanni mεε na, na Kile kuro nyε ŋiŋke e mε, na karigii puni na nyε ŋiŋɔ kurugo wogii. Sitoyiki tonkuni shiinbii nyε a mpyi a nyε sùpyire t'a ntàanŋi kanni caa mε. Mà tàanna ná pire sòŋŋonkanni i, ŋiŋke kataanmp'a cɔwɔnrɔ mà tàanna ná saliya e, lire e ke, sùpyir'à yaa pi piye waha pi i uru saliyanŋi yaha ŋjire e. Pi mpyi a kariii soro, pi la mpyi si fànha ta pi funŋɔ karigii puni ná cyereyampe na ná pi yákiibil'e. † **17:18** «Kwuŋeni»: Girekiibii sheenre e, cyee mege ki. Poli mpyi na Yesu ná kwuŋeni kyaa yu ke, lire mpyi a pi pyi pi i sòŋŋi na yasunŋyi yà shuunni kyaa Poli nyε na yu. Yasunmpeεge ku nyε yesu ná yasunŋcɔge ku nyε kwuŋeni ke, pi mpyi na sòŋŋi na yire kyaa Poli nyε na yu.

mpyi pi shwǎhǎl'e ke, pire mpyi maha pi tēni fǎnha lwó kafǎnni kani ndògoŋi ná li bàraŋi na.

22 Mǎ Poli nijjyereni yaha kǎnhe jwumpe tabin-nige e, u à jwo: «Yii Atēni kǎnhe shiinbii, mii à li kǎanmucya mà li jya na yii na Kile caa cyaŋkannigii shiŋi puni na.

23 Naha kurugo ye mà mii yaha jani na yii kǎnhe e, yaaga maha yaaga yii jye na sunni ke, mii à yire puni jya. Ali mii à sémere tà jya t'à séme tasunŋke k'e, na “Kileni u jye sùpyajye a u cè me.” Uru Kileni yii jye na mpêre mà li ta yii jye a u cè me, uru kyaa mii jye na yu yii á.

24 Uru u jye Kile. Uru u à dijyeni ná u funŋo yaayi puni dá ke, uru u jye nijyini ná jŋke Kafoonji. U jye na ntēn sùpya bafanrage e me.

25 Kile jye a tige na sùpya u báara pyi si ntaha uru tège me, jaha na ye uru u maha shiŋi ná ŋoni ná yi sanjyi puni kaan sùpyire pun'á.

26 U à supyishiŋi puni pyi u à fworro shin ninŋin i, maa pi pyi pi à tēn jŋke cyeyi puni i, maa tērigii láha láha cyiye na, maa pi tatēnyi tēgigii láha láha cyiye na mà kan pi á.

27 U à lire pyi bà pi puni si mpyi s'a uru Kile caa, bà wà maha yaaga caa na mâre me, mà li ta u laage jye a tōn wuu wà tufiige na me.

28 Naha kurugo ye uru u à wuu dá, maa shiŋi kan wuu á, maa wuu pyi wuu u jini na jyàha. Mpii pi maha myahigii cēe yii shwǎhǎl'e ke, yire pire pìl'à jwo na “Wuu à fworro Kile e.”

29 Jye ná wuu s'à fworro Kile e, lire e ke sùpyaŋi cyeg'à yaayi njemu yaa na mpêre mu à jwo sēenŋi wuyi, lire jye me wyérfyiniŋi wuyi, lire jye me

kafaayi longara wuyi ke, wuu nyε a yaa wuu a sônŋi na yire yaayi sùpyaŋ'à yaa ná u sônŋore e ke, na Kile na nyε yire fiige mε.

³⁰ Mpii pi à pi tiiŋi pyi Kile ɲcèmbaanji i ke, Kile nyε a pire cû a tàanna ná lire e mε. Nka Kile na yi yu numε sùpyire pun'á cyeyi puni i, na pi pi toroŋkanni kêenŋe pi i mpa ur'á.

³¹ Naha kurugo ye Kile à canŋke kà tège, nkemu i u sí n-pa diŋyeni sùpyire puni sâra si ntàanna ná pi kapyiinŋkil'e ntiiŋi funŋke e ke. U yabilinji shincwônŋoni cye kurugo u sí lire pyi. U à u ɲè a yige kwùŋi i, lire cye kurugo u à li cyêe sùpyire na na uru Kile à u cwônŋo.»

³² Nyε pi à kwùubii ɲèŋi jwumpe lógo Poli ɲwɔ na ke, ka pìi si wá na u fwóhore, ka pìi si jwo: «Wuu sí n-pa pu sanmpe lógo canŋke kabεε.»

³³ Nyε ka Poli si yîri pi taan mà kàre.

³⁴ Lire ná li wuuni mú i, pìi mpyi a taha u fye e, maa dá Yesu na. Pire e, wà mege na mpyi Denisi. Kànhe jwumpe cwônŋofooni wà u mpyi ure. Ceenji wà mú na mpyi, uru mege na mpyi Damarisi, mà bâra piiberii na.

18

Poli à kàre Kòrenti kànhe e

¹ Lire kàntugo Poli à yîri Ateni kànhe e, mà kàre Kòrenti kànhe e.

² U à sà Yahutu nàŋi wà ta wani, uru mege na mpyi Akilasi. Pɔn kùluni shin u mpyi u wi. U nimpavonŋi u mpyi mà yîri Itali kini i ná u cwonji Pirisili i, naha na ye saanŋi Kolodi mpyi a jwo na Yahutuubii puni pi fworu Ɔromu kànbwòhe e. Ka Poli si bâra pi na.

³ Ná u ná pire sí mpyi na v̄aan̄nyi bayi báaraŋi ninuŋi pyi, ka u u nt̄ēn pi yyére maa tère pyi ná pi e báaraŋi na. ⁴ Can̄ŋoŋyi puni i, u mpyi maha sì na yu ná Yahutuubii ná Gir̄ekiibil'e Kile Jwumpe kàlambage e, maa ŋca a pyiŋkannigii puni na, si pi pyi pi dá Yesu na.

⁵ Mà lwó Silasi ná Timōti à ȳiri Masedoni kùluni i mà shà ke, Poli saha ŋye a labere bâra Kile jwumpe ŋjwuŋi na m̄e*. U mpyi maha yi f̄iniŋi na yu Yahutuubil'á na Yesu u ŋye Kile Niŋcw̄an̄r̄oŋi.

⁶ Ŋka Yahutuubii ŋye a ŋee Poli jwumpe na m̄e, maa u cyere. Lir'à pyi ke, ka u u u v̄aan̄ntin̄ŋke ñâhara mà wà pi na†, maa yi jwo pi á: «Yii m̄eé ká mpyi yii ŋye a shw̄o n̄ump̄an̄ŋa yoge na m̄e, mii kuro saha ŋye yire e m̄e. Mpii pi ŋye pi ŋye Yahutuu m̄e, num̄e mii sí raa wá pire yyére sí sà Jwumpe Nintanmpe jwo pir'á.»

⁷ Ŋye ka Poli si ȳiri wani mà kàre n̄aŋi wà pyenge, uru m̄ege na ŋye Titusi Zhutusi. Uru n̄aŋi mpyi na fyáge Kile na, u pyenge mpyi a t̄in̄ŋe Kile Jwumpe kàlambage na.

⁸ Ka Kile Jwumpe kàlambage ñ̄uŋufooŋi Kirisipusi ná u pyenge shiinbii puni si mpa dá Kafooŋi Yesu na. K̄orenti k̄an̄he shiinbii pi mpyi na núru Poli ŋw̄o na ke, ka pire niŋyahamii si mpa d̄aniyaŋi pyi, maa batize.

⁹ Can̄ŋka numpilage e, Kafooŋi à kani là cyêe Poli na maa jwo: «Ma hà raa fyáge m̄e, ta yu, ma hà

* **18:5** Filipi k̄an̄he d̄anafeebil'à wyére kan Silasi ná Timōti á pi t̄uugo Poli á. Lire mpyi a Poli pyi u à yyeniŋe ta u Kile báaraŋi i, ka lire si u pyi u saha ŋye a uye yaha wyére cya báara na m̄e. Yii 2 K̄orenti Shiinbii 11.9 ná Filipi Shiinbii 4.14-15 ná Kapyiŋkii 17.15 wíi. † **18:6** Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

vyâha mε,

¹⁰ mii na nyε ná mu i, wà mú sî n-jà nɔ mu na si kapii pyi mu na mε, mii wuubil'à nyaha naha ŋke kânhe e.»

¹¹ Nyε ka Poli si ntêen mà yyee ninĵin ná yinye baani pyi wani kuru kânhe e na sùpyire kâlali Kile jwumpe na.

¹² Nyε mà Galiyɔn yaha Akayi kùluni ñùŋufente na, canŋka Yahutuubii pîl'à jwo a ñwɔ, maa ŋkâr'a sà Poli cû a kàre u yyére, u u sà u yíbe.

¹³ Pi à sà nɔ ná u e Galiyɔn yyére ke, maa jwo: «Ŋge nàñi wá na sùpyire yákilibii kêenŋi na pi a Kile pére pyiŋkanni labere na, ndemu l'à kântugo wà wuu Saliyaŋi á ke.»

¹⁴ Nyε mà Poli yaha u u ŋko raa yu, ka Galiyɔn si jwumpe lwó maa jwo Yahutuubil'á: «Kampyi kapii, lire nyε mε kapyimbaala ŋge nàñi mpyi a pyi, mii mpyi na sí ñεε yii Yahutuubii jwumpe lógo.

¹⁵ Ŋka ná li s'à pa nta na jwumpe pà ná meyi yà ná yii Saliyaŋi karigii cyii nàkaana ti nyε ti ti, yii yabilimpîi pi yi yyaha cwɔɔnrɔ. Mii la nyε sî yogo kwòn wà ná mpe e mε.»

¹⁶ Galiyɔn à puru jwo ke, maa pi pyi pi fwordo yukyaala bage e.

¹⁷ Lir'à pyi ke, Kile Jwumpe kàlambage ñùŋufoonji mege ku nyε Sositeni ke, ka pi i uru cyán a cû, maa u yal'a jya yukyaala bage yyaha yyére, ka Galiyɔn si uye pyi mu à jwo u nyε na pi ñaa mε.

Poli à núr'a kàre Antiyoshi kânhe e

¹⁸ Cyire puni kântugo, Poli à mɔ Kɔrenti kânhe e sahaŋki maa nta a kuni cya dánafeebil'á, ka u ná Pirisili ná Akilasi si jyè bakwɔɔge e mà kàre Siri kîni

kàmpanŋke na. Lire mpyi a Poli ta u à jwɔfaaga fáa Kile á, lir'á pyi ke, ka u u u jùnjooore kwòŋ Sannkere kànhe e maa nta a kàre.

¹⁹⁻²¹ Pi à sà nɔ Efese kànhe e ke, ka Poli si ŋkàre Kile Jwumpe kàlambage e, maa sà jwo ná Yahutu-ubil'e. Ka pire si u jáare na u tɛɛn wani pire yyére u tère pyi, ŋka Poli jye a jɛɛ mɛ, maa kuni cya pi á, maa jwo na l'aha ntáan Kile e, na uru na sí núru n-pa pi yyére. Lire kàntugo maa yîri u shèɛfeebii Pirisili ná Akilasi taan maa ŋkàr'a sà jyè bakwɔɔge e mà kàre.

²² Pi à sà nɔ Sezare kànhe e ke, ka Poli si fwor'a kàre Zheruzalɛmu kànhe e mà sà dánafeebii kurunŋke shéere, maa yîri wani mà kàre Antiyoshi kànhe e.

²³ U à tère pyi wani maa nta a kàre Galati kùluni i, maa yîri wani mà kàre Firijyi wuuni i. Lire jani tooy'e, u à màban le cyelempyiibii puni i, bà pi si mpyi s'a sɔ yyaha na Kile kuni i mɛ.

Apolosi à kàr'a sà a Kile jwumpe yu Efese ná Kɛɛnti kànyi na

²⁴ Lire tɛni i, Yahutuŋi wà na mpyi a yîri Alɛzandire kànhe e mà pa Efese kànhe e, uru mɛge mpyi Apolosi, u mpyi a jwumpe cè, maa Kile Jwumpe Semɛŋi cè sèe sèl'e.

²⁵ Pi mpyi a u kâla Kafoonji Yesu kuni naaraanƙanni na, ŋka nde li jye batizeliŋi kani ke, u tacenŋke mpyi a láha Yuhana Batizelipyiŋi u kàlaŋi na. Lire ná li wuuni mú i, u mpyi maha Yesu kani fíniŋi na yu ná u zòmbilini puni i sùpyir'á.

²⁶ U mpyi maha yu sùpyire yyaha yyére fyagara baa Kile Jwumpe kàlambage e. Pirisili ná Akilasi à u

jwumpe lógo ke, maa u yyer'a kàre, maa Kile kuni yal'a cyêe u na.

²⁷ Akayi kùluni zhèŋi lage mpyi a pa mpyi Apolosi na, ka cìmpyiibii dánafeebii si màban le u e, maa λετεε sém'a kan Akayi kùluni cyelempyiibil'á, maa yi jwo pi á na u aha nɔ wani pi yyére, pi i u cùmu lemε jwɔ. U à pa shà ke, ka Kile si jwɔ u na, ka u kàlanɔ ninɔkanɔ si fànha kan dánafeebil'á, maa pi pyi pi i si yyaha na Kile kuni i.

²⁸ U mpyi maha Yahutuubii tawurugoyi cyêre pi na sùpyire shwɔhɔl'e. Wà mpyi na sì n-jà u kyáala mε. U mpyi maha Kile Jwumpe Semεŋi yyahe fíninɔ na yu pi á na Yesu u jye Kile Nɔjcwɔnrɔŋi.

19

Poli na Kile jwumpe yu Efese kànhe e

¹ Mà Apolosi yaha Kɔrenti kànhe e, Poli à Azi nɔjyi jyiile mà kàre Efese kànhe e, mà sà cyelempyiibii pìi ta wani,

² maa pi pyi: «Tèni i yii à dá Yesu na ke, yii à Kile Munaani ta la?» Ka pi i u pyi: «Wuu bá sàha ŋkwɔ a Kile Munaani kyaa lógo mà jya mε.»

³ Ka u u núr'a pi pyi: «Lire sanni i ke, batizeliŋi shinɔ ŋgire pi à pyi yii na ye?» Ka pi i u pyi: «Yuhana Batizelipyinɔ mpyi na ŋgemu pyi ke.»

⁴ Ka u u jwo: «Mpii pi mpyi maha pi toronkanni kèenŋe ke, pire Yuhana mpyi maha batizeli lwɔhe e. Nka u mpyi maha yi yu sùpyir'á na ŋgemu u sí n-pa uru kántugo ke, na pi dá uru na, uru u jye Yesu.»

⁵ Nye pi à yire lógo ke, maa nta a batize Kafoonɔ Yesu mεge na.

⁶ Ka Poli si u cyeyi taha pi nùnyì na, maa Kile náare pi na, ka Kile Munaani si ntíge pi nun'i, ka pi i wá na yu shεεnre taber'e, maa Kile túnnture yu.

⁷ Tire sùpyire mpyi a shiin ke ná shuunni kwò.

⁸ Mà Poli yaha kuru kànhe e, u mpyi maha sì na Kile Saanre kani fíninji na yu sùpyir'á fyagara baa Kile Jwumpe kàlambage e. U mpyi maha pyinƙannigii puni pyi bà u lógofeēbii si mpyi si ƙεε puru jwumpe na mε. U à lire pyi fo mà sà nɔ yɔnyε taanre na.

⁹ Nka shinnyahara mpyi a pi ningyigigii waha, maa ƙcyé si ndá Poli jwumpe na, maa Kafoonji kuni fwóhore sùpyire nyii na. Nyε ka Poli si cyelempyiibii yyer'a yîri pi taan, maa ƙkàre ná pi e Tiranusi kàlambage e, maa sà a pi kálali wani canŋa maha canŋa.

¹⁰ Poli à lire pyi mà nɔ yyee shuunni na. Lir'à pyi ke, Yahutuubii ná supyishi maha shi u mpyi Azi kùluni i ke, pire pun'à Kafoonji jwumpe lógo.

Yahutuubii pi mpyi na jínabii kòre na yige pifeebil'e ke, pire kani

¹¹ Kakyanhala karigii cyi à sù sùpya sàha sàa cyi nyà mε, Kile mpyi maha cyire pyi Poli cye kurugo.

¹² Vàanɔnyì, lire nyε mε sìcuyi yi mpyi a bwòn Poli na ke, pi mpyi maha yire lwúu maha sì na ntare yampii ná jínacyaanbii na. Lire mpyi maha yampii pyi pi i ƙcùunji, maa jínacyaanbii jínabii pyi pi i fwore pi e.

¹³ Yahutuubii pìi na mpyi wani, pire mpyi maha naare na màre, marii jínabii kòre na yige pifeebil'e. Ka pire la si mpyi s'a jínabii kòre s'a yige pifeebil'e ná Kafoonji Yesu mεge e mú. Pi aha jínacyanŋi wà

nyá, pi mpyi maha jwo: «Yesuŋi kyaa Poli maha yu ke, uru mege na, yii fworol!»

14 Yahutuubii sáragawwuubii ñũñufembwøhe kà mege na mpyi Sikεva. Uru pyiibii nãmbaa baashu- unni mú mpyi maha uru ŋge báaraŋi pyi.

15 Nyε canŋka, pi à puru jwumpe jwo ná jínacyanŋi w'e, ka jínaŋi si jwo: «Mii à Yesu cè, Poli nyε sùpyaŋi ŋgemu ke, mii à uru cè mú, ŋka yii de? Mpire pi nyε yii ye?»

16 Nãŋi i jínabii nyε ke, ka uru si ñcwo pi na, maa pi kyérege sèe sèl'e fo mà pi bãnnaga, ka pi cípyire wuubii si fê a fworu u bage e.

17 Yahutuu yo, supyishiŋi sanŋi yo, shin maha shin u mpyi Efese kãnhe e ke, pire pun'à nde kani lógo maa fyá. Ka Kafoonŋi Yesu mege sí n-pêe.

18 Mpii pi mpyi a dá Yesu na ke, pire niŋyahamii mpyi na ma na yyérelí sùpyire yyaha na, maa pi kapegigii nimpyiinŋkii yu.

19 Mpii pi mpyi na sìnkanmpe pyi ke, pire niŋyahamil'à pa ná pi sìnkanmpe sémebil'e, ka pi i mpa pi bínni piye ñuŋ'i, maa pi súugo sùpyire nyii na, maa pire sémebii lwøøre wà tiye na, ka pi lwøøre sí mpa bê wyérefyinnŋi kampwøhii beeshu- unni ná ke (50.000) na.

20 Lire pyinŋkanni na, Kafoonŋi jwumpe mpyi na ñcaali cyeyi yyaha kurugo fwøfwø maa fãnha taa.

Nyàhaŋgurugunŋi u à pyi Efese kãnhe e ke

21 Cyire karigii toronŋkwooni kãntugo, mà Kile Munaani yaha l'à Poli yyaha cû, u à li lwó uye funŋ'i si ntòro Masedoni ná Akayi kùligil'e si raa wá Zheruzalému kãnhe e. U mpyi maha yi yu na uru

ká nɔ wani, na ur'à yaa u sà fworɔ Ɖrɔmu kànbwɔhe e mú.

²² Nyɛ ka u u u naaraŋɛɛbii pìi shuunni yaha pi à kàre Masedoni i, pire pi mpyi Timɔti ná Erasiti. Ka u yabiliŋi si ntɛɛn mà tère pyi sahaŋki Azi kùluni i.

²³ Kafoonji Yesu kuni kani mpyi a nyàhaŋgurugo nimbwo yîrige lire tɛni i.

²⁴ Sɛɛnbunji wà na mpyi wani, uru mɛge na mpyi Demɛtirusi, wyɛɛfyinŋi u mpyi na bùu. Yasunŋke mɛge pi maha mpyi Aritemisi* ke, uru nàŋi mpyi maha kuru yasunŋke bage shiŋi yaa ná wyɛɛfyinŋi i na mpéɛli. U ná u báaraŋyibii mpyi maha wyɛɛnyahaga taa uru báaraŋi i.

²⁵ Nyɛ canŋka, ka uru nàŋi si u báaraŋyibii ná sɛɛnbubii puni yyer'a bínni maa jwo: «Mii cínmpyibii, yii à li cè na ŋge báaraŋi i wuu nyɛ na wuu ŋwɔlyiŋi taa.

²⁶ Nka nde ŋge Polinji nyɛ na mpyi ke, yii na li núru maa li naa. U à jwo na sùpyire maha kacyanhigii ŋcyiimu yaa ná pi cyeyi i ke, na cyire nyɛ yafyin mɛ. Nde kani nyɛ Efese kàhe kanni ñùŋɔ kyaa mà dɛ, li na ŋko si mpyi Azi kùluni puni ñùŋɔ kyaa. U s'à shinŋyahara ñùmbogii kɛɛnŋe ná puru jwumpe e mà kwò.

²⁷ Ná wuu nyɛ a wuye waha mɛ, wuu là nta kuni sí n-tò, mà bâra lire na, wuu yasunŋcwɔge mɛge ku nyɛ Aritemisi ke, kuru yasunŋke bage saha sì n-pa n-pyi laage e mɛ. Kuru yasunŋke Azi kùluni shiinbii ná kìnì shiinbii puni nyɛ na sunni ke, pèɛɛ

* **19:24** Shinŋyahara mpyi na sônŋi na kuru yasunŋke na nyɛ ceewe ŋemu u maha pyiibii kaan sùpyir'á, maa sùmaŋi pyi u u ŋwɔge ke. Efesi kàhe e kuru yasunŋke tabwɔhe mpyi.

saha sà n-pa n-taha ku na mε.»

²⁸ U à puru jwo ke, mp̄ii pi mpyi wani ke, ka pire lùyiri wuubii si wá na yasun̄ke báami maa ŋko fànha na: «Wuu Efese kànhe shiinbii yasun̄cwōge Aritemisi fiige ŋyε mε!»

²⁹ Ŋyε ka pi i kànhe puni ŋyàha a wùrugo ná puru tùnmp̄e e. Lire mpyi a Poli ŋaarajεεbii p̄ii shuunni, Gayusi ná Asitariki ta wani. Masedoni kùluni shiin pi mpyi pire, ka sùpyire si ntíl'a pire cyán a cù mà kàre tafage e.

³⁰ Poli yabiliŋi la mpyi si ŋkàre sùpyire tabinnige e, ŋka cyelempyiibii ŋyε a ŋεε mε.

³¹ Azi kùluni fànhafembwoyi yà mú na mpyi wani, yire na mpyi Poli cevee, ka pire si tùnnturo tun u á, na u àha zhà sùpyire tabinnige e mε.

³² Lire tēni mpyi a jwumpe ta p'a ŋyaha sùpyire shwòhòl'e, wà ná wà wumō ŋyε a mpyi niŋkin mε. Nde na pi mpyi a bínni ke, shin̄yahara na mpyi wani, pi ŋyε a mpyi a lire cè mε.

³³ Yahutuŋi wà na mpyi wani, uru mεge na mpyi Alézandiri. Ka pi i uru ŋōŋ'a kàr'a sà yyéŋε sùpyire yyaha yyére. Ka u u cyεge tég'a sùpyire pyi na ti fyâha. U la mpyi si u Yahutuŋεεbii túbile kòrō sùpyire shwòhòl'e.

³⁴ Ŋka sùpyir'à pa ŋcè na Yahutu u ŋyε u wi ke, ka pi puni si bín'n'a jwo fànha na: «Wuu Efese kànhe shiinbii yasun̄cwōge Aritemisi fiige ŋyε mε!» Maa ŋkwōro lire na fo na ŋko si nō leri shuunni fiige na.

³⁵ Sémesemēŋi u mpyi kànhe e ke, uru u à pa jà a sùpyire pyi t'à fyâha, maa jwo: «Efese kànhe shiinbii, sùpyire pun'à lí cè na yasun̄cwōge Aritemisi k'à

yīri n̄nyin̄ji na mà cwo ke, na Efese kànhe ku nyε kuru ná ku bage kàanmucyafooŋi.

³⁶ Sùpya sì n-jà yire kyáala mε. Lire e ke yii yii fun̄nȳi n̄iŋε, yii àha raa karigii pyi n̄uŋo kurugo mε.

³⁷ Yii à mp̄ii nàm̄pii cū mà pa naha, mà li ta pi nyε a yafyin yū yasun̄ke bage e mε, pi mú nyε a jwumpimε jwo mà yyaha tíi ná wuu yasun̄ke e mε.

³⁸ Dem̄tirusi ná u báarapȳiŋεbii la ká mpyi si sùpyan̄ji wà c̄εεε kani là na, pi a sì yukyaala bage e yukyaabii yyére ná lire kani i.

³⁹ Kamp̄yi pab̄εε sí na wá yii á, wuu mp̄inniŋi can̄ke, wuu sí puru cw̄on̄r̄o.

⁴⁰ Lire baare e nde li nde wuu à pyi amε nijjaa ke, wuu sí n-jà n̄c̄εεε ta l'e, naha na yε pi aha wuu ȳibe, wuu sì n-jà n̄uŋo ta sùpyire kabinn̄ini na mε.»

⁴¹ U à puru jwo a kwò ke, maa sùpyire cye yaha.

20

Nde Poli à pyi Masedoni ná Gεresi kùligil'e ke

¹ Nyε màhan̄'à pa fyâha ke, ka Poli si cyelemp̄yibii yyer'a bínni maa pi yεε, lire kàntugo maa kuni cya pi á maa ŋkàre Masedoni kùluni i.

² U à yεεyε nijyahaya kan lire kùluni dánafeebil'á maa nta a jyiil'a kàre Giresi kùluni i.

³ U à ȳinyε taanre pyi wani. Tèni i u à uye bégele si jyè bakw̄oge e raa ŋk̄εεε Siri k̄ini i ke, ka u u lógo na Yahutuubii pii na wá a v̄un̄ŋo p̄w̄o u mεε na. Nyε lir'à pyi ke, ka u u li lwó uye fun̄ŋ'i si n̄uru ntòro Masedoni i s'a wá.

⁴ Mp̄ii pi mpyi a u t̄ugo ke, pire pi mpyi Bere kànhe shin̄ŋi Pirusi jyan̄ji Sopateri ná Asitariki ná

Sekundusi, pire shiin shuunniŋi mpyi a yîri Tesaloniki kànhe e, mà bâra Gayusi na, uru mpyi a yîri Deribe kànhe e, ná Timoti, ná Tisike ná Torofimu, pire shiin shuunniŋi mpyi a yîri Azi kùluni i.

⁵ Ka pire si ñkàre wuu yyaha na maa sà wuu sige Torasi kànhe e.

⁶ Bwúuruŋi niŋjirigembaaŋi kataanni toronkwooni kàntugo, ka wuu u bakwɔɔge kà lwó Filipi kànhe e, maa canmpyaa kan̄kuro para pyi maa nta a nɔ Torasi kànhe e, maa ntèen wani mà cibilaaga pyi.

Poli à bu ñè Torasi kànhe e

⁷ Cibilaage can̄cyiige* ka wuu u wwò maa Kafoon̄i niŋyiŋi lyí siŋcyan. Poli la mpyi s'a ñkèege kuru can̄a nùmpañña na. Nyɛ ka u u Kile Jwumpe jwo ná dánafeebil'e fo mà sà niŋke ni.

⁸ Wuu mpyi a bínni batɔnge niŋyibabilini l'e, bèenme yaaya niŋyahaya mpyi a mîni mîn'a yaha lire babilini yyaha kurugo.

⁹ Nànjiŋi wà na mpyi ná wuu e, uru mege na mpyi Ètikusi, uru mpyi a tèn finetiriŋi jwɔge na. Poli à mɔ jwumpe na ke, ka uru si mpa ñón'a funŋɔ wwò uye na. Pur'e u à kwôro mà bwòn a pôl'a yîri batɔnge niŋyibabilini tanrewuuni i mà pa jcwɔ. Pi à ta pi sà u yîrige ke, mà u ta u à kwû.

¹⁰ Ka Poli si ntíg'a kàre maa sà lyêele u jũŋ'i, maa u cû u cyeyi na maa jwo: «Yii àha raa fyáge me, u na nyɛ nyii na!»

¹¹ Lire kàntugo ka Poli si núr'a dùgo maa sà bwúuruŋi lwó maa u kwòn kwòn a táa pi à lyí, maa

* **20:7** Yahutibil'á cibilaage can̄cyiige ku nyɛ káriŋi.

ηkwò maa jwumpe sogo mà sà nò fo canḡaḡyiini tèefworoni na, maa nta a kàre.

¹² Nye ka pi i nàḡjiini tùug'a kàre pyenge e, u mpyi ḡyii na, ka lire si màban lèḡe dánafeebil'e.

Poli na Efese kànhe dánafeebii kacwənrībii yeḡeḡe

¹³ Lire kàntugo ka wuu u bakwəḡge lwó a kàre Azosi kànhe e. Poli mpyi a jwo na uru sí raa ḡaare s'a wá təore na kuru kànhe na. Wani u mpyi na sí sà bàra wuu na bakwəḡge e.

¹⁴ U à sà wuu ta Azosi kànhe e ke, maa bàra wuu na, ka wuu u bakwəḡge lwó mà kàre Mitilēni kànhe e,

¹⁵ maa yīri wani mà kàr'a sà nò kuru canḡa nùmpaḡḡa na Kiyəsi kīni sìcampe na. Kuru canḡa nùmpaḡḡa, maa nò Saməsi kīni i. Kuru canḡa nùmpaḡḡa, maa nò Miletī kànhe e.

¹⁶ Yii li cè na Poli la mpyi si ntòro Efese kànhe taan yyérembaa. U la ḡye a mpyi si mə Azi kùluni i mē. U funḡke mpyi a wyèḡe, ḡaha na ye u la mpyi, ná labèḡe ḡye a pyi mē, si Pantekətiḡi kataanni ḡùḡə bē Zheruzalēmu kànhe e.

¹⁷ Lire e ka u u ntēen Miletī kànhe e maa tūnturo tùugo Efese kànhe dánafeebii kurunḡke kacwənrībīl'á, na pi pa.

¹⁸ Pi à pa ke, ka u u pi pyi: «Mà lwó mii à pa naha Azi kùluni i ke, fo mà pa nò niḡjaa na, yii à mii toronḡkanni cè yiye shwəḡl'e.

¹⁹ Mii à naye tūrige pyinḡkannigii puni na, maa báaraḡi pyi Kafoonḡi á, maa ḡkyaala fo mà ḡyilwəḡhe wu, ḡaha na ye Yahutuubil'à vùnḡyi pwə tooyo niḡyahay'e mii na, maa yyefugo niḡyahaga nò mii na.

20 Lire ná li wuuni mú i, yaaga maha yaag'e yii tòn ñye ke, mii ñye a kuru kà ñwòhò yii na mε. Sùpyire shwòhòl'e yo, yii pyenyi i yo, mii à yii kâla yire na.

21 Yahutuubii bâra supyishinji sanji na, mii à yi jwo a waha pi á na pi pi toronkanni kênne, pi i piye kan Kile á, pi i dá wuu Kafoonji Yesu na.

22 Ñye numε, mii ninjarenji u ñge Zheruzalemu i, nde li sí n-sà mii ta wani ke, mii ñye a lire cè mε. Ñka Kile Munaani fânhe ku ñye mii na.

23 Nde mii à cè ke, lire li ñye: kànha maha kànha na mii na ntùuli ke, Kile Munaani maha li cyêe mii na na kàsujyiini ná yyefuge ku ñye mii yyaha na wani.

24 Ñka mii múnaani kani ñye a mii funño pen mε. Nde l'á mii funño pen ke, lire li ñye: Kafoonji Yesu à báaranji ñgemu le mii cye e ke, mii u jà a uru pyi a ñwò si nò u tēgeni na. Uru u ñye, Kile à ñwò wuu na maa kani ndemu pyi ke, mà lire jwumpe jwo sùpyir'á.

25 Ñye yii mpiimu yyére mii à tòro maa Kile Saanre jwumpe jwo ke, mà lwó numε na, yii saha sì mii ñya mε.

26 Lire kurugo mii sí yi jwo yii á ninjaa, yii ñgemu ká kani là para ke, urufoo ñùño tuguro ti ñye tire, ti saha ñye mii woro mε.

27 Naha kurugo ye yii zhwonji kàmpanñke na, kyaa maha kyaa li ñye Kile ñyii wuuni ke, mii ñye a lire là ñwòhò yii na mε.

28 Lire e ke yii a yiye kànmucaa, Kile Munaani à yii tñye yatonkuruñke ñkemu ñùño na ke, yii raa kuru kànmucaa. Kile Jyanji à u sìshange wu, ka Kile

si dánafeebii mpiimu cya mà wà piye na ke, yii yaha pire na, yii raa pi jwə caa.

²⁹ Mii à li cè, mii karenkwooni kàntugo, bà sigep-wuunbii maha jyè mpàkuruŋke shwəhəl'e maa ku bwòn a caala mε, amuni sùpyire tà sí n-pa jyè yii shwəhəl'e si yii wurugo.

³⁰ Ali yii shwəhəl'e, pìi sí n-pa raa fini si cyelempyiibii pìi fáanna si ŋgurugo pi i ntaha pire fye e.

³¹ Lire e ke yii yákili yaha yiye na, yii funjyi cwo li na na mii à yee taanre pyi na yii puni yerεge pìlaga bâra canŋa na, fo tooyi y'e mii mpyi maha nyilwəhe wuuni yii kurugo.

³² Nyε numε, mii sí yii le Kile cye e. Jwumpe p'à li cyêe na Kile à jwə wuu na ke, puru pu sí n-jà fànha kan yii á si yii pyi yii a sù yyaha na Kile kuni i, yaayi jwəmεeni Kile à lwó ke, si yire kan yii á mà bâra u wuubii puni na.

³³ Mii jye a jyii yige sùpya wyéε, lire jye mε sεen, lire jye mε u vāanya kurugo mε.

³⁴ Yii yabilimpil'à li cè na mii à báaraŋi pyi ná na cyeyi i, bà mii si mpyi si jà jnyére ná naye e, mà bâra na shèεfeebii na mε.

³⁵ Mii à li cyêe yii na pyiŋkannigii puni na, na amuni wuu à yaa wuu a báaraŋi pyi, wuu raa fòŋəfeebii tère, mà bâra lire na, wuu u funjə cwo Kafoonj Yesu jwumpe na. U à jwo na “Jwónj na ntaa ŋkanŋi i mà tòro ntaŋi taan.”»

³⁶ Poli à puru jwumpe jwo a kwə ke, maa niŋkure sín maa Kile jáare ná pi e.

³⁷ Lire kàntugo ka dánafeebii puni mεsuwuubii si wá na Poli pūruli na jcwôre maa pi fwùŋi nizannj

kaan u á.

³⁸ Pi yyetanha wuubii pi mpyi, ɲaha na ye u mpyi a jwo na pi saha sì uru ɲya me, ka pi i ɲkàr'a sà u tùug'a yaha bakwɔɔge talwɔge e.

21

Poli à núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e

¹ Wuu à pishεεreɲi kan a kwò ke, maa jyè bakwɔɔge e, maa ntíl'a kàre Kɔsi k̀ini i. Kuru canɲa nùmpañɲa, maa ɲkàre Ɔrɔdi i, maa ỳiri wani mà kàre Patara kànhe e.

² Wuu à sà bakwɔɔge kà ta wani ku u ɲko raa ɲkèεge Fenisi k̀uluni i, ka wuu u jyè kur'e mà kàre.

³ Wuu à kàr'a sà byanhara Sipiri k̀ini na fo na li ɲaa ke, ka wuu u li kwòn a yaha wuu kàmene cyεge na, maa ɲkàre Siri k̀ini i. Wuu à sà nɔ Tiri kànhe na ke, maa yyére wani, ɲaha na ye yaayi yi mpyi bakwɔɔge e ke, wani kuru kànhe na yire mpyi na sí n-t̀irige.

⁴ Ka wuu u jyè kànhe e mà sà cyelempyiibii p̀i ta wani, maa ntènn'a canmpyaa baashuunni pyi ná pi e. Kani li mpyi na sí n-pa Poli ta Zheruzalemu kànhe e ke, ka Kile Munaani si lire cyêe pi na. Lir'à pyi ke, ka pi i yi jwo Poli á na u àha ɲkàre Zheruzalemu i me.

⁵ Cyire canmpyaaagii baashuunniɲ'à tòro ke, ka wuu u kuni cya. Ka cyelempyiibii puni si fworo ná pi cyeebii ná pi pyilibil'e, maa wuu tùug'a fworo kànhe e. Wuu à sà nɔ suumpe lwəhe ɲwɔge na ke, ka wuu puni si niɲkure sín lwəhe ɲwɔge na, maa Kile ɲáare.

⁶Wuu à pishεεrenji kan wuy'á mà kwò ke, ka wuu u bakwòoge lwó na ñkèεge. Dánafeebii pi ke, ka pire si núr'a kàre kànhe e.

⁷Nye nani wuu à pyi suumpe lwòhe ñuñ'i mà yîri Tiri kànhe e ke, Pitolemayisi kànhe e wuu à lire ñuñke kuu. Ka wuu u fworò bakwòoge e mà kàre kànhe e mà sà dánafeebii shéere, maa canmbile ñiñkin pyi ná pi e.

⁸Kuru canña nùmpañña, ka wuu u ñkàre Sezare kànhe e, maa sà sunmbage lèñε Filipi yyére. Jwumpe Nintanmpe jwufoonji wà u mpyi u wi. Nàmbaabii baashuunninji pi mpyi a cwòonrò pi a Yesu tùnntunmpii tégε Zheruzalému kànhe e ke, pire wà u mpyi u wi mú.

⁹Pùcepyilyeye sicyεere na mpyi u á, yire mpyi maha Kile tùnnture yu sùpyir'á.

¹⁰Wuu à canmpyaa niñyahagii pyi Filipi pyenge e. Mà wuu yaha wani, ka Agabusi si yîri Zhude kùluni i mà pa. Kile tùnntunñò u mpyi u wi.

¹¹U à pa wuu ta wani ke, maa Poli seepwòge lwó, maa ku tég'a u yabilinji tooyi ná u cyeyi pwò maa jwo: «Kile Munaani à jwo na ñgemu u ñye ná ñke seepwòge e ke, Yahutuubii ñuñufeebii sí n-pa urufoo cù Zheruzalému kànhe e, si urufoo pwò amε si nde supyishinji sannji cye e.»

¹²Wuu à puru jwumpe lógo ke, ka wuu ná kuru cyage dánafeebii puni si wá na Poli ñáare na u àha ñkàre Zheruzalému i mε.

¹³Ka Poli si jwo: «Naha na yii ñye na mεε sùu amε ye? Yii àha na yákilinji wùrugo mà de! Mii à ñεε na mpwòñi i fo mà sà nò na mbòñi na Zheruzalému i Kafoonji Yesu mεge kurugo.»

14 Wuu à pa li n̄ya na wuu s̄i n-jà u zhèŋi f̄ylin̄ne Zheruzal̄emu k̄an̄he e m̄ε, ka wuu u u yaha wani, maa jwo: «Kafooŋi n̄yii wuuni li pyi.»

15 Canmpyal'à tòro ke, ka wuu u wuye bégele, maa ȳiri Sezare k̄an̄he e mà k̄àre Zheruzal̄emu i.

16 Sezare k̄an̄he cyelempyiibii p̄i mpyi a k̄àre ná wuu e. Pire pi à wuu yyaha c̄u a k̄àre, ka wuu u s̄à wuu sunmbage l̄èŋε Sipiri k̄ini shin̄ŋi wà yyére, uru n̄àŋi m̄εge mpyi Minas̄on. Cyelempyan̄i wà u mpyi u wi fo tèm̄oni i.

Karigii cyi à pyi supyishin̄i san̄ŋi shw̄oh̄al'e ke, Poli à cyire yyaha jwo Zheruzal̄emu d̄ánafeebii'á

17 Wuu à s̄à n̄o Zheruzal̄emu k̄an̄he e ke, ka d̄ánafeebii s̄i wuu n̄ùŋo b̄ê ná funntange e.

18 Kuru can̄ŋa n̄umpan̄ŋa, Poli à k̄àre ná wuu e Yakuba yyére. D̄ánafeebii kurun̄ke kacw̄onribii puni mpyi a piye bínni wani mú.

19 Fwùŋi pyin̄kwooni k̄antugo, Poli à jwumpe lwó, karigii Kile à pyi mà u yaha supyishin̄i san̄ŋi shw̄oh̄al'e ke, maa cyire puni yyaha jwo pi á nin̄kin nin̄kin.

20 Pi à puru lógo ke, maa Kile kêe. Lire k̄antugo maa jwo Poli á: «Wuu c̄inmpworon̄ŋi, mu n̄yε a n̄ya mà? Yahutuu kampw̄oh̄ii n̄inyahamil'à dá Yesu na naha, ŋka ali num̄ε, pi à piye pw̄o Kile tún̄ntun̄ŋiMusaSaliyan̄i kurigii jaaran̄i na.

21 N̄yε p̄il'à pa yi jwo pi á na mu à jwo na Yahutu-ubii pi à tèen supyishin̄i san̄ŋi shw̄oh̄al'e ke, na pire k̄à n̄uru raa Musa Saliyan̄i kurigii jaare m̄ε, na pi àha raa pi pȳibii kw̄un sahan̄ki m̄ε, na pi àha n̄uru raa làdaabii karigii pyi m̄ε.

22 Lire e ke ɲaha wuu à yaa wuu pyi be? ɲaha kurugo ye pi sí mu mpanɲi cè.

23 ɲye wuu sí ɲjemu jwo mu á ke, yire mu à yaa mu u pyi. Nàmbaa sicyere na ɲye naha wuu shwɔhɔl'e, pire mpyi a ɲwɔ fáa Kile á.

24 Jyè ná pi e Kileɲaarebage e, maa maye fíniɲe ná pi e, maa pi fíniɲefíniɲe yaare lwɔɔre wwû, pi i pi ɲùɲyi kûlu*. Lire ká mpyi, Yahutuubii sí n-cè na jwumɔ maha jwumɔ sùpyire ɲye na yu na ntare mu na ke, na puru pà ɲye sèe me, ɲka na mu yabiliɲi na Musa Saliyaɲi kurigii ɲaare.

25 ɲye mpíi pi à dá Yesu na supyishiɲi sanɲi i ke, ɲje wuu à jwo pir'á ke, yire yi ɲye: pi àha raa yasunɲyi kyaare kyáa me, pi àha raa sishange lyí me, yatɔɔge k'à kwû mà ta sishan ɲye a fworok'e me, pi àha kuru kyà me, pi àha raa jacwɔɔre pyi me.»

26 Kuru canɲa nùmpanɲa, ka Poli si bâra pire nàmbaabii na, maa sà uye fíniɲe ná pi e. Lire kàntugo ka u u ɲkàr'a sà jyè Kileɲaarebage e, canmpyaagii pi sí n-pyi si fíniɲe ke, cyire canmpyaagii sí n-kwɔ canɲke ɲkemu i ke, maa kuru canɲke cyèe. Kuru canɲke ninuge e, pi shin maha shin sárage mpyi a yaa ku wwû.

Pi à sà Poli cù Kileɲaarebage e

27 Canmpyaagii baashuunniɲi sùpyaɲi mpyi maha mpyi si nta víniɲe ke, cyir'à pa byanhara cyi takwɔɔre na, lire mpyi a Azi kùluni Yahutuubii ta pi à Poli ɲya Kileɲaarebage funɲke e, ka pire si

* **21:24** ɲwɔfaage mpíi Yahutuubii mpyi a fáa ke, ná kuru tɛni mpyi a fùnnɔ me, pi ɲùɲyi ɲye a mpyi a yaa yi kùlu me.

jwuɲyahama pyi maa sùpyire yîrig'a yaha Poli fye e, pi à cû.

²⁸ Pi mpyi na màhaɲi jyii maa ŋko: «Izirayeli shiinbii, yii pa wuu tège! Nge nàɲi u maha ɲaare cyeyi puni i maa ŋko na wuu shiɲi ɲye yafyìn me, na wuu Saliyaɲi ɲye a ɲwɔ me, na wuu maha wuu Kileɲi père cyage ŋkemu i ke, na kuru ɲye a ɲwɔ me. Mà bàra lire na, u à pa ná supyishiɲi sanɲi sùpyire t'e wuu Kileɲaarebage funɲke e mà pa kuru cyage nisinaɲke ɲwɔhɔ wuu á†.»

²⁹ Pi mpyi na puru yu, ɲaha na ye pi mpyi a Poli ná Efese kàɲhe shinɲi Torofimu ɲya siɲcyan kàɲhe funɲke e, ka pi i wá na sônɲi na Poli à kàre ná u e Kileɲaarebage funɲke e.

³⁰ Li mpyi a kàɲhe puni ɲyàha a wùrugo, ka sùpyire si wá na fi na fwore kàmpanɲi puni na. Ka pi i sà Poli cyán a cû, maa u dir'a yige Kileɲaarebage e, maa ntíl'a ku ɲwɔyi tò.

³¹ Mà pi yaha pi i Poli boɲkanna caa, ka pìi si sà yi jwo sòrolashiibii ɲùɲufembwɔh'á na: «Zheruzalemu kàɲhe puni na wá a ɲyàha a wùrugo!»

³² Ka uru si ntíl'a sòrolashiibii pìi ná pi yyaha yyére shiin yîrige pi a fê a kàre pi cyage e. Yahutu-ubil'à sòrolashiibii ná pi ɲùɲufembwɔhe ɲya ke, maa Poli bwɔɔnre ɲwɔ yaha.

³³ ɲye ka sòrolashiibii ɲùɲufembwɔhe si file, maa Poli cû, maa pi pyi pi à u ɲwɔ ná yɔrɔyɔ shuunni i. Pi à u ɲwɔ ke, ka u u sùpyire yíbe: «Jofoo u ɲye u wi ye? Naha shi u à pyi ye?»

† 21:28 Mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu me, pire mpyi a yaa pi a jyè Kileɲaarebage kaanɲke funɲke e me (Ezekiyeli 44.7).

34 Sùpyire puni mpyi na màhaŋi jyii, wà ná wà wumɔ nyɛ a mpyi ninƙin mɛ. Màhaŋi nyahaŋi kurugo, sòrolashiibii nùŋufembwɔhe nyɛ a jà a yafyin yyaha cè pi jwumpe e mɛ, ka u u sòrolashiibii pyi pi à kàre ná Poli i pi káaŋke funŋke e.

35-36 Pi à kàr'a sà nɔ tajyiŋwɔge na ke, ka supyiŋyahara si lwɔ a tò pi na ná kafuge e, maa ŋko: «Yii u bò!» Li nyɛ a pa ŋwɔ mɛ, ka sòrolashiibii si Poli lwɔ.

Poli à uye jwo a fɛniŋe sùpyir'á

37 Tèni i pi mpyi na ŋko raa jyè ná Poli i káaŋke funŋke e ke, u à sòrolashiibii nùŋufembwɔhe yíbe: «Nùŋufooni, mii sí n-jà n-jwo ná mu i la?» Ka uru si jwo: «Taha mu à Girekiibii shɛɛnre cè?»

38 Li sàha mɔ mɛ, Misira kɛni shinŋi u mpyi a pa nùŋɔ kyán naha maa ŋkàre ná shiin kampwɔhii sicyɛɛre e (4.000) síwage funŋke e supyibuuni mɛɛ na ke, taha uru bà u naha mu mo!»

39 Ka Poli si u pyi: «Mii na nyɛ Yahutu, mii à yíri Tarisi kànhe e, Silisi kùluni i. Mii na yíri kànbwɔhɔ na, ŋkemu mɛge k'à pɛe ke. Mii na mu jáare, ma a na yaha si ŋjwo ná sùpyire e.»

40 Ka sòrolashiibii nùŋufembwɔhe si kuni kan Poli á, mpe pu nyɛ u á ke, u u puru jwo. Nyɛ mà u ninjyereni yaha babwɔhe tajyiŋwɔge na, ka u u cyɛge yírige sùpyir'á. Pi pun'à pa fyáha ke, ka u u jwo ná pi e Eburubii shɛɛnre e. U à jwo:

22

1 «Mii cɛnmpyiibii ná mii tiibii, mii na li caa yii á, yii i lógo na ŋwɔ na. Mii sí jwumɔ jwo si ntɛge naye fɛniŋe yii á.»

² Sùpyir'à u nya u u yu ná pi e pi yabilimpíi shεεnre e ke, ka pi puni si fyâha fyii, ka Poli si jwo:

³ «Mii na nye Yahutu, mii à si Tarisi kànhe e, Silisi kùluni i, ŋka naha a Zheruzalemu kànhe e pi à mii byé. Mii cyelentuŋi u mpyi Gamaliyeli. Uru u à mii yal'a kâla wuu tulyeyi Saliyaŋi na. Mii mú mpyi a naye pwə sèl'e Kile na, bà yii naha yiye pwə u na niŋjaa mε.

⁴ Mpii pi mpyi na Yesu kuni jaare ke, mii mpyi maha pire kyérege fo maha pì bùu. Mii mpyi maha lire kuni jaarafeebii cwôre, nò bâra ceewe na, na mpwu na leni kàsuni i.

⁵ Sáragawwuubii ñùŋufembwôhe ná Yahutuubii kacwənríbii puni pi nye mii shéribii lire kani i. Pire pi mpyi a séme yal'a kan mii á mii u sà ŋkan Damasi kànhe Yahutuubil'á, maa li cyêe na mii aha sà lire Kile kuni jaarafooni shin maha shin ta ke, si u pwə s'a ma Zheruzalemu kànhe e, pi i mpa pi kyérege.

⁶ Mà mii niŋkareŋi yaha Damasi kànhe e, canvwuge laage e mii à sà byanhara kànhe na ke, ka mii i bèenge nya k'à pâl'a yîri ñiŋyini i mà pa mii kwûulo.

⁷ Ka mii i wwûl'a cwo ñiŋke na, ka mejwuuni si fworona “Soli Soli, jaha na mu nye na mii kyérege ye?”

⁸ Ka mii i jwo “Kafooni, joofo u nye mu ye?” Ka mejwuuni si fworona “Mii u nye Nazareti kànhe shinŋi Yesu, mii mu nye na ŋkyérege.”

⁹ Nye mpii pi mpyi ná mii i ke, pir'à bèenge nya, ŋka shinŋi u mpyi na yu ná mii i ke, pi nye a mpyi a urufooni jwumpe lógo mε.

¹⁰ Ka mii i jwo “Kafooni, jaha mii à yaa mii i mpyi ye?” Ka Kafooni si jwo “Yîri ma a sà Damasi

kànze e, yaaga maha yaaga mu à yaa mu u pyi ke, pi sí sà yire puni jwo mu á.”

¹¹ Nyε ná bèenge sí mpyi a mii nyiigii bya mà mii pyi mii saha nyε na ɲaa mε, mpíi pi mpyi ná mii i ke, ka pire si mii cú na cyεge na, mà kàre Damasi kànze e.

¹² Nàñi wà na mpyi wani Damasi kànze na, u mεge mpyi Ananiyasi, u mpyi na fyáge Kile na, maa MusaSaliyañi kurigii ɲaare cyi ɲaarañkanni na. Damasi kànze Yahutuubii puni mpyi maha u metanga yiri.

¹³ Ka uru si mpa mii fye e, maa mpa yyére mii taan maa jwo “Mii cìmpworoñi Soli, ma nyiigii múgo ma raa ɲaa.” Ka mii nyiigii si ntíl'a múgo, ka mii i wíl'a u ɲya.

¹⁴ Ka u u jwo “Mà nijjaa yaha u sàha nɔ mε, wuu tulyeyi u Kilenji à mu cwɔɔnrɔ, bà mu si mpyi si u nyii wuuni cè mε, ηgemu u a sàa tí ke, si uru ɲya, si lógo u yabiliñi ɲwɔ na.

¹⁵ Naha kurugo ye mu sí n-pyi u shεnre jwufoo, nde mu à ɲya maa ndemu lógo ke, si cyire puni yyaha jwo sùpyire pun'á.

¹⁶ Lire e ke numε ma hà nùru yi le shuunni i mε, yîri ma a batize, ma a Kafoonji Yesu mεge yyere bà mu kapegigii si mpyi si jyé ndáha mu na mε.”

¹⁷ Nyε ka mii i mpa nùr'a kàre Zheruzalεmu i. Canjka mà mii yaha Kileɲarege na Kileɲaarebage e, Kile à kani là cyêe mii na.

¹⁸ Ka mii i Kafoonji ɲya. Ka u u jwo mii á “Fyâl'a fworu Zheruzalεmu i, ɲaha na ye jwumpe mu sí n-jwo mii kyaa na ke, ηke kànze shiinbii sè ɲεε pu na mε.”

19 Ka mii i u pyi “Kafoonji, mii mpyi maha jyè Kile Jwumpe kàlambayi i, maa dánafeebii cyán na ꞑcwòre, maa pi bwùun, maa pi leni kàsunji i pyinŋkanni ndemu na ke, pi à lire cè.

20 Ecyeni u mpyi maha mu kyaa yu ke, tènì i pi à uru bò ke, mii yabilinji mpyi wani kuru cyage e. Mii mpyi a ꞑεε u mbòṅi i. Mpii pi à u wà a bò ke, mii bá u mpyi a pire vāanntinmbwoyi shwò a cû.”

21 Ka Kafoonji si jwo mii á “Fworo kànhe e, mii sí mu tun tatònge e supyishinji sannji sùpyir'á.”»

22 Nyε sùpyire puni mpyi a fyâha maa núru fo Poli à jwo mà pa nò ṅke cyage na. Nka tènì i u à mpe jwumpe jwo ke, ka pi puni si wá na màhanji jyii maa ṅko: «Yii u bò, ṅge sùpyanji shinji nyε a sàa yaa u yaha shì na mε!»

23 Maa wá na màhanji jyii fànha na, maa pi vāanntinṅyi wwù na fyíngε, maa nticyenṅi kure na wàa nìnyinji i.

24 Nyε lir'à pyi ke, ka sòrolashiibii nùṅufembwòhe si sòrolashiibii pyi na pi Poli lèṅε babwòhe e, pi i u bwòn ná tiripaanni i, nde u à pyi ka sùpyire si wá na màhanji jyii u kurugo ke, pi i u kárama u u li jwo.

25 Mà pi yaha pi i u pwu ná yapwòyi i s'a u bwùun, sòrolashiibii yyaha yyére shinṅi ṅgemu u mpyi wani u taan ke, ka u u uru pyi: «Mà tàanna ná saliyanji i, yii à yaa yii i ጋጾmu shin bwòn u yibembaa la?»

26 Ur'à yire lógo ke, maa ṅkàr'a sà nùṅufembwòhe pyi: «Naha mu la nyε si mpyi ṅge nàṅi na amε yε? Ko ጋጾmu shin u wá u wi.»

27 Ka nùṅufembwòhe si sà Poli pyi: «ጋጾmu shin u nyε mu la? Yi yyaha jwo na á.» Ka Poli si jwo: «ጋጾn.»

28 Ka u u jwo: «Wyéεnyahaga mii à sâra maa nta a pyi ņrōmu shin de!» Kā Poli si jwo: «Mii wi ke, mii à si ņrōmu shin.»

29 U à yire jwo ke, mp̄ii pi mpyi na ņko s'a u bwūun ke, ka pire si ntíl'a yíri u taan. Sòrolashiibii ñùñufembwōhe yabilin' à ta u cè na ņrōmu k̄ini shin ur' à pyi pi pwō ke, ka fyagare si jyè u e.

Pi à kàre ná Poli i yukyaala kurunke yyére

30 Ñunke na Yahutuubii mpyi na Poli cêεge ke, sòrolashiibii ñùñufembwōhe la mpyi a sii si kure cè. Kuru canŋa nūmpanŋa, ka u u Kile sáragawwuubii ñùñufebii ná yukyaala kurunke yyer'a bínni, maa yòrōyi wwū Poli na, maa ņkàr'a sà u yyéεε pi yyaha yyére.

23

1 Ka Poli si yukyaala kurunke wíl'a mâha maa jwo: «Mii c̄inmpyiibii, mii à sàa Kile ñyii wuuni pyi fo mà pa nō ñijn̄aa na ná zòv̄yinre e.»

2 Mp̄ii pi mpyi Poli taan ke, ka Kile sáragawwuubii ñùñufembwōhe Ananiyasi si pire pyi na pi u bwōn u ñwōge na.

3 Ka Poli si jwo: «Mu à fȳinme tò wwomō na, Kile mú sí mu bwōn. Mu à t̄ig'a t̄ēen naha na mu na yogo kwūun mii na mà tàanna ná Saliyan̄i i, mà li ta mu yabilin' à Saliyan̄i kyáala. Mu à jwo na pi mii bwōn, mà tàanna ná Saliyan̄i i, lire sí ñyε a yaa li pyi mε.»

4 Mp̄ii pi mpyi u taan ke, ka pire si jwo: «Kile sáragawwuubii ñùñufembwōhe mu ñyε na ñcyere amε la?»

5 Ka u u pi pyi: «Mii c̄inmpyiibii, mii ñyε a mpyi a cè na Kile sáragawwuubii ñùñufembwōhe ki mε, lire baare e mii mpyi na s̄i ñεε yi jwo mε. Naha

kurugo yε y'à séme Kile Jwumpe Semεŋi i na “Ma hà jwumpime jwo yii shiŋi yyaha yyére shinŋi na mε*.”»

⁶ Poli mpyi a cè na yukyaala kurunke kàmpanŋke kà na mpyi Sadusii, ku sanŋke sí nyε Farizheen, ka u u jwo fànha na pi shwòhòl'e: «Mii cìmpyiibii, mii na nyε Farizhen, mii sifeebii na nyε Farizheen! Mii à na sòŋŋore taha li na na kwùubii sí ñè nùmpanŋa ke, lire kurugo yoge nyε na ŋko raa ŋkwùun mii na ame!»

⁷ Nyε u à yire jwo ke, ka jwuŋyahama si yîri Farizheenbii ná Sadusiibii shwòhòl'e, ka sùpyire si ntáa.

⁸ Sadusiibii maha ŋko na kwunεnyε nùmpanŋa mε, na mèlekεε nyε mε, na jínahii nyε mε, mà li ta Farizheenbil'à dá na yire puni na nyε.

⁹ Là mpyi na bârali màhanŋi nyahanŋi na, ka Farizheenbii kàmpanŋke Saliyanŋi cyelentiibii pìi si mpa yîri maa ŋcyere maa jwo: «Wuu nàha sàa tapege nya ŋge nàŋi na mε. Li sí n-jà n-ta mèlekenŋi wà, lire nyε mε jínanŋi wà u à jwo ná u e.»

¹⁰ Màhan'á pa nyaha fo sòrolashiibii ñùŋufembwòhe mpyi na sòŋŋi na pi sí Poli òri n-wáaga piye shwòhòl'e. Nyε ka u u sòrolashiibii pìi pyi na pi tíge, pi i sà u cyán a shwò sùpyire na pi a ma pi babwòhe e.

¹¹ Nyε kuru canŋa nùmpanŋa numpilage e, ka Kafoonŋi si uye cyêe Poli na maa jwo: «Maye waha, mu à mii kyaa jwo Zheruzalemu kànhe shiinbil'á pyinŋanni ndemu na ke, amuni mu à yaa mu u sà mii kyaa jwo Ōromu kànbwòhe shiinbil'á mú.»

* 23:5 Ekizodi 22.28

Yahutuubil'à vùnŋə pwə Poli na

¹² Kuru canŋa nùmpaŋŋa ɲyège na, ka Yahutuubii pìi si vùnŋə pwə Poli mɛɛ na, maa ŋkâa piy'á na pi wà sî n-lyî, lire ɲyɛ mɛ sî n-bya mɛ, fo pire ká bú Poli bò.

¹³ Mpii pi mpyi a kuru vùnŋke pwə ke, pire mpyi a ɲyaha shiin beeshuunni na.

¹⁴ Ka pire si ŋkàre Kile sáragawwuubii ɲùŋufeebii ná Yahutuubii kacwənrìbii yyére maa sà pi pyi: «Wuu à kâa wuy'á na wuu wà sî n-lyî, lire ɲyɛ mɛ sî n-bya mɛ, fo wuu aha Poli ta à bò tɛni ndemu i ke.

¹⁵ Lire e ke yii ná yukyaala kurunŋk'à yaa yii bê li na, yii i pìi tun pi sà sòrolashiibii ɲùŋufembwəhe ɲáare, na u Poli yaha u pa, na yii sí n-pa u karigii kàanmucya si vyinnɛ. Wuu pi ke, wuu sí n-bégele si u sige, si u cya mbò mà u yaha kuni na.»

¹⁶ Nka kuru vùnŋke pi mpyi a pwə ke, Poli cìmpworocwəŋi jyaŋi mpyi a fworò ku ɲwəhə na. Babwəhe e Poli mpyi ke, maa ŋkàr'a sà jyè kuru bage e, maa yi yyaha jwo u á.

¹⁷ ɲyɛ ka Poli si sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà yyere maa jwo: «Mii na mu ɲáare ma a shà ná ŋge nàŋjiinŋi i ma ɲùŋufembwəhe yyére, jwumə na ɲyɛ u á mà jwo u á.»

¹⁸ Ka uru yyaha yyére shinŋi si ŋkàre ná u e u ɲùŋufembwəhe yyére maa sà jwo: «Nùŋufoonŋi, Poli u ɲyɛ kàsunŋi i ke, uru u à mii yyere maa jwo na mii u pa ná ŋge nàŋjiinŋi i mu yyére, na jwumə na ɲyɛ u á mà jwo mu á.»

¹⁹ Ka ɲùŋufembwəhe si nàŋjiinŋi cù cyage na, maa fêɛn ná u e, maa u yíbe: «Naha shi ku ɲyɛ mu á mà jwo mii á yɛ?»

20 Ka nànjiiŋi si u pyi: «Yahutuubii pìl'à bê li na na pire sí n-pa yi jwo mu á na ma Poli yaha u shà nùmpañña, na yukyaala kurunŋk'à jwo na kuru la na nyε si sà u karigii yaa vyiinne sahaŋki.

21 Nka ma hà ndá pi jwumpe na με, jahá na ye pi pìi na wá a mà vùnŋə pwə u na si u bò mà u yaha kuni na. Mpii pi à kuru vùnŋke pwə ke, pir'à nyaha shiin beeshuunni na. Pi à kâa piy'á na pi si n-lyí, lire nyε με si n-bya με fo pire ká bú Poli bò tènì ndemu i ke. Pi à bégele li μεε na mà kwò, mu jwəshwəəre kanni pi nyε na sigili.»

22 Ka jùŋufembwəhe si nànjiiŋi cye yaha maa u pyi: «Ma hà njwo sùpya á na mu à jcyii karigii yyaha jwo mii á με.»

Pi à Poli tùugo fànhafoonji Felisi yyére

23 Lire kàntugo ka jùŋufembwəhe si sòrolashiibii yyaha yyére shiinbii pìi shuunni yyere maa pi pyi: «Yii sòrolashii ŋkwuu shuunni (200) ná shənfemii beetaanre ná ke (70) mà bàra shiin ŋkwuu shuunni (200) mpiimu pi à se tàanbii na ke, yii pire bégel'a yaha. Pi sí n-kàre numpilage tènì baacyerewuuni na Sezare kàhe na.

24 Yii shənyi yà bégele, bà Poli niŋcəŋŋe wu si mpyi si nə fànhafoonji Felisi yyére με.»

25 U à puru jwo ke, maa séme séma kan Felisi á ŋgemu funŋ'i u à jwo:

26 «Mii Kolodi Lisiyasi u à ŋge sémeŋi séme si ŋkan fànhafoonji niŋcəŋŋi Felisi á. Mii fwù na nyε mu na.

27 Nàŋi u ŋge mii à tùugo wani mu yyére ke, Yahutuubii pii mpyi a u cū raa bùu. Mii à

lógo na Ɔrəmu shin u nyε u wi ke, ka mii i na sòrolashikuruŋke kà yaha k'à sà u shwə pi na.

28 Nde u à pyi ka pi i u cêεge ke, mii la mpyi si lire cè, ka mii i pi pyi pi à kàre ná u e pi yukyaala kuruŋke yyére.

29 Mii à pa li kàanmucya mà li nya na pi Saliyaŋi kurugo pi à u cêεge, lire baare e u nyε a kyaa pyi ndemu li sí n-pa ná l'e u bò, lire nyε me mà u le kàsuni i me.

30 Numε, pi à pa yi jwo mii á na pi wá à vùnŋə pwə u meε na. Lire kurugo mii à tíl'a u tùugo wani mu yyére. Mpii pi nyε na u cêεge ke, nùŋke na pi nyε na u cêεge ke, mii à yi jwo pi á, pi a si mu yyére pi i sà ku yyaha jwo mu á. Yire yi mpyi mii á mà jwo mu á.»

31 Ka sòrolashiibii si li pyi bà y'à jwo pi á me maa ŋkàre ná Poli i kuru numpilage e fo Antipatirisi kànhe na.

32 Kuru canŋa nùmpaŋa, sòrolashiibii pi mpyi təəre na ke, ka pire si shənyifeebii yaha pi i ŋkèεge ná u e, maa núr'a kàre pi babwəhe e.

33 Shənyifeebil'à sà nə Sezare kànhe e ke, maa sémeŋi ná Poli kan fànhafoonŋi Felisi á.

34 Fànhafoon' à sémeŋi kâla ke, maa Poli yíbe na kùluni ndire e u à yîri ye†. Ka u u jwo na ur'à yîri Silisi kùluni i.

35 Ka u u Poli pyi: «Mpii pi à mu cêεge ke, pi aha nə naha, mii sí jwumpe kan mu á.» U à kwò ke, maa pi pyi pi Poli lèŋε saanŋi Erədi saanre bage e, pi raa u kàanmucaa.

† 23:34 Felisi la mpyi si n-cè kampyi kîrigii nùŋə na uru nyε ke, lire l'e Poli à yîri, puru funŋke e si n-cè kampyi uru si n-jà Poli yíbe.

24

Pi à Poli cêεγε fânhafoonji Felisi á

¹ Nyε canmpyaa kaŋkur'à tòro ke, Ananiyasi u nyε Kile sáragawwuubii nùŋufembwøhe ke, ka uru si mpa Sezare kànhe e ná Yahutuubii kacwønribii píl'e mà bâra Teritulusi na, uru na mpyi yoge tûpyikørøwø. Karigii cyi à tòro pi ná Poli shwøhøl'e ke, ka pi i mpa cyire tìgire cyán u na fânhafoonji Felisi á.

² Ka pi i Poli yyer'a pa. Nde na pi à u cêεγε ke, ka Teritulusi si jwumpe lwó si lire yyaha jwo Felisi á. U à jwo: «Fânhafoonji niŋcεnŋi, mu u à wuu kini pyi l'à tèn yyenŋe e. Mu yákilifente kurugo, ηkεεnŋe niŋyahawa à pyi kini i, li yyaha yyére zhèni kurugo.

³ Cyire shiŋi mu nyε na mpyi wuu á cyeyi puni ná tèrigii puni i ke, wuu fwù na nyε mu na sèe sèl'e cyire kurugo.

⁴ Nka mii la nyε sì mu cû njaha με, lire kurugo mii na li caa mu á ma a maye sanŋa yaha ma a lógo wuu ηwø na tère nimbilere funŋ'i.

⁵ Wuu à li kàanmucya mà li nya na ηge nàη'à pyi yapege sùpyire shwøhøl'e. U à Yahutuubii puni yákilibii nyàha a wùrugo diŋyεŋi cyeyi puni i. Uru u nyε Nazarεti shiinbii Kile kuni yyaha yyére shinŋi.

⁶ U la bá mpyi si wuu Kileŋaarebage pyi njirivaha yaaga, ka wuu u u cû. [Wuu la mpyi si yoge kwòn u na, si ntàanna ná wuu Saliyaŋi i,

⁷ ηka sòrolashiibii nùŋufembwøhe Lisiyasi à u cyán a shwø wuu na fànhe e, maa jwo na wuu pa u kacεγεni nùŋke jwo naha mu á.]

⁸ Wuu à u cêεεε yaaga maha yaaga na ke, mu yabiliŋi ká u yíbe, mu sí li cè na yire puni na nyε sèe.»

⁹ Yahutuubii sanmpii pi mpyi wani ke, ka pire si sogo puru jwumpe na, maa jwo: «Sèe u à jwo!»

Poli à uye jwo a fñiñε Felisi á

¹⁰ Nyε ka fânhafoonji si kuni kan Poli á u jwumpe lwó. Ka u u jwo: «Mii à li cè, cyi à yyee niñyahagii kwò, mu u nyε wuu shiŋi yukyaalaŋi. Lire kurugo mii si n-fyá si naye tànga jwo mu á mε.

¹¹ Li sàha ŋkwò a tòro canmpyaa ke ná shuunni na mε, mii à kàr'a sà Kile pèe Zheruzalemu kànhe e. Li méε ká bê mu á, mu sí n-jà puru jwumpe kàanmucya si pu sèe ná pu kafinara cè.

¹² Canŋa niŋkin wà nyε a mii nya mii i nàkaana pyi ná sùpya e, lire nyε mε na sùpyire nùŋo kyángε Kileñaarebage e, lire nyε mε Kile Jwumpe kàlambayi i, lire nyε mε kànhe yyaha kurugo mε.

¹³ Nte sùpyire si yafyin ta si njwo na lire li nyε mii kacεεeni nùŋke mε.

¹⁴ Mii sí yi jwo mu á, mii na báaraŋi pyi wuu tulyeyi u Kileni á kuni labεr'e. Pi à jwo na lire Kile kuni nyε sèe mε. Yaaga maha yaaga sí k'à séme Saliyaŋi sémeŋi ná Kile tùnntunmpii sémebil'e ke, mii à dá yire puni na.

¹⁵ Mii à na sòñŋore taha yaage ŋkemu na ke, kuru ninuge na pi à pi sòñŋore taha, na shincεññε bâra shinpi na, Kile sí sùpyire puni jè nùmpañja.

¹⁶ Lire kurugo mii à naye waha bà mii si mpyi si mpyi tigire cyaga baa Kile ná sùpyir'á mε.

¹⁷ Yyee niñyahagii toroŋkwooni kàntugo, mii à núr'a kàre Zheruzalemu i, mii shiŋi sùpyiibii pi nyε

wani ke, maa sà wýéré kan fòṅṅfeebil'á, maa sáraya wwû Kile á.

¹⁸ Nye yire na mii mpyi, ka pi i sà mii ta wani Kileṅaarebage ntàani na. Karigii sùpyanji maha mpyi si nta víniṅ Kile yyahe taan ke, cyire nizannkii mii mpyi na mpyi. Shinṅyahara ṅye a mpyi wani me, ṅyàhaṅgurugo ṅye a mpyi wani me.

¹⁹ Mii ná Azi kùluni Yahutuubii pì pi mpyi wani. Pire pi mpyi a yaa pi pyi naha, kampyi mii à kapyimbaala pyi, pire mpyi na sí mii cêéḡe mu á.

²⁰ Lire ṅye me, tènì i pi à mii yyéṅṅe sùpyire yyaha yyére maa yoge kwòn mii na ke, kampyi mii à kapyimbaala pyi, sùpyire ti naha naha ke, pi yi jwo.

²¹ Mà mii niṅjyerenji yaha pi yyaha yyére, mii à jwo fànha na “Mii à tèn na l'e na kwùubii sí jè n-fworo kwùṅi i nùmpañja. Lire kurugo yoge ṅye na ṅkwùun mii na yii yyaha yyére niṅjaa.” Puru jwumpe mii à jwo ke, mii kacéḡeni nùṅke ku ṅye kuru la?»

²² Nye Felisi mpyi a Kafoonji Yesu kuni karigii yyaha cè sèl'e, lire e u à jwumpe núruṅ'a yaha canṅke kabere na maa pi pyi: «Yii a sì, sòrolashiibii nùṅufembwòhe Lisiyasi ká bú mpa, mii sí yii kataanmpe kàanmucya.»

²³ Lire kàntugo ka u u sòrolashiibii yyaha yyére shinṅi wà pyi na u Poli lèṅṅe kasubage e u raa u kàanmucaa, na u àha u fége n-tòro me, na u shincenji wà la ká mpyi si mpa fworo u na, si yaage kà kan u á, u àha urufoo sige lire na me.

²⁴ Canmpyal'à tòro ke, ka fànhafoonji Felisi si mpa ná u cwonji Durusili i. Yahutu u mpyi u cwonji, maa pi pyi pi a sà Poli yyere. Poli a pa ke, pyinṅanni na

sùpyañi sí n-jà n-dá Yesu Kirisita na ke, maa yire yyaha jwo pi á.

²⁵ Pyiŋkanni na sùpyañ'à yaa u a ñaare ntiiŋi i, ná pyiŋkanni na u à yaa u cù uye na ke, ná pyiŋkanni na Kile sí n-pa sùpyire puni sâra si ntâanna ná pi kapyiŋkil'e ke, mà Poli yaha u u yire yyaha yu, ka Felisi fyagara wuŋi si u pyi: «Wuu niŋjaa wuyi yaha amε, mu sí n-jà raa si, mii aha tēni labεε ta, mii sí nūru mu yyere.»

²⁶ Felisi la mpyi Poli si wyéε kan ur'á, lire kurugo u mpyi maha u yîri tère maha tère maa yu ná u é.

²⁷ Pi a yyee shuunni pyi pur'e, lire kântugo, ka Pōrisusi Fēsitusi si mpa Felisi fáa kīni ñūŋufente na. Felisi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire kurugo u mpyi a Poli tò a yaha kàsūŋi i.

25

Poli à jwo na uru karigii cyi sà ñcwəñrə saanbwəhe Sezare yyé

¹ Canŋke Fēsitusi à tēn kùluni ñūŋufente na ke, canmpyaa taanr'à tòro ke, u à yîri Sezare kànhe na mà kàre Zheruzalemu kànhe e.

² U à nō wani ke, nāvunŋke ku ñyε Kile sáragawwuubii ñūŋufēebii ná Yahutuubii yyaha yyé shiinbil'e mà yyaha tí ná Poli i ke, ka pire si sà kuru paara u á,

³ maa li ñáare u á na u Poli yaha u nūru u a ma Zheruzalemu i. Yii li cè na pi mpyi a vūññə pwo Poli na si u cya mbò mà u yaha kuni na.

⁴ Ka Fēsitusi si yi jwo pi á na Poli na ñyε kàsūŋi i Sezare kànhe e, na ñcyèε uru mú sí nūru n-kàre wani.

⁵ Maa yi jwo pi á na: «Kampyi yii la nyε si tìgìre cyán ñge nàñi na, yii yii yyaha yyére shiinbii yaha pi a ma Sezare kànhe e. Pi aha nɔ wani, nde na pi nyε na tìgìre cyáan u na ke, pi i sà lire jwo.»

⁶ Fεsitusi nyε a tòro canmpyaa baataanre, lire nyε mε canmpyaa ke na Zheruzalemu i mε, maa núr'a kàre Sezare kànhe e. Canñke u à shà ke, kuru canña nùmpañña, u à kàr'a sà ntèen yukyaala bage e, maa pi pyi pi à sà Poli yyere.

⁷ Poli à pa ke, Yahutuubii pi mpyi a yîri Zheruzalemu i mà pa ke, ka pire si mpa yyér'a u kwûulo, karigii cyi à pi ke, maa u cêεge na u à cyire niñyahagii pyi, mà li ta pi yabilimpïi mpyi na sî n-jà pi jwumpe pyàagii cyêe sùpya na mε.

⁸ Nyε ka Poli si jwumpe lwó si uye fíniñε maa jwo: «Mii nyε a yafyin pyi ndemu l'à para Yahutuubii Saliyanj i, lire nyε mε mà Kileñaarebage kafuun pyi, lire nyε mε mà saanbwøhe Sezari mùmpenmε pyi mε.»

⁹ Nyε Fεsitusi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire e u à Poli pyi: «Mu la nyε si ñkàre Zheruzalemu i pi i sà mu karigii cwøñnrø mii nyii na la?»

¹⁰ Ka Poli si u pyi: «Cyage e saanbwøhe Sezari maha pi pyi pi i karigii cwøñnre ke, mii niñjyerenj i u ñge kuru cyage e mà kwò, naha mii karigil'á yaa cyi cwøñnrø. Mii nyε a yafyin pyi Yahutuubii na mε, mu yabilin'á lire cè.

¹¹ Mii n'a mpyi a ta mii à wurugo, lire nyε mε mà kapïi pyi ndemu l'à mii kabonø kwò ke, mii mpyi na sî n-cyé na mbòñi i mε. Nka pi na mii cêεge ndemu na ke, sèe ká mpyi u nyε a ta lire e

mε, wà nyε a yaa u mii le pi cye e mε. Mii la na nyε saanbwōhe Sezari u mii karigii cwōōnrō.»

¹² Nyε ka Fεsitusi ná u jwυnyεbii si sà piye taanna. Pi à kwò ke, ka u u Poli pyi: «Ná mu s'à jwo na mu karigii cyi sà jcwōōnrō saanbwōhe yyére, mu sí sà yyéεnyε saanbwōhe yyaha taan.»

Saanji Agiripa la nyε si lógo Poli jwō na

¹³ Canmpyal'à tòro ke, ka saanji Agiripa ná u cōōnyε Berenishi* si ηkàre Sezare kànhe e mà sà fworō Fεsitusi na.

¹⁴ Nyε pi à canmpyaa niηyahagii pyi Sezare kànhe e ke, ka Fεsitusi si Poli kyaa jwo saanη'á na: «Nànyε wà na nyε Felisi u à le kàsuyi i naha.

¹⁵ Tèni i mii à shà Zheruzalemu kànhe e ke, Kile sáragawwuubii jùnyεbii ná Yahutuubii kacwōnrōribil'à ηge nànyε kyaa jwo mii á, maa li cya mii á na mii u tùn.

¹⁶ Ka mii i pi pyi na Ŷrōmu fànhafeebii nyε na nyεg'a sùpya tùn, mà li ta mpii pi nyε na urufoo cêεge ke, u ná pifeε nyε a tēen maa jwo piye nyii na urufoo sí uye tanjanna jwo mà yε.

¹⁷ Nyε ka pi pì si mpa ná mii i naha. Wuu à nō naha ke, mii nyε a yi le shuunni i mε, kuru canηa nùmpañηa ka mii i ηkàre yukyaala bage e maa ntí'la pi pyi pi à u yyer'a pa.

¹⁸ Mpii pi mpyi na u cêεge ke, ka pire si jwumpe lwó maa pi wumpe jwo. Nka kapii maha kapii mii mpyi na sōnyε u sí n-ta u à pyi ke, pi nyε a lire là jwo mε.

¹⁹ Pi Kile kuni karigii na pi mpyi na piye kyáli kannna. Tire nàkaante mpyi a yyaha tí ná nànyε wà

* 25:13 Ceewe mεge ku nyε Berenishi.

kyal'e, uru mεge na nyε Yesu. Pi mpyi na ņko na u à kwû, Poli sí i ņko na u à ñè.

20 Mii wi ke, mii nyε a mpyi a cè nde mii sí n-pyi mpe kataanmpe e mε. Nyε ka mii i Poli yíbe kampyi u sí nyε n-kàrè Zheruzalemu i, u kataanmpe sí sà ñcwǎnrǎ wani.

21 ņka Poli à jwo na mà uru karigii yaha saanbwǎhe ku cwǎnrǎ, lire kurugo mii à pi pyi pi à u yaha kasubage e fo mii aha a si u tùugo saanbwǎhe yyére tènì ndemu i ke.»

22 Ka Agiripa si Fesitusi pyi: «Mii yabilinji la na nyε si lógo uru nàñi ñwǎ na.» Ka Fesitusi si jwo: «Nùmpañña mu sí n-lógo u ñwǎ na.»

23 Nyε kuru canña nùmpañña, ka Agiripa ná Berenishi si piye yal'a le vǎanpyi i, ka shinnyahara si pi ñùñǎ bê mà lèñe bàanni i. Pi ná sòrolashiibii ñùñufembwoyi ná kànhe shinbwoobii pi mpyi. Ka Fesitusi si pi pyi pi à pa ná Poli i.

24 U à pa ke, ka Fesitusi si jwumpe lwó maa jwo: «Saanji Agiripa ná yii mpii pi naha naha ná wuu e ke, yii nyii nyε ņge nàñi na, mà lwó Zheruzalemu na, mà pa nǎ naha, Yahutuubii pun'à piye nǎvunñǎ jwo mii á u kyaa na, maa jwo na u saha nyε a sǎa yaa u yaha shì na mε.

25 Mii sí wi ke, mii u kàanmucyage e, mii nyε a yafyin nya u à pyi ndemu l'à u kabonǎ kwǎ mε. Ná u yabilinji s'à jwo na uru kataanmpe pu le saanbwǎhe cye e, lire kurugo mii à li lwó si u tùugo wani.

26 Mii nàha a jwumǎ ta si zéme u kyaa na si ņkan saanbwǎh'á mε, lire kurugo mii à pa u yyéñe yii yyahayi taan, mu saanji Agiripa kañyεε na, bà li

si mpyi u aha bú yíbe, ka u u njemu jwo ke, si yire séme me.

²⁷ Naha kurugo ye mà kàsujyi tùugo Ōromu i, njũke na u à le kàsujyi i ke, mà li ta kuru nyε a cè me, njũḡo nyε lire na mii á me.»

26

Saanji Agiripa à jwumpe kan Poli á

¹ Ka Agiripa si Poli pyi: «Jwump'à kan mu á, mpe pu nyε mu á ke, mu sí n-jà puru jwo.» Ka Poli si cyεge yírige maa jwumpe lwó si uye fínijε.

² U à jwo: «Saanji Agiripa, l'à táan mii i mà naye ta mu yyahe taan nijjaa, si li cyêe mu na na Yahutuubil'à yaaga maha yaaga jwo a taha mii na ke, na kuru kà nyε sèe me.

³ Mu yabilinj'à Yahutuubii làdaabii karigii puni ná pi nàkaante pyinjanni cè. Lire e ke mii na mu jáare ma a ma lùuni bò, ma a lógo na jwō na.

⁴ Pyinjanni na mii à na nàḡkocyεere pyi, ná jaaraḡkanni na mii mpyi na jaare mà lwó fo tasi-ige e na shinj shwōhəl'e Zheruzalemu kànhe e ke, Yahutuubii pun'à lire cè.

⁵ Mà lwó fo tèemōni i, pi pun'à li cè na Farizheenbii tonkuni i mii nyε, Yahutuubii Kile kuni jaarafeebil'e, pire tonkuni karigii cyi à waha mà tòro pi sanmpii wogigii na. Pi sí n-jà n-pyi mii shérii, kampyi pi la na nyε si sèenji jwo.

⁶ Nyε jwōmēeni Kile à lwó wuu tulyey'á ke, mii à na sòḡḡore taha lire na ke, lire l'à pi ta pi i yoge kwùun mii na numε.

⁷ Wuu shin̄i t̄uluyi ke ná shuunnin̄'á* pi s̄on̄n̄ore taha li na na Kile sí lire ꝓw̄om̄eeni f̄un̄n̄o, lire kurugo pi na Kile p̄ere p̄ilaga bâra can̄na na. Saann̄i Agiripa, mii mú à na s̄on̄n̄ore taha lire na ke, lire kurugo Yahutuubii na mii c̄êege am̄e!

⁸ Yii Yahutuubii, naha k'à li ta yii ꝓye a dá li na na Kile sí n-jà kw̄ubii n̄è n-yige kw̄un̄i i mà ye?

⁹ Mii mú mpyi na s̄on̄n̄i na f̄anha ki, mii i s̄aa Nazareti k̄an̄he shin̄i Yesu m̄ege t̄un̄.

¹⁰ Lire mii à pyi Zheruzalemu i. Kile s̄aragawwuubii n̄un̄ufeebii mpyi a kuni kan mii á, ka mii i Yesu fȳeꝓw̄oh̄oshiin̄bii n̄iꝓyahamii le k̄asun̄i i. Pi aha n̄ko si pi b̄ò, mii mú mpyi maha jwo na mii à ꝓe.

¹¹ T̄erii n̄iꝓyahagil'e, mii mpyi maha n̄aare Kile Jwumpe k̄alambayi i, maa pi kyérege. Mii la mpyi maha mpyi si pi k̄árama n̄jige pi Kile kuni i. Mii l̄uuni mpyi a s̄aa ȳiri pi taan fo mii mpyi maha n̄aare k̄ankwoore na, maa pi kyérege.

¹² Lire pyin̄kanni na, s̄aragawwuubii n̄un̄ufeebii mpyi a kuni kan mii á báarañi n̄gemu m̄e na ke, can̄ka mii à ȳiri na n̄k̄ege Damasi k̄an̄he d̄anafeebii m̄e na.

¹³ Saann̄i Agiripa, mà mii nin̄karen̄i yaha, can̄k'á pa n̄o n̄un̄o nin̄i i ke, ka mii i mp̄âl'a b̄eenge n̄ya k'à ȳiri n̄iꝓyin̄i na. Kuru b̄eenge mpyi a p̄e can̄ke woge na, ka ku u mpa mii ná na sh̄eꝓfeebii kw̄ulo.

¹⁴ Ka wuu puni si ww̄ul'a cwo n̄in̄ke na. Ka mii i m̄ejwuu l̄ogo wuu Eburubii sh̄eꝓre e na “Soli, Soli, naha na mu na mii kyérege am̄e ye? Mu à

* **26:7** Yakuba jyaabii ke ná shuunnin̄i i Yahutuubii t̄uluyi ke ná shuunnin̄'á f̄woro, pire pi ꝓye Iziraȳeli shiin̄bii.

ma ntũŋke taha mii na, lire e mu à maye bânni bà faapyinuŋi niŋcyiŋi maha uye bânni tũuge na mε.”

15 Ka mii i yĩbe “Kafoonŋi, jofoo u ŋye mu ye?” Ka Kafoonŋi si mii ŋwɔ shwɔ “Mii u ŋye Yesu, mii mu ŋye na ŋkyérege.

16 Ŋye yĩr'a yyére numε. Mii à naye cyêe mu na bà mu si mpyi s'a báare mii á mε. Ŋyanŋkanni na mu à mii ŋya niŋjaa ke, mu sí raa lire yu sũpyir'á. Mii sí n-pa naye cyêe mu na si karigii ŋcyiimu jwo mu á ke, mu sí raa cyire yu pi á mú.

17 Yahutuubii ná supyishiŋi sanŋ'á mii sí mu tun ke, mii sí n-pyi ná mu i, si mu shwɔ pi na.

18 Mii sí mu tun pi á, bà mu si mpyi si pi ŋyiigii múgo, si pi yige numpini i si mpa bènmpε na, si pi yige Sitaanniŋi fànhe ŋwɔh'i, pi i piye kan Kile á, bà pi si mpyi pi aha dá mii na, pi kapegigii nimpyiŋkii si yàfa pi na, pi ná Kile wuubii sanmpii si mpyi koolyiŋε mε.”

19 Ŋye saanŋi Agiripa, mà láha lire tɛni na, nde Kile à cyêe mii na ke, lire kyaa mii ŋye na yu.

20 Damasi kànhe shiinbil'á mii à fyânha a yi jwo, lire kântugo maa yi jwo Zheruzalεmu kànhe ná Zhude kùluni shiinbii sanmpii pun'á fo mà sà nɔ supyishiŋi sanŋi shiinbii na. Mii à yi jwo pi á pi pi toronŋkanni kèenŋε, pi i núru Kile á, pi raa kariŋ pyi ŋcyiimu cyi sí li cyêe na pi à pi toronŋkanni kèenŋε sèenŋi na ke.

21 Lire kurugo Yahutuubil'à sà mii cù mà mii yaha Kileŋaarebage e, maa ŋko raa mii bùu.

22 Ŋka Kile à kwôro ná mii i, maa mii tège fo mà pa nɔ niŋjaa na. Kile tũntunŋi Musa ná Kile tũntunmpii sanmpii mpyi a fyânha a kani ndemu

shenre jwo na li sí n-pa n-pyi ke, mii mú sí na nyε naha si lire kyaa jwo sùpyire pun'á, shinbwoo bâra sùpyire sannte na. Mii mú sí nyε na yaaga bârali lire na me.

²³ Pi mpyi maha yi yu na Kile Nijcwɔnrɔŋi sí n-kyaala n-kwû, na uru mú u sí n-pyi shincyiiwe si jè vworò kwùŋi i, si bènmpe kyaa jwo wuu shinjì ná supyishiŋi sanŋ'á.»

²⁴ Mà Poli yaha puru jwumpe na u u uye tanga yu, ka Fesitusi si sêe u na: «Poli, sìcyer'à jyè mu i! Mu à kàlanjì pyi fo mà sà ma nùŋke pyi k'à yîri!»

²⁵ Ka Poli si u pyi: «Mii nùŋufoonjì, sìcyere nyε mii i mà dε! Sèenjì jwumpe kanni mii nyε na yu, pu mú s'à fîniŋε.

²⁶ Saanŋi Agiripa yabilin'à jcyii karigii puni cè, lire l'à mii ta mii i cyi yu fyagara baa u yyahe taan. Mii à tèn ná l'e na u à cyi puni cè, jaha na ye li là nyε a pyi ŋwɔhɔre e me.

²⁷ Saanŋi Agiripa, Kile tûnntunmpil'à njemu jwo ke, mu nyε a dá yire na mà? Mii à li cè na mu à dá yire na.»

²⁸ Ka Agiripa si u pyi: «Poli, mu naha na sônŋi na mu sí n-jà mii kêenŋε mpyi dánafoo dε!»

²⁹ Ka u u u pyi: «L'à pyi numε yo, l'à pyi canŋke kabεε yo, mii na Kile jáare l'àha ndâ mu kanni na mà dε, ŋka li pyi yii puni pi naha na mii jwumpe núru nijjaa ke, yii puni pi pyi mii fiige, ŋka pi àha yòrɔyò tège yii pwɔ mii fiige me.»

³⁰ Nyε ka saanŋi ná fânhafoonjì ná Berenishi, mà bâra mpìi pi mpyi ná pi e ke, ka pire puni si yîri na fwore,

³¹ maa ŋko piy'á: «ŋge nàŋi naha a kyaa pyi ndemu l'à u kabonɔ kwɔ, lire nyε me mà u kalenε

kwò kàsunji i mε.»

³² Nye ka Agiripa si yi jwo Fesitusi á: «Kàmpyi nge nàŋi naha mpyi a u kataanmpe le saanbwòhe Sezari cye e mε, u cye naha a mpyi sí n-jà n-yaha numε.»

27

Poli ná kafeebwòhe kani suumpe lwòhe juŋ'i

¹ Tèni i pi la mpyi si wuu lèŋe bakwòoge e wuu a ñkèege Itali kìni i ke, pi à Poli ná kàsujyibii pìi kan sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà á, uru mege na mpyi Zhuliyusi. Uru nàŋi na mpyi Ōromu shiinbii sòrolashikurumbwòhe kà jùŋo na, pi mpyi maha kuru mege pyi: «Saanbwòhe Sorolashikurunke.»

² Nye ka wuu u jyè bakwòoge k'e, kuru mpyi a yîri Adaramiti i na ñkèege Azi kùluni kàmpañke na. Asitariki na mpyi ná wuu e. Tesaloniki kànhe shin u mpyi u wi, Masedoni kùluni i. ³ Kuru canŋa nùmpañŋa, ka wuu u nò Sidon kànhe e. Zhuliyusi mpyi a Poli cùmu leme jwò, maa kuni kan Poli á u sà fworu u ceveebii na, yaayi kyaa li jye u na ke, bà u si mpyi si sà yire cya pi á mε.

⁴ Lire kàntugo wuu à yîri wani maa kuni lwó na ñkèege mà sà ntòro Sipiri kìni ñkere na, jaha na ye kafεεge mpyi na wuu jùŋo bēni.

⁵ Ka wuu u ñkàre suumpe lwòhe juŋ'i mà sà ntòro Silisi kùluni ná Panfili wuuni taan, maa ñkàre mà sà nò Mira kànhe na Lisi kùluni i.

⁶ Nye ka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi si bakwòoge kà ta wani k'à yîri Alεzandire kànhe e na ñkèege Itali kìni i, maa wuu pyi wuu à fworu bakwòoge ñjncyiige e mà jyè kur'e.

⁷ Wuu à canmpyaa niɲyahagii pyi lwəhe ɲuŋ'i. Bakwəoge ɲye a mpyi a jà na ɲkɛɛge fwəfwə mɛ. Wuu à kànha sèl'e maa nta a jà a nɔ Kinidi kànhe sicampe na. ɲye ná kafɛɛge mpyi a wuu kárama pɛn kuru kàmpanɲke na, ka wuu u ntòro Kɛrɛti k̀ini ɲkere na, mà kàre Salamoni kàmpanɲke na.

⁸ Kuru kàmpanɲke shemɛ mpyi a pɛn, ɲka wuu à wuye waha maa ɲkàre mà sà nɔ cyage k'e, pi maha kuru mɛge pyi: «Bakwooyi Tayyerege Niɲcɛnɲke». Kuru cyage na ɲye Lase kànhe ɲkere na.

⁹ Tère nimbwoo mpyi a tòro wuu na kuni na mà kwò. Bakwofeni mpyi a pa mpyi farati, ɲaha na ye wyeere t̀eni mpyi a nɔ a kwò, Yahutuubii súnɲi t̀eni mpyi a t̀òr'a kwò. ɲye ka Poli si u tɲɲage jwo.

¹⁰ U à jwo: «Mii ceveebii, mii naha a li kàanmucya mà li ɲya na wuu kùsheeni s̀i ɲ̀ɲɔ kuu ná kakyara nimbwəɔ ɲye a fworò l'e mɛ. Yaayi wuu à le bakwəoge e ke, ti s̀i n-dâ yire ná bakwəoge na mà dɛ! Wuu yabilimp̄ii pi ɲye k'e ke, wuu múnahigii na ɲye ku ɲwəge e mú.»

¹¹ ɲka s̀òrolashiibii yyaha yyére shinɲi mpyi a dá bakwəoge fèvoonɲi ná ku ɲ̀ɲufoonɲi wumpe na mà tòro Poli wumpe táan.

¹² Kuru cyage bakwooyi tayyérege mú ɲye a mpyi a ɲwə wyeere t̀eni i mɛ. Lire kurugo mp̄ii pi mpyi bakwəoge e ke, pire niɲyahara mpyi a li ta na pi pyiɲkanna cya pi i ỳiri wani kuru cyage e, pi a s̀i Fenikisi kànhe bakwooyi tayyérege e Kɛrɛti k̀ini i, pi i sà wyeere t̀eni pyi wani. Kuru cyag'à yyaha kan canɲacwumpe e. Kafeebwoyi ɲye na ǹoni kuru cyage na mɛ.

¹³ ɲye kafɛɛge nimbiler'à pa na fwu na ỳiri wòro k̀ul'e ke, ka pi i wá na s̀onɲi na pire sí n-jà n-kàre.

Τῶνμπιριγε πι maha ntèg'a bakwᵔoge yyéηε ke, maa kuru wwû wani, ka bakwᵔoge si wá na ηκᵔεγε Κερετι kîni ηκере na.

14 Li ηγε a mᵔ mε, ka kafeebwᵔᵔᵔ si yîri na fwu na yîri suumᵔ kùl'e na ηκᵔεγε canηafyinmpe e na ηcwûunni wuu ηη'i. Pi maha kuru kafeebwᵔᵔᵔ mεge pyi: «Erakilᵔn».

15 Ka kuru kafeebwᵔᵔᵔe si mpa bakwᵔoge lwᵔ. Wuu ηγε a jā a ku kᵔᵔηηε mε, ka wuu u wuye yaha ku cye e.

16 Kafεεg'á kàre ná wuu e, ka wuu u sà ntᵔro kîre nimbilere ηκере na, suumpe lwᵔh'à li kwûulo, li mεge ηγε Koda. Kuru cyag'á pa ηγᵔ wuu ná kafεεge shwᵔᵔᵔl'e maa ku tεγελε kwᵔn wuu na dooni ke, bakwobileni* li mpyi wuu á ke, ka wuu u wuye waha maa lire ηáhana a yige lwᵔᵔe e, ηka báara u mpyi lire tayigege e de!

17 ηγε wuu à núr'a pa bakwobileni lèηε ke, maa mεερε tᵔg'a bakwobwᵔᵔᵔe yal'a pwᵔ. Vāanηke ku maha bakwᵔoge pyi ku u ηκᵔεγε ke, maa kuru tîrige, ηaha na γε wuu mpyi na fyáγε kafεεge kà ηkwᵔᵔ bakwᵔoge lwᵔ si ηkàre zà yaha nticyεηηi ηη'i Libi kîni kàmpanηke na mε, maa wuye yaha kafεεge cye e ku u ηκᵔᵔηηi.

18 Kafeebwᵔᵔᵔe fànha mpyi na mpêre fo li ηγε a pa ηwᵔ mε, kuru canηa nūmpanηa, ka pi i wá na bakwᵔoge funηᵔ yaayi yà wwû na wàa lwᵔᵔe e.

19 Ku canntanrewoge, ka bakwᵔoge feveebii yabilimpîi si pi báarapyiyaayi yà wwûl'a wà lwᵔᵔe e.

20 Wuu à canmpyaa niηyahagii pyi, canηaηyiini

* **27:16** Bakwobileni maha mpyi nimbwᵔᵔᵔe funηke e. Nimbwᵔᵔᵔe ká ηκᵔεγε, sùpyire maha jyiile ná nimbileni i.

bâra wərigii na, wuu nyε a kuru kà nya mε. Kafeebwəhe fàhhe mpyi na nyahage na wá, fo wuu puni mpyi a li yaha na wuu wà saha si n-shwə mε.

²¹ Wuu mpyi a mə maa yalyige lyí. Ka Poli si mpa yîr'a yyére sùpyire yyaha na, maa jwo: «Mii ceveebii, yii mpyi a yaa yii i mii jwumpe lógo, wuu u ntɛɛn Kεɛti kɛni i. Lire n'a mpyi a pyi, ηke kafeebwəhe ku ηke k'à wuu ta, ka wuu u mpɔɔn yaayi njemu i ke, lire là mpyi na si n-pyi mε.

²² Nka numε, mii sí yi jwo yii á, yii àha vyá mε, yafyin si yii wà ta mε. Bakwəɔge kanni i wuu sí n-pɔɔn.

²³ Kilenji ηgemu wu u nyε mii, mii sí i báare u á ke, yii li cè na uru mèlekɛni wà à uye cyêe mii na pilaga,

²⁴ maa yi jwo mii á na mii àha raa fyáge mε, na mii à sàa yaa mii yyéɛɛ saanmbwəhe Sezari yyahe taan. Kile à jwə mii na maa mii jareyi lógo. Shin maha shin u nyε ná mii i bakwəɔge e ke, u sí wuu puni shwə.

²⁵ Lire e ke mii ceveebii, yii àha raa fyáge mε. Mii à dá Kile na. Nje y'à jwo mii á ke, yire puni sí n-tòro yi jwuɲkanni na.

²⁶ Nka bakwəɔge sí n-kɛɛge ná wuu e lwəhe niηke kɛni l'e.»

²⁷ Kuru ku mpyi wuu numpili ke ná sicyεrewoge suumpe lwəhe jwɲ'i, kafeebwəhe sí i wuu lwúu na ηkɛɛge ku jyii cyeyi i. Suumpe lwəhe jwɲ'i wuu mpyi ke, kuru mεge na mpyi Adiriyatiki. Niηk'à pa jî ke, ka bakwəɔge feveebii si wá na sɔɲɲi na wuu à byanhara kùmpoge na.

²⁸ Ka pi i mεεε le a tîrige lwəhe e maa ku súma mà ku cùgumpe ta mεtirii beɲaaga ná ke ná baashu-

unni. Ka pi i file yyaha na, maa núr'a ku súma mà ku ta metirii bejaaga ná baataanre.

²⁹ Pi mpyi na fyáge bakwóoge kà ñkwò zà ñkúu kafaage kà na lwóhe e me. Nyé tóonmpiriyi pi maha ntég'a bakwóoge yyéene ke, ka pi i yire sicyere tírige lwóhe e bakwóoge kántugo yyére, maa ntéen pi funvwugo wuubii na nyége sigili.

³⁰ Nyé mà pi yaha pur'e, mpíi pi mpyi na bakwóoge fí ke, pí'r'à bakwobileni yig'a tírige lwóhe e, maa piye pyi mu à jwo tóonmpirige kà píre la nyé si ntírige bakwóoge yyaha yyére, mà li ta tafene pi mpyi na ncaa bakwobileni cye kurugo.

³¹ Ka Poli si sòrolashiibii ná pi yyaha yyére shinji pyi: «Ná bakwóoge feveebii nyé a téen bakwóoge funjke e me, yii sì n-sì n-shwò me.»

³² Nyé mere ti mpyi a tég'a bakwobileni pwò ke, ka sòrolashiibii si tíre kwòn, maa li yaha l'à kàre lwóhe nún'i.

³³ Nyé nyég'à pa byanhara ke, ka Poli si li cya pi pun'á na pi njyì cya pi lyí. U à jwo: «Canmpyaa ke ná sicyere cyi nyé ncyii, yii funmpen wuubii pi nyé, yii sàha njyì sée wu lyí me.»

³⁴ Lire e mii na li caa yii á, yii njyì cya yii lyí. Lire li sí yii pyi yii fànha ta yii i shwò. Mii sí yi jwo yii á, yii wà núnjunò ninjin sì n-sì n-pínni me.»

³⁵ Poli à yire jwo ke, maa bwúuruñi lwó maa fwù kan Kile á pi puni nyii na, maa u kwòn kwòn, maa wà lwó na lyí.

³⁶ Pi sanmpil'à lire nya ke, ka pi puni yákilibii si ntéen, ka pi i wá na lyí mú.

³⁷ Wuu shiin ñkwuu shuunni ná shiin beetaanre ná ke ná baani (276) pi mpyi bakwóoge e.

38 Wuu pun'à lyî a tîn ke, sùmapyanji u mpyi bakwɔɔge e ke, ka pi i uru wu lwɔhe e, bà bakwɔɔge si mpyi si faha mɛ.

39 Nyèg'à pa múgo mà wuu ta wuu à nɔ cyage ŋkemu i ke, bakwɔɔge feveebii nyɛ a mpyi a kuru cyage cè mɛ. Ka pi i lùŋkuunji wà nya, nìŋke mpyi a fworò wani, ka pi la si mpyi s'a ŋkèɛge wani kuru cyage e. 40 Nyɛ tɔnmpirige ku maha ntèg'a bakwɔɔge yyéɛŋe ke, pi à kuru sànhà mà tírige lwɔhe e, mɛere ti maha ntèg'a bakwɔɔge yafɛŋke pwɔ ke, maa tire sànhà mú, maa vànŋa nitabaaga pìli bakwɔɔge yyaha yyére, bà kafɛɛge si mpyi s'a ŋkèɛge ná k'e suumpe lwɔhe ŋwɔge na mɛ.

41 Pur'e pi nyɛ, ka bakwɔɔge si ŋkàr'a sà dùgo nticyɛn ñanŋke kà ñun'i, lùŋkuubii pìi shuunni shwɔhɔl'e. Bakwɔɔge munag'à kàr'a sà ñcùru nticyɛnŋi i, ku nyɛ a jà a fworò mɛ. Lir'à lwɔhe ta ku u fuuli na yíri na ma na bakwɔɔge kàntugo yyérenji bwùun, fo mà sà kuru kèɛge.

42 Sòrolashiibii la mpyi si kàsujyiibii bò, bà li si mpyi pi wà kà ŋkwɔ lwɔhe ñà vworò si shwɔ mɛ.

43 Nka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi la mpyi Poli sà bò mɛ. Lire kurugo nde sòrolashiibii la mpyi si mpyi ke, ka u u pi sige lire na. Mpii pi na jìni lùñani na ke, ka u u jwo na pire pi fyànha a cwo lwɔhe e, pi i ku ñà pi sà fworò kùmpoge na.

44 Maa yi jwo pi sanmpil'á na pi cikwooyi yà, lire nyɛ mɛ bakwɔɔge jyayi yà lwɔ pi i dùgo yire ñun'i pi i fànha le, pi i lwɔhe jyiile yire ñun'i. Amuni l'à pyi, ka pi puni si jyil'a kàre kùŋke na, yaaga nyɛ a pi wà ta mɛ.

28

Karigii cyi à pyi mà Poli yaha Maliti k̀ini i ke

¹ Nye wuu shwoŋkwooni k̀antugo, ka pi i yi jwo wuu á na kuru cyage mege na nye Maliti.

² Lire k̀ini shiinbil'à wuu c̀umu leme jwɔ sèl'e. Ná z̀anhe sí mpyi na jcwɔ wyeere sí nye, ka pi i nabwɔhɔ le, maa wuu puni pyi wuu à pa ntènn'a kuru kẁulo na ware.

³ Poli à pa ỳiri si k̀anŋkyaanyi yà f̀âara si mpa le nage e, lir'à màcwɔnŋi wà ta wani yire k̀anŋkyaanyi i. Yi talenke e, nage kafug'à jyè uru màcwɔnŋi i ke, ka u u ỳir'a kẁoro Poli cyege na.

⁴ K̀anhe shiinbil'à wẁoni nya u u f̀anŋi Poli cyege na ke, ka pi i wá na yu piy'á na: «Ǹakaana baa, nge ǹanŋi sí n-ta shinbu. U mée nye u à shwɔ lwɔhe na ke, wuu yasunŋke “Seenifoo” nye na ŋko si u yaha u shì shà m̀e.»

⁵ Nye ka Poli si wẁoni j̀âhara a cyán nage e. Wẁoni tanŋke nye a mpyi a yafyin pyi u na m̀e.

⁶ S̀upyire mpyi na s̀onŋi na kuru cyege sí n-fwɔ, na u sí n-cwɔ n-kẁu lire tènuuni i. Pi à u nyii cyán mà mɔ, pi nye a yafyin nya k'á u ta m̀e, ka pi funzɔnŋore si ŋk̀eɛnŋe, maa jwo na yasunŋke kà ku nye Poli.

⁷ Cyage e wuu mpyi ke, k̀inifoonŋi cyage kà na mpyi kuru ŋkere na, uru ǹanŋi mege na mpyi Pubilusi. U mpyi a wuu j̀uŋɔ b̀ê a jwɔ, maa wuu pyi wuu à wuu sunmbage l̀enŋe u pyenge e canmpyaa taanre funŋ'i.

⁸ U tunŋi mpyi tasinnage e cifwure ná t̀ogɔtɔgɔnŋi cye e. Ka Poli si ŋk̀ar'a sà fworu u na, maa u cyege taha u na, maa Kile j̀áare u á, ka u u jcwɔnŋɔ.

⁹ Lir'à pyi ke, ka kuru cyage yampii puni si wá na sù Polí yyére, ka u u wá na pi cùŋji.

¹⁰ Kuru cyage shiinbil'à pèente shinji puni taha wuu na. Wuu tèekaren'à pa nɔ, ka wuu u wá na ŋko raa jyè bakwɔɔge e ke, yaayi kani li mpyi wuu na ke, pi à yire puni kan wuu á.

Poli à nɔ Ɔrɔmu kànbwɔhe e

¹¹ Yinye taanre wuu à pyi kuru cyage e. Bakwɔɔge k'à yîri Alɛzandire kànze e ná pi maha ku pyi: «Ŋampii*» ná ku mpyi a yyér'a kafeebwoyi tènì pyi wani ke, wuu tèekaren'à pa nɔ ke, ka wuu u jyè kur'e na ŋkèege.

¹² Wuu à sà nɔ Sirakusi kànze na ke, maa canmpyaa taanre pyi wani.

¹³ Wuu à yîri wani ke, maa ŋkèege suumpe lwɔhe ɲwɔ kurugo mà sà nɔ Erezho kànze na, maa shwɔn wani. Kuru canɲa nùmpaɲa, mà wuu niŋkaribii yaha, ka kafeebwɔhɔ si yîri na fwu wuu kàmene yyére. Canmpyaa shuunni wuu à pyi kuni na, maa nta a nɔ Puzɔli kànze na.

¹⁴ Wuu à sà dánafeebii pìi ta wani kuru kànze na, ka pire si li cya wuu á na wuu cibilaaga niŋkin pyi wani ná pire e. Puru funŋke e wuu à pa yîri wani mà kàre Ɔrɔmu kànbwɔhe e.

¹⁵ Nyɛ Ɔrɔmu dánafeebil'à wuu kyaa lógo na wuu wá na sù wani pi yyére ke, ka pi pìi si mpa wuu ɲùŋɔ bê fo Apwusi caange na. Cyage mege pi maha mpyi: «Nampwuunbii Tatiriyi Taanrenji» ke, ka pìi si mpa wuu ɲùŋɔ bê wani. Poli à pi ɲya ke, maa ntíl'a fwù kan Kìle á, ka màban si jyè u e.

* **28:11** Bakwofempii mpyi maha pire ŋampii sunni bà pi si mpyi s'a pire kàanmucaa lwɔhe ɲuŋ'i me.

16 Wuu à sà nɔ Ɖɔmu kànbwàhe e ke, ka pi i ñkàr'a sà Poli yaha u mεε cyage e, maa sòrolashiŋi wà yaha u u kàanmucaa.

Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo Ɖɔmu kànbwàhe e

17 Nyε canmpyaa taanr'à pa ntòro ke, ka Poli si Yahutuubii ñùñufeebii yyere uye yyére. Pi à pa bínni ke, ka u u jwo: «Mii cìnmpyiibii, pi à mii cû Zheruzalεmu kànhe e, maa mii le Ɖɔmu fànhafeebii cye e mà li ta mii nyε a yafyin pyi wuu shiŋi sùpyire na mε, mii mú nyε a yafyin pyi ndemu l'à para ná wuu tulyeyi làdaabil'e mε.

18 Pir'à mii yíb'a kwò ke, pi la mpyi si mii yaha, ñaha na ye pi nyε a yafyin ta mii à pyi ndemu li sí n-pa ná l'e pi mii bò mε.

19 Nka Yahutuubii nyε a mpyi a ñεε pi mii yaha mε, lire kurugo, li mpyi a pyi fànha kyaa mii na, mii i na kataanmpe le saanbwàhe Sezari cye e. Nka wuu shiŋi sùpyire ñcèεεε funŋɔ nyε a mpyi mii á mà dε!

20 Lire na mii à li cya si yii ñya si jwo ná yii e. Izirayeli shiinbii sònŋɔr'à taha Shwofoonji ñgemu na ke, yii li cè na uru kurugo pi à mii pwɔ ná ñje yòrɔyi i.»

21 Ka pi i Poli pyi: «Zhude kùluni shin sàha séme kan naha wuu á mu kyaa na mε, wuu cìmpworonji wà mú sàha ñkwò a yíri wani mà pa yafyin jwo, lire nyε mε mà mu mεpεnge jwo wuu á mε.

22 Nka ñje yi nyε mu á ke, wuu la nyε ma a yire jwo wuu á, ñaha na ye wuu à li cè na Kile kuni i mu nyε ke, sùpyir'à ntùŋke taha lire na cyeyi puni i.»

23 Nyε ka pi i canŋke kabεre tég'a kan piy'á. Kur'à pa nɔ ke, ka shinnyahara si bàra sùpyire na mà

piye ta Poli cyage e. Mà lwó nyège na fo mà sà nɔ yàkoŋke na, ka Poli si wá na Kile Saanre kyaa yu pi á, maa pyiŋkannigii puni cya ná MusaSaliyaŋi ná Kile túnntunmpii sanmpii sémeɓii jwumpe e, bà pi si mpyi si dá Yesu na me.

²⁴ Ka pìi si dá Poli jwumpe na, ŋka pìi nyɛ a dá pu na me.

²⁵ Tire sùpyire nyɛ a bê niŋkin na me. Ŋka mà jwo pi caala ke, ka Poli si kyaa niŋkin jwo pi á, u à jwo: «Kile túnntunŋi Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii tulyeyi na, Kile Munaani fànhe cye kurugo ke, puru mpyi a sii sèe.

²⁶ Kile mpyi a u pyi

“Sà yi jwo ŋge supyishiŋ'á na:

‘Yii sí n-sii raa núru, ŋka yii sí raa yafyin yyaha cini me.

Yii sí n-sii raa wíi, ŋka yii sí raa yafyin naa me.’

²⁷ Naha kurugo ye ŋge supyishiŋ'à cyé si pi zòmpii kêenŋe,

maa pi niŋyigigii tò,

maa pi nyiigii tò,

bà pi nyiigii si mpyi cyi àha raa naa me,

pi niŋyigigii kà hà raa núru me,

pi zòmpyaagii kà hà ŋkêenŋe me.

Lire l'à pi ta pi nyɛ a ŋen'a yyaha kêenŋe mii yyére, si shwɔ me†.”»

²⁸ Ka Poli si núr'a pi pyi: «Supyishiŋi sanŋi u nyɛ u nyɛ Yahutuu me, yii li cè na Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ na sùpyire zhwoŋi kyaa yu ke, Kile à puru tun pir'á. Pire pi ke, pire sí pu lógo.»

[

† 28:27 Ezayi 6.9, 10

²⁹ Poli à puru jwo ke, ka Yahutuubii si yîri na ñkèège, maa piye kyáali sèl'e na wá.]

³⁰ Poli à yyee nimpunji shuunni pyi bage k'e Ɔɔɔmu kànbwəhe e. U mpyi maha kuru bage sârani. Sùpyire ti mpyi maha sî u yyére ke, u mpyi maha tire puni cwôre na ɲwəge.

³¹ U mpyi maha sùpyire kâlali Kile Saanre kyaa na, maa Kafoonji Yesu Kirisita kyaa yu pi á fyagara baa, wà mú mpyi maha u sige uru báaranji mpyinji na mɛ.

**KILE JWUMPE SEMENI JWUMPE NINTANMPE
New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41